

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут нафти і газу
Кафедра прикладної екології та природокористування

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи

на тему: **Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ
СП «НІБУЛОН»**

601-мТЗ 11393598 ПЗ

Виконав студент групи 601-мТЗ
спеціальності 183 Технології захисту
навколишнього середовища
Керівник:
к.т.н., доцент

М.В. Миколайчик

В. І. Бредун

Рецензент:
Головний інженер філії
«Кременчуцька» ТОВ СП «НІБУЛОН»

О.Б. Цюпа

політики групи компаній “КЕРНЕЛ”. 12) Аналіз екологічної політики HEARTLAND CO-OP. 13) Аналіз екологічної політики GRAINCORP. 14) Аналіз екологічної політики BEIDANUANG GROUP. 15) Рекомендації щодо удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН». 16) Основні напрямки удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН». 17) Загальні висновки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Перші 4 аркуші плакатів, постановка завдань досліджень	02.10.24 - 22.10.24	
2	6 аркуші плакатів, Проблеми сьогодення в аграрній галузі України. Розділ	22.10.24 – 05.11.24	
3	7 аркуші плакатів, екологічна політика як науково-практична категорія	06.11.24 – 26.11.24	
4	10 аркушів плакатів, екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН».	27.11.24 – 17.12.24	
5	13 аркушів плакатів, екологічна політика лідерів аграрної галузі України та світу	18.12.24 – 31.12.24	
6	15 аркушів плакатів, розробка рекомендацій для ТОВ СП «НІБУЛОН» щодо удосконалення екологічної політики підприємства	1.01.25 – 13.01.25	
7	17 аркушів плакатів, формулювання висновків	13.01.25 - 14.01.25	

Студент _____

(підпис)

М.В. Миколайчик

Керівник роботи _____

(підпис)

В.І. Бредун

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	12
1.1. Основні проблеми аграрних підприємств України, обумовлені військовими діями 2022-2024 років.....	12
1.2. Актуальність удосконалення екологічної політики аграрних підприємств України.....	14
1.3. Постановка завдання дослідження.....	16
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ЯК НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КАТЕГОРІЯ.....	21
2.1. Історія становлення терміну «екологічна політика».....	21
2.2. Історія формування та розвитку екологічної політики у різних країнах.....	21
2.3. Сфери та форми застосування екологічної політики.....	23
2.4. Наукове значення екологічної політики.....	24
2.5. Значення впровадження екологічної політики в народне господарство.....	24
2.6. Соціальне значення екологічної політики.....	25
Висновки до розділу 2.....	26
РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ТОВ СП «НІБУЛОН».....	27
3.1. Загальні відомості про ТОВ СП «НІБУЛОН».....	27
3.2. Зміст екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН».....	28
3.3. Заходи з охорони навколишнього середовища.....	32

					601 – мТЗ №11393598 ПЗ			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата				
Розроб.		Миколайчик М.В			Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»	Літ.	Арк.	Акрушіє
Керівник		Бредун В.І.					4	101
Н. Контр.						Національний університет ім. Юрія Кондратюка		
Затверд.		Ілляш О.Е.						

3.3.1 Заходи з охорони атмосферного повітря і водного басейну.....	32
3.3.2. Заходи по відновленню порушених територій.....	33
3.4. SWOT аналіз екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН».....	34
3.5. GAP аналіз екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН».....	38
3.6. Вплив війни на екологічну політику ТОВ СП «НІБУЛОН».....	40
3.6.1. Зміни умов ведення бізнесу та виробничої і логістичної структури підприємства.....	40
3.6.2. Нові задачі соціальної та екологічної діяльності ТОВ СП «НІБУЛОН».....	41
Висновки до розділу 3.....	44
РОЗДІЛ 4. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ЛІДЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ТА СВІТУ.....	46
4.1. Екологічна політика підприємств аграрної галузі України.....	46
4.1.1. Короткий аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ».....	46
4.1.1.1. Зміст екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ».....	46
4.1.1.2. SWOT аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ».....	47
4.1.1.3. GAP аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ».....	49
4.1.2. Короткий аналіз екологічної політики групи компаній “Кернел”.....	51
4.1.2.1. Зміст екологічної політики групи компаній “Кернел”	51
4.1.2.2. SWOT аналіз екологічної політики групи компаній “Кернел”	53
4.1.2.3. GAP аналіз екологічної політики групи компаній “Кернел”.....	55
4.2. Короткий аналіз екологічної політики провідних представників агробізнесу США на прикладі Heartland Co-op	56

4.2.1. Зміст екологічної політики Heartland Co-op.....	56
4.2.2. SWOT аналіз екологічної політики Heartland Co-op.....	57
4.2.3. GAP аналіз екологічної політики Heartland Co-op.....	59
4.3. Екологічна політика підприємств аграрної галузі Австралії на прикладі GrainCorp.....	60
4.3.1. Зміст екологічної політики GrainCorp.....	60
4.3.2. SWOT аналіз екологічної політики GrainCorp.....	61
4.3.3. GAP аналіз екологічної політики GrainCorp.....	63
4.4. Екологічна політика підприємств аграрної галузі Китаю на прикладі Beidahuang Group.....	64
4.4.1. Зміст екологічної політики Beidahuang Group.....	64
4.4.2. SWOT аналіз екологічної політики Beidahuang Group.....	65
4.4.3. GAP аналіз екологічної політики Beidahuang Group.....	67
Висновки до розділу 4.....	68
РОЗДІЛ 5. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ ТОВ СП «НІБУЛОН» ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	70
5.1. Механізм досягнення світових стандартів екологічної безпеки промислового об'єкта шляхом удосконалення екологічної політики.....	70
5.2. Порівняльна характеристика екологічної політики лідерів аграрної галузі світу.....	72
5.3. Рекомендації щодо удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.....	77
5.3.1. Рекомендації на період воєнного стану.....	78
5.3.2. Рекомендації на післявоєнний період.....	81
Висновки до розділу 5.....	87
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	89
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
Додатки.....	96

Додаток А. Екологічні аспекти діяльності ТОВ СП «НІБУЛОН» довоєнного періоду.....	97
--	----

ВСТУП

Актуальність роботи. Актуальність дослідження екологічної політики аграрних підприємств, зокрема ТОВ СП «НІБУЛОН», набуває особливого значення у сучасних умовах, коли екосистеми України зазнали суттєвого впливу військових дій 2022–2024 років. Війна не лише спричинила значні втрати у соціально-економічному секторі, але й завдала потужного удару по екологічному стану країни. Масштабні руйнування інфраструктури, забруднення ґрунтів і водних ресурсів, деградація екосистем — усе це створює необхідність у переосмисленні підходів до управління довкіллям у сільському господарстві. Зважаючи на стратегічну роль аграрного сектору в економіці України, дослідження ефективності та вдосконалення екологічної політики підприємств стає нагальною потребою.

Екологічна політика, як інструмент сталого розвитку, є ключовим компонентом забезпечення балансу між економічними цілями та необхідністю збереження природних ресурсів. В умовах війни аграрний сектор зіткнувся з новими проблемами, зокрема із порушенням логістичних ланцюгів, зменшенням обсягів виробництва та втратою ринків збуту. Однак найгострішим питанням залишається відновлення екосистем, які постраждали від забруднення важкими металами, хімічними речовинами та іншими шкідливими впливами, спричиненими військовими діями. У цьому контексті досвід ТОВ СП «НІБУЛОН», яке активно впроваджує інноваційні підходи до збереження довкілля, є надзвичайно цінним і потребує глибокого аналізу для адаптації до нових викликів.

Одним із найважливіших аспектів актуальності є те, що аграрний сектор України забезпечує значну частку продовольчої безпеки не лише для країни, а й для міжнародного ринку. Збереження екологічної стійкості цього сектору є критичним у довгостроковій перспективі. Зруйновані землі, забруднені водні об'єкти та знищені екосистеми безпосередньо впливають на якість і обсяги сільськогосподарської продукції. Відтак, відновлення агроекосистем і інтеграція сучасних екологічних практик є не лише локальним завданням, але й міжнародною проблемою, яка потребує обміну досвідом та залучення глобальних ресурсів.

Важливо зазначити, що підходи до відновлення природних ресурсів в умовах війни вимагають використання передових технологій та інноваційних рішень. Міжнародна практика демонструє, що застосування таких підходів може забезпечити відновлення екологічного балансу навіть за умов значного антропогенного впливу. ТОВ СП «НІБУЛОН», з його досвідом впровадження інноваційних технологій, має потенціал стати флагманом у відновленні довкілля України, однак це потребує адаптації його політики до нових умов, спричинених війною.

Дослідження також має високе значення з точки зору відповідності міжнародним екологічним стандартам. Умови інтеграції України до європейського економічного простору передбачають дотримання жорстких екологічних вимог, що регулюються стандартами ISO та іншими міжнародними нормами. Аналіз ефективності існуючої політики та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення сприятиме не лише збереженню природних ресурсів, але й підвищенню конкурентоспроможності українських аграрних підприємств на світових ринках. Зважаючи на те, що ТОВ СП «НІБУЛОН» уже активно використовує передові екологічні практики, досвід цієї компанії може стати основою для створення нових стандартів сталого розвитку у галузі.

Ще одним важливим аспектом є зростаюча увага міжнародного співтовариства до проблем зміни клімату та збереження біорізноманіття. Зважаючи на глобальні тенденції, українські аграрні підприємства, які знаходяться на передовій боротьби за екологічну стійкість, мають унікальну можливість інтегрувати міжнародний досвід у власну практику. Це дозволить не лише відновити екосистеми, але й посилити роль України як важливого учасника світового аграрного ринку. Дослідження екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» у цьому контексті стає важливим внеском у розуміння того, як локальні ініціативи можуть сприяти глобальним цілям сталого розвитку.

Отже, актуальність дослідження обумовлена сукупністю внутрішніх та зовнішніх факторів. Потреба у ліквідації наслідків військових дій, адаптація до змін клімату, забезпечення продовольчої безпеки та інтеграція до європейських

стандартів сталого розвитку вимагають комплексного аналізу та оновлення екологічної політики аграрних підприємств. Результати цього дослідження не лише сприятимуть вирішенню нагальних екологічних проблем, але й слугуватимуть основою для створення довгострокової стратегії сталого розвитку аграрного сектору України.

Метою дослідження є визначення шляхів та розробка рекомендацій щодо модернізації екологічної політики до ТОВ СП «НІБУЛОН» в сучасних реаліях військового стану та післявоєнний період. Для досягнення цієї мети були сформульовані та вирішені такі **основні завдання**:

— аналіз проблем аграрних підприємств України, обумовлених військовими діями 2022-2024 років;

— аналіз змісту екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН», її сильних та слабких сторони;

— дослідження та порівняльний аналіз екологічних політик провідних підприємств аграрної галузі України та світу;

— визначення шляхів модернізації екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» та розробка рекомендації на період воєнного та післявоєнного часу щодо забезпечення високих екологічних стандартів діяльності підприємства з урахуванням ліквідації наслідків воєнних дій.

Об'єктом дослідження є екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН» та напрямки її модернізації з урахуванням впливу військових дій.

Предметом дослідження є зміст екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН», її сильні та слабкі сторони та вплив військових дій на екологічну ефективність діяльності підприємства.

Методологія дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувалися методи системного аналізу, SWOT аналізу та GAP аналізу. При виконанні четвертого завдання використовувалися методи структурно-логічного синтезу.

Наукова новизна дослідження полягає у наступному:

— вперше проведено аналіз зміст, сильних і слабих сторін екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» в реаліях воєнного часу;

— вперше визначено шляхи модернізації екологічної політики та розроблено конкретні рекомендації на період воєнного та післявоєнного часу щодо забезпечення високих екологічних стандартів діяльності підприємства з урахуванням ліквідації наслідків воєнних дій.

Практична цінність отриманих результатів полягає в наступному: в роботі чітко визначені шляхи та надані конкретні рекомендації щодо модернізації екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» умовах воєнного та післявоєнного часу які можуть бути рекомендовані до запровадження.

Особистий внесок магістранта - самостійно виконав основний обсяг аналітичних досліджень і отримав ключові теоретичні та практичні результати.

Апробація результатів магістерської роботи. Основні матеріали дослідження були представлені на науковій V Міжнародній науково-практичній конференції «Екологія. Довкілля. Енергозбереження» (19 грудня 2024 року, Полтава).

Публікації. Бредун В.І., Миколайчик М.В., Актуальність удосконалення екологічної політики аграрних підприємств України. / «Екологія. Довкілля. Енергозбереження» – 2024»: Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія. Довкілля. Енергозбереження» (19 грудня 2024 року, Полтава). Полтава: НУПП, 2024. С.22-23.

Структура роботи. Магістерська робота містить вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел та додатки. Повний обсягу пояснювальної записки 101 стор., основного тексту - 95 сторінок. Пояснювальна записка містить 1 додаток, 2 рисунків, 0 таблиць та список використаних джерел з 50 найменувань. Графічна частина роботи містить 17 плакатів.

РОЗДІЛ 1

ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

1.1. Основні проблеми аграрних підприємств України, обумовлені військовими діями 2022-2024 років

Порушення логістичних ланцюгів. Військові дії 2022-2024 років спричинили значні руйнування інфраструктури, що ускладнило транспортування сільськогосподарської продукції. Знищення доріг, мостів та залізничних шляхів порушило експортні можливості України[1, 2]. До початку повномасштабного вторгнення Україна займала передові позиції у світових обсягах виробництва основних сільськогосподарських культур, таких як соняшник, ріпак, ячмінь, кукурудза, пшениця та соя. Однак, через військові дії, експортні ланцюги були значно порушені, що призвело до втрати ринків і торговельних партнерів.

Знищення інфраструктури, зокрема доріг, мостів, залізничних шляхів та портів, ускладнило транспортування продукції як всередині країни, так і за її межами. Наприклад, до війни морські перевезення забезпечували майже 95% аграрного експорту України. Блокування портів та руйнування морської інфраструктури значно обмежили можливості експорту. Це призвело до зменшення обсягів виробництва, оскільки багато сільськогосподарських підприємств зазнали втрат врожаю та зниження виробництва. Втрата ринків і торговельних партнерів, спричинена військовими діями, призвела до втрати довіри з боку міжнародних партнерів, що ускладнило відновлення експортних ланцюгів. Ризик втрати репутації країни як надійного постачальника також негативно вплинув на експортні можливості. [3]

Обмеженість фінансових ресурсів [4], спричинена військовими діями, ускладнила інвестування в відновлення інфраструктури та розвиток нових логістичних маршрутів. Для подолання цих проблем необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на відновлення та розвиток логістичної інфраструктури. Зокрема, державна підтримка розвитку логістичної

інфраструктури, зменшення бюрократичних бар'єрів, оптимізація оподаткування і кредитування, а також державна підтримка відновлення інфраструктури є важливими кроками. Диверсифікація ринків і продуктового портфеля, пошук нових ринків збуту для вітчизняних товарів і послуг, розширення експортних ринків в Європі, Азії, Північній Америці та інших регіонах світу також є необхідними заходами. Технологічний розвиток та діджиталізація, впровадження сучасних технологій для оптимізації логістичних процесів та підвищення ефективності транспортування продукції, є важливими для подолання проблем, пов'язаних з порушенням логістичних ланцюгів.

Екологічні наслідки військових дій. Військові дії спричинили значне забруднення ґрунтів та водних ресурсів через використання важкої техніки та боєприпасів. Це призвело до деградації земель та знищення природних екосистем. Основні екологічні наслідки включають забруднення ґрунтів, водних ресурсів та деградацію природних екосистем.

Забруднення ґрунтів [5], спричинене використанням важкої техніки та боєприпасів, призвело до забруднення хімічними речовинами та важкими металами. Це ускладнює відновлення сільськогосподарських угідь та знижує їх продуктивність. Забруднення водних ресурсів [6], спричинене військовими діями, призвело до забруднення річок, озер та підземних вод хімікатами, паливно-мастильними матеріалами та іншими шкідливими речовинами. Це негативно впливає на якість води та здоров'я населення. Деградація природних екосистем [7], спричинена знищенням лісів, луків та інших природних екосистем, призвела до втрати біорізноманіття та порушення екологічного балансу. Наприклад, прорив Каховської дамби спричинив затоплення великих територій, що призвело до значних екологічних збитків.

Вплив на здоров'я населення, спричинений забрудненням навколишнього середовища, негативно впливає на здоров'я населення, спричиняючи різні захворювання та погіршуючи якість життя. Для подолання екологічних наслідків військових дій необхідно впроваджувати заходи, спрямовані на відновлення та захист навколишнього середовища. Зокрема, розробка та впровадження програм

екологічного відновлення, відновлення забруднених ґрунтів та водних ресурсів, відновлення природних екосистем та зменшення негативного впливу на довкілля є важливими кроками. Підтримка міжнародних екологічних стандартів, відповідність європейським екологічним нормам та співпраця з міжнародними організаціями для впровадження передових екологічних практик є необхідними заходами. Розвиток системи екологічного моніторингу, впровадження сучасних технологій для моніторингу стану навколишнього середовища та оперативного реагування на екологічні загрози є важливими для подолання екологічних наслідків військових дій.

1.2. Актуальність удосконалення екологічної політики аграрних підприємств України

Необхідність адаптації до нових умов. Військові дії 2022-2024 років створили нові виклики для аграрних підприємств України, що вимагають адаптації до змінених умов [8]. Впровадження стійких агротехнологій та розвиток системи екологічного моніторингу стали ключовими аспектами для зменшення негативного впливу на довкілля. Сучасні агротехнології, такі як точне землеробство, дозволяють оптимізувати використання ресурсів, зменшуючи витрати на добрива та пестициди, що сприяє збереженню родючості ґрунтів і підвищенню врожайності.

Розвиток системи екологічного моніторингу є важливим для оперативного реагування на екологічні загрози та забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору. Впровадження сучасних технологій, таких як дистанційне зондування Землі та геоінформаційні системи (ГІС), дозволяє здійснювати постійний моніторинг стану ґрунтів, водних ресурсів та атмосферного повітря. Це сприяє своєчасному виявленню та усуненню екологічних проблем, що виникають внаслідок військових дій.

Підтримка міжнародних стандартів. Для забезпечення конкурентоспроможності на міжнародних ринках аграрні підприємства України повинні відповідати європейським екологічним нормам [9]. Співпраця з

міжнародними організаціями допомагає впроваджувати передові екологічні практики та стандарти, що сприяє підвищенню якості продукції та зменшенню негативного впливу на довкілля. Наприклад, впровадження стандартів GlobalGAP та ISO 14001 дозволяє аграрним підприємствам відповідати вимогам міжнародних ринків та забезпечувати високу якість продукції.

Підтримка міжнародних стандартів також сприяє залученню іноземних інвестицій у аграрний сектор України. Інвестори надають перевагу підприємствам, які дотримуються високих екологічних стандартів, що забезпечує стабільний розвиток та зростання аграрного сектору. Крім того, відповідність міжнародним стандартам сприяє зміцненню репутації України як надійного постачальника екологічно чистої продукції.

Забезпечення продовольчої безпеки. Удосконалення екологічної політики аграрних підприємств є важливим для забезпечення продовольчої безпеки країни [10]. В умовах війни підтримка внутрішнього ринку та зменшення залежності від імпорту стають ключовими завданнями для аграрного сектору. Впровадження стійких агротехнологій та екологічних практик сприяє підвищенню врожайності та якості продукції, що забезпечує стабільне постачання продовольства на внутрішній ринок.

Забезпечення продовольчої безпеки також включає підтримку місцевих громад та розвиток сільських територій. Аграрні підприємства, такі як ТОВ СП НІБУЛОН, активно підтримують місцеві громади, надаючи допомогу у відновленні інфраструктури та забезпеченні продовольством. Це сприяє зміцненню соціальної стабільності та підвищенню якості життя населення.

Таким чином, удосконалення екологічної політики аграрних підприємств України є актуальним завданням в умовах військових дій. Впровадження стійких агротехнологій, підтримка міжнародних стандартів та забезпечення продовольчої безпеки сприяють стійкому розвитку аграрного сектору та зменшенню негативного впливу на довкілля.

1.3. Постановка завдання дослідження.

ТОВ СП «НІБУЛОН» - один з провідних представників аграрної галузі України, який зазнав суттєвого впливу наслідків військових дій на свою виробничу структуру (рис. 1).

СТРУКТУРА КОМПАНІЇ ЕЛЕВАТОРНІ КОМПЛЕКСИ, ПЕРЕВАНТАЖУВАЛЬНІ ТЕРМІНАЛИ ТА ВИРОБНИЧІ ПІДРОЗДІЛИ

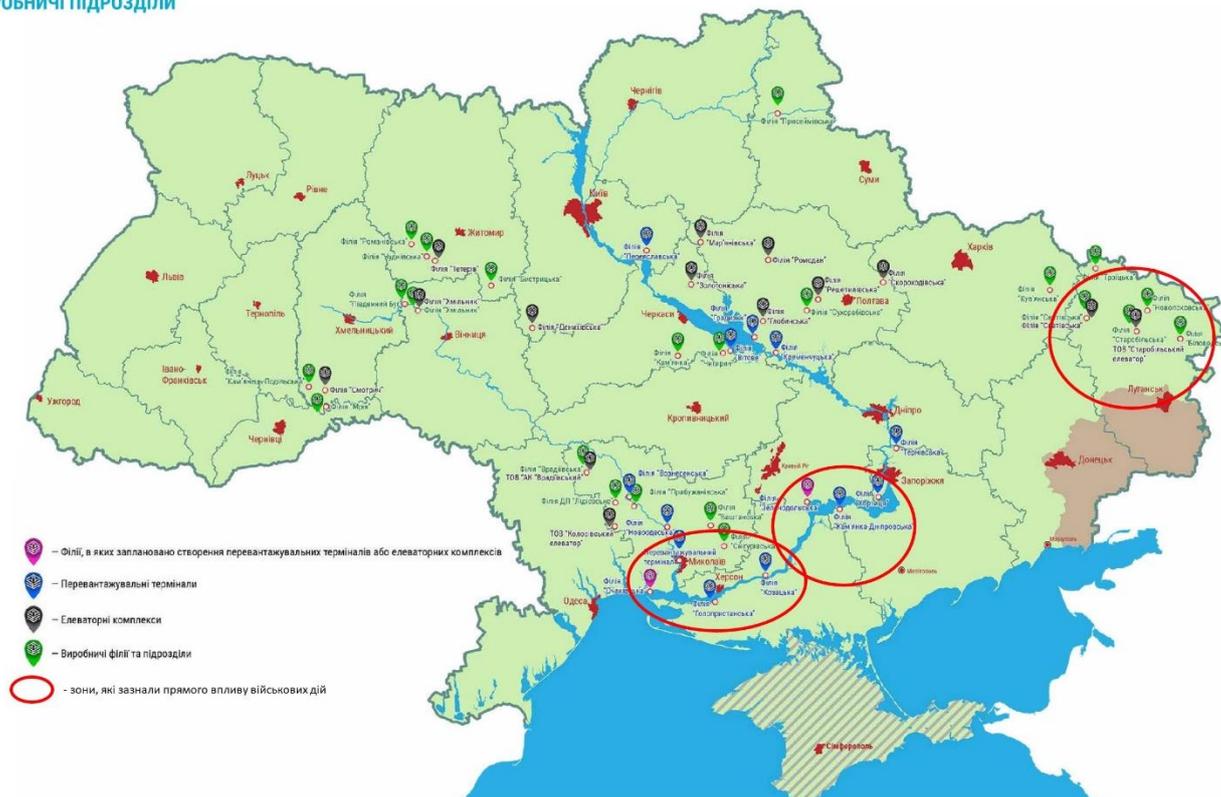

Рис. 1. Виробнича структура компанії ТОВ СП «НІБУЛОН»

На карті чітко видно, що більшість філій, розташованих у Луганській області, на даний час виведено з господарської діяльності, зазнали пошкоджень філії Миколаївської та Херсонської областей, припинено транспортування зернових по Р. Дніпро нижче міста Запоріжжя та по Дніпровській затоці.

Відповідно до вище означених проблем виникає необхідність у перегляді основних положень екологічної політики компанії з урахуванням реалій сьогодення. При цьому, для порівняння доцільно визначити пріоритети екологічної діяльності інших аграрних компаній України та світу. На рис. 2 наведена структурно-логічна схема дослідження щодо модернізації екологічної політики компанії.

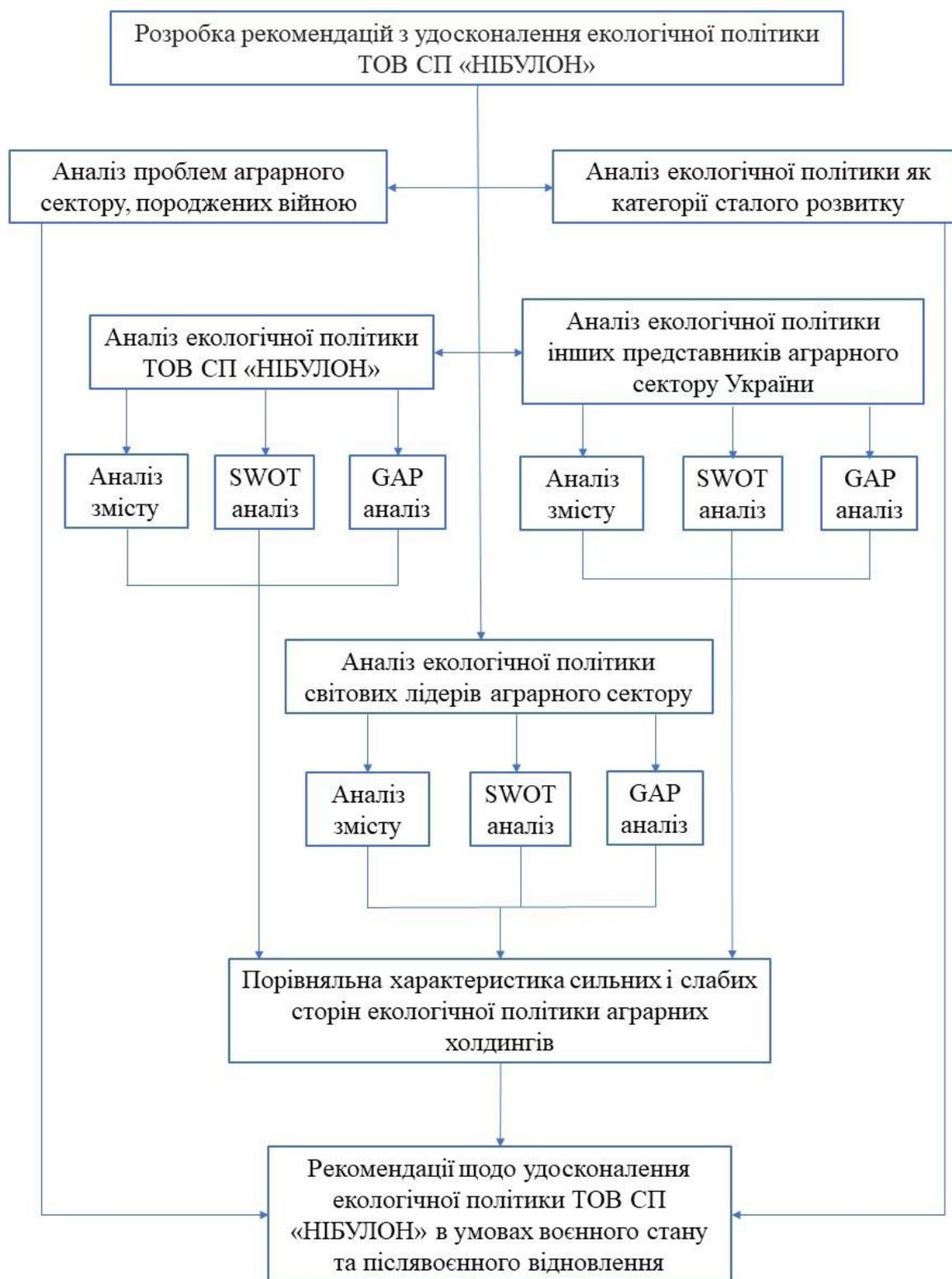

Рис. 2. Структурно-логічна схема дослідження шляхів модернізації екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН».

В основі дослідження лежать наступні основні етапи:

— аналіз проблем аграрного сектору України, породжених війною;

- аналіз екологічної політики як категорії сталого розвитку;
- аналіз екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»;
- аналіз екологічних політик провідних представників аграрної галузі України та світу;
- порівняльний аналіз сильних і слабих сторін екологічних політик проаналізованих представників аграрної галузі;
- розробка рекомендацій по удосконаленню та актуалізації екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» в сучасних умовах.

У межах цього дослідження передбачено кілька етапів, які спрямовані на всебічний аналіз екологічної політики аграрних підприємств, зокрема ТОВ СП «НІБУЛОН», а також розробку рекомендацій для її вдосконалення. В умовах війни аграрний сектор України зазнав значних втрат, що ставить питання про адаптацію і вдосконалення екологічних заходів, спрямованих на підтримку сталого розвитку в складних умовах.

Перший етап дослідження зосереджено на аналізі проблем, які постали перед аграрним сектором України внаслідок війни. Метою цього етапу є визначення основних викликів для сільськогосподарського виробництва, таких як пошкодження інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, зменшення ринків збуту, а також екологічні наслідки бойових дій, що негативно впливають на земельні та водні ресурси. Основне завдання на цьому етапі полягає в ідентифікації конкретних проблем, які мають прямий вплив на екологічну стійкість аграрного сектору. Результатом цього етапу стане систематизація проблем і формування основи для розуміння того, як саме війна впливає на екологічні аспекти аграрної політики.

Другий етап присвячено вивченню екологічної політики як концепції сталого розвитку. Тут досліджуються теоретичні основи екологічної політики, її визначення, завдання і принципи, що мають на меті забезпечити екологічну стабільність та зменшити негативний вплив діяльності аграрного сектору на довкілля. Завданням цього етапу є обґрунтування значення екологічної політики як інструменту сталого розвитку та встановлення її ролі у пом'якшенні впливу

аграрного сектору на екосистеми. Очікуваний результат на цьому етапі — це чітке розуміння, які принципи повинні лягти в основу екологічної політики, зокрема для підприємств аграрної галузі.

Третій етап стосується конкретного аналізу екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН». У рамках цього етапу досліджуються документи підприємства, заходи та механізми реалізації екологічної політики. Особлива увага приділяється основним напрямом, у яких підприємство здійснює свої екологічні зобов'язання, а також оцінці ефективності цих заходів з погляду сталого розвитку. На цьому етапі завданням є ідентифікація сильних і слабких сторін екологічної політики компанії, що надасть можливість оцінити її відповідність поточним вимогам сталого розвитку в умовах сучасних викликів. Результатом етапу стане комплексний опис екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» і визначення її ефективності.

Четвертий етап зосереджується на аналізі екологічних політик інших провідних представників аграрної галузі в Україні та світі. Метою є вивчення кращих практик і підходів до сталого розвитку, які застосовуються великими аграрними компаніями. У межах цього етапу аналізуються підходи до екологічного менеджменту, впроваджені технології та методи, що спрямовані на мінімізацію негативного впливу на довкілля. Завдання цього етапу полягає у виявленні успішних практик, які можна використати як модель для вдосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН». Результатом стане огляд досвіду провідних компаній і формування бази для порівняння їхніх екологічних політик з політикою «НІБУЛОН».

На п'ятому етапі здійснюється порівняльний аналіз сильних і слабких сторін екологічних політик компаній, що були розглянуті на попередніх етапах. На цьому етапі порівнюються підходи, які використовують різні підприємства для забезпечення сталого розвитку, аналізуються відмінності в реалізації екологічної політики і фактори, які зумовлюють ці відмінності. Основним завданням є виокремлення сильних та слабких сторін кожної політики, що дозволить визначити ключові фактори ефективності екологічного менеджменту в аграрному секторі. Результат цього етапу полягатиме в детальному описі сильних і слабких сторін

екологічних політик і визначенні можливих шляхів удосконалення для ТОВ СП «НІБУЛОН».

На завершальному, шостому етапі дослідження передбачається розробка рекомендацій для вдосконалення та актуалізації екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» з урахуванням отриманих результатів порівняльного аналізу та сучасних викликів, зокрема пов'язаних із впливом війни. На основі попереднього аналізу будуть розроблені практичні рекомендації, що адаптують сильні сторони інших компаній для умов «НІБУЛОН», а також врахують специфіку поточної ситуації. Завданням цього етапу є створення ефективної моделі екологічної політики, що відповідатиме сучасним вимогам сталого розвитку та забезпечить сталий екологічний розвиток підприємства в умовах війни. Очікуваним результатом стане комплексний набір рекомендацій, спрямованих на підвищення екологічної ефективності підприємства, з урахуванням викликів і можливостей, які існують у сучасному аграрному секторі України.

Висновки до розділу 1

У першому розділі роботи проведено аналіз ключових викликів, з якими зіткнувся аграрний сектор України в умовах військових дій 2022–2024 років. Основні висновки включають такі аспекти:

1. Вплив на інфраструктуру та логістику: руйнування транспортної інфраструктури суттєво ускладнило експорт аграрної продукції, що призвело до втрати ринків і погіршення економічної стабільності агропідприємств.

2. Екологічні наслідки: військові дії спричинили забруднення ґрунтів, водних ресурсів і деградацію екосистем, що ставить під загрозу довгострокову екологічну стійкість галузі.

3. Необхідність модернізації екологічної політики: адаптація аграрних підприємств до нових умов потребує впровадження стійких агротехнологій, посилення екологічного моніторингу та орієнтації на міжнародні екологічні стандарти, що допоможе забезпечити їхню конкурентоспроможність і сталий розвиток.

РОЗДІЛ 2

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ЯК НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КАТЕГОРІЯ

2.1. Історія становлення терміну «екологічна політика»

Термін «екологічна політика» почав формуватися в середині 20-го століття, коли зростаюча індустріалізація та урбанізація призвели до значного погіршення стану навколишнього середовища. Перші згадки про необхідність державного регулювання екологічних питань з'явилися у міжнародних документах, таких як Стокгольмська декларація 1972 року [11]. Цей документ став основою для подальшого розвитку екологічної політики на міжнародному рівні. Важливим етапом у становленні терміну «екологічна політика» стало прийняття Римської хартії 1980 року, яка визначила основні принципи екологічного управління та заклала фундамент для подальших міжнародних угод.

У 1987 році Всесвітня комісія з навколишнього середовища та розвитку опублікувала доповідь «Наше спільне майбутнє», яка ввела концепцію сталого розвитку та підкреслила важливість інтеграції екологічних питань у політичні рішення. Цей документ став ключовим у формуванні сучасного розуміння екологічної політики та її ролі у забезпеченні сталого розвитку.

2.2. Історія формування та розвитку екологічної політики у різних країнах

Данія є однією з перших країн, яка почала активно впроваджувати екологічну політику. У 1973 році було створено Міністерство охорони навколишнього середовища, яке розробило перші національні програми з охорони довкілля. Данія також відома своїми інноваційними підходами до використання відновлюваних джерел енергії, таких як вітрова енергетика [12]. У 1991 році Данія стала першою країною, яка ввела податок на викиди вуглекислого газу, що стимулювало розвиток екологічно чистих технологій та зменшення викидів парникових газів.

Данія також активно підтримує міжнародні екологічні ініціативи та співпрацює з іншими країнами у сфері охорони довкілля. Наприклад, у 2009 році

Копенгаген став місцем проведення Конференції ООН зі зміни клімату, де було обговорено важливі питання щодо зменшення викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату.

У США екологічна політика почала активно розвиватися з 1960-х років, коли було прийнято низку законів, таких як Закон про чисте повітря (1963) та Закон про чисту воду (1972). Важливу роль відіграли також громадські рухи та організації, які сприяли підвищенню екологічної свідомості населення [13]. Під час президентства Річарда Ніксона було створено Агентство з охорони навколишнього середовища (EPA), яке стало ключовим органом у реалізації екологічної політики.

У 1970-х роках у США було прийнято низку важливих екологічних законів, таких як Закон про національну екологічну політику (NEPA), який вимагав проведення екологічної оцінки для всіх федеральних проектів. Це сприяло більш ретельному аналізу впливу проектів на довкілля та зменшенню негативних наслідків.

У 1980-х роках у США було прийнято Закон про суперфонд, який передбачав фінансування очищення забруднених територій та відновлення екологічного балансу. Цей закон став важливим кроком у боротьбі з промисловим забрудненням та відновленні екосистем.

Китай почав активно впроваджувати екологічну політику з кінця 20-го століття. У 2000-х роках уряд Китаю прийняв низку законів та програм, спрямованих на зменшення забруднення та розвиток відновлюваних джерел енергії [14]. Зокрема, Китай став світовим лідером у виробництві сонячних панелей та вітрових турбін.

У 2013 році Китай запровадив програму «Зелений Китай», яка передбачала значні інвестиції у розвиток екологічно чистих технологій та зменшення викидів парникових газів. У рамках цієї програми було створено численні екологічні парки та заповідники, що сприяло збереженню біорізноманіття та відновленню природних екосистем.

Китай також активно співпрацює з іншими країнами у сфері охорони довкілля та бере участь у міжнародних екологічних ініціативах. Наприклад, у 2015

році Китай підписав Паризьку угоду, зобов'язавшись зменшити викиди парникових газів та сприяти глобальним зусиллям у боротьбі зі зміною клімату.

Глобальна екополітика включає міжнародні угоди та співпрацю між країнами для вирішення екологічних проблем. Важливими документами є Паризька угода (2015) та Кіотський протокол (1997). Ці угоди спрямовані на зменшення викидів парникових газів та боротьбу зі зміною клімату.

Паризька угода, підписана у 2015 році, стала важливим кроком у глобальній боротьбі зі зміною клімату. Вона передбачає зобов'язання країн зменшити викиди парникових газів та підтримувати глобальне потепління на рівні нижче 2°C. Угода також включає механізми фінансової підтримки для країн, що розвиваються, з метою адаптації до зміни клімату та зменшення викидів.

Кіотський протокол, прийнятий у 1997 році, став першою міжнародною угодою, яка встановила обов'язкові цілі щодо зменшення викидів парникових газів для розвинених країн. Протокол передбачав механізми торгівлі викидами та спільного впровадження, що сприяло більш ефективному зменшенню викидів та залученню приватного сектору до екологічних ініціатив.

2.3. Сфери та форми застосування екологічної політики

Економічні стимули, такі як податкові пільги та субсидії, сприяють розвитку екологічно чистих технологій та зменшенню викидів парникових газів. Наприклад, багато країн надають податкові пільги для компаній, які інвестують у відновлювані джерела енергії або впроваджують енергоефективні технології. Це стимулює бізнес до впровадження екологічних інновацій та зменшення негативного впливу на довкілля [15].

Освітні програми також відіграють важливу роль у реалізації екологічної політики. Вони спрямовані на підвищення екологічної свідомості населення та формування відповідального ставлення до природних ресурсів. Наприклад, у багатьох школах та університетах впроваджуються курси з екології та сталого розвитку, що сприяє вихованню нового покоління екологічно свідомих громадян.

Громадські ініціативи та участь громадян у вирішенні екологічних проблем є важливим аспектом екологічної політики. Наприклад, організація екологічних акцій, таких як прибирання територій або висадка дерев, сприяє залученню громадськості до охорони довкілля та підвищенню екологічної свідомості.

2.4. Наукове значення екологічної політики

Екологічна політика є важливою науковою категорією, яка досліджує взаємодію між суспільством та природою. Вона включає вивчення екологічних проблем, розробку стратегій їх вирішення та оцінку ефективності впроваджених заходів. Наукові дослідження в цій галузі допомагають розробляти нові методи збереження довкілля та раціонального використання природних ресурсів.

Наукове значення екологічної політики полягає також у розробці моделей та сценаріїв сталого розвитку, які враховують екологічні, економічні та соціальні аспекти [16]. Наприклад, моделі екологічного управління допомагають прогнозувати наслідки різних політичних рішень та розробляти ефективні стратегії зменшення негативного впливу на довкілля.

Дослідження у сфері екологічної політики також сприяють розвитку нових технологій та інновацій, які допомагають зменшити забруднення та підвищити ефективність використання природних ресурсів. Наприклад, розробка нових методів очищення води та повітря, а також технологій переробки відходів, сприяє збереженню довкілля та покращенню якості життя населення.

2.5. Значення впровадження екологічної політики в народне господарство

Впровадження екологічної політики сприяє сталому розвитку народного господарства, зменшенню негативного впливу на довкілля та підвищенню якості життя населення. Це включає розвиток екологічно чистих технологій [17] та раціональне використання природних ресурсів.

Екологічна політика сприяє розвитку зеленої економіки, яка базується на використанні відновлюваних джерел енергії та екологічно чистих технологій. Це

включає розвиток сонячної та вітрової енергетики, а також впровадження енергоефективних технологій у промисловості та будівництві. Наприклад, використання енергоефективних будівельних матеріалів та технологій дозволяє зменшити споживання енергії та знизити викиди парникових газів.

Раціональне використання природних ресурсів є важливим аспектом екологічної політики. Це включає збереження біорізноманіття, охорону водних ресурсів та раціональне використання земельних ресурсів. Наприклад, впровадження методів органічного землеробства сприяє збереженню родючості ґрунтів та зменшенню забруднення водних ресурсів.

Екологічна політика також сприяє розвитку екологічного туризму, який базується на збереженні природних ландшафтів та культурної спадщини. Це сприяє розвитку місцевих громад та створенню нових робочих місць у сфері туризму та обслуговування.

2.6. Соціальне значення екологічної політики

Екологічна політика має значний соціальний вплив, оскільки сприяє покращенню здоров'я населення, підвищенню екологічної свідомості та залученню громадськості до вирішення екологічних проблем. Вона також сприяє створенню нових робочих місць у сфері зеленої економіки та підвищенню якості життя [18].

Покращення здоров'я населення є одним з основних соціальних ефектів екологічної політики. Зменшення забруднення повітря та води сприяє зниженню рівня захворювань, пов'язаних з екологічними факторами, таких як респіраторні та серцево-судинні захворювання. Наприклад, впровадження заходів з контролю за викидами забруднюючих речовин у повітря сприяє зниженню рівня захворюваності на астму та інші респіраторні захворювання.

Підвищення екологічної свідомості населення є важливим аспектом соціального значення екологічної політики. Освітні програми та громадські ініціативи сприяють формуванню відповідального ставлення до природних ресурсів та залученню громадськості до вирішення екологічних проблем. Наприклад, організація екологічних акцій, таких як прибирання територій або

висадка дерев, сприяє підвищенню екологічної свідомості та залученню громадян до охорони довкілля.

Екологічна політика також сприяє створенню нових робочих місць у сфері зеленої економіки. Розвиток відновлюваних джерел енергії, екологічного туризму та органічного землеробства сприяє створенню нових робочих місць та підвищенню рівня зайнятості населення. Це сприяє економічному розвитку та підвищенню якості життя.

Висновки до розділу 2

Екологічна політика є важливою складовою сучасного суспільства, яка сприяє сталому розвитку, збереженню природних ресурсів та покращенню якості життя. Її впровадження вимагає комплексного підходу та співпраці на міжнародному, національному та локальному рівнях. Важливими аспектами екологічної політики є розвиток екологічно чистих технологій, раціональне використання природних ресурсів та підвищення екологічної свідомості населення. Екологічна політика сприяє покращенню здоров'я населення, створенню нових робочих місць та підвищенню якості життя.

РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ТОВ СП «НІБУЛОН»

3.1. Загальні відомості про ТОВ СП «НІБУЛОН»

ТОВ СП «НІБУЛОН» — одне з найбільших і найуспішніших українських агропромислових підприємств, засноване у 1991 році з метою розвитку сільськогосподарської діяльності та забезпечення стійкого агробізнесу в Україні. Компанія стала символом інновацій та лідером на ринку виробництва, переробки, зберігання та експорту зернових і олійних культур [19].

Основними напрямками діяльності «НІБУЛОН» є вирощування високоякісних сільськогосподарських культур, їх зберігання та переробка. Компанія вирощує пшеницю, ячмінь, кукурудзу, соняшник та інші культури на сільськогосподарських угіддях, які розташовані в різних регіонах України. Це дозволяє «НІБУЛОН» ефективно управляти своїми ресурсами і забезпечувати стабільні врожаї, навіть у складних кліматичних умовах [20].

Ключовою особливістю «НІБУЛОН» є його розгалужена інфраструктура для зберігання зернових. Компанія володіє понад 20 зерновими елеваторами, розташованими у стратегічних точках України. Ці елеватори обладнані сучасними системами для зберігання зерна, що забезпечує якість продукції та дозволяє компанії зберігати великі обсяги зернових для подальшого експорту [19].

Значною складовою успіху ТОВ СП «НІБУЛОН» є власний флот та логістичні можливості, що дозволяють швидко і ефективно транспортувати зернові культури до портів та експортувати їх на міжнародні ринки. Компанія має понад 80 суден різного призначення, що робить її найбільшою приватною судноплавною компанією в Україні [21]. Це дозволяє «НІБУЛОН» забезпечувати стабільне постачання зернових культур не тільки на внутрішньому ринку, але й за кордон [20].

Крім того, компанія активно розвиває річкову інфраструктуру та інвестує в будівництво портів і терміналів для вантажів, що зменшує навантаження на автомобільні та залізничні шляхи, сприяючи покращенню екологічної ситуації [22]. У співпраці з міжнародними партнерами, зокрема з Європейським інвестиційним

банком і Міжнародною фінансовою корпорацією, «НІБУЛОН» інвестує в модернізацію суднобудівної галузі України, створюючи додаткові робочі місця та підтримуючи стійкий розвиток [19].

Окрім агропромислової діяльності, компанія активно впроваджує екологічно спрямовані ініціативи. Одним із головних напрямків екологічної політики є зменшення негативного впливу на навколишнє середовище за рахунок використання екологічно безпечних технологій. «НІБУЛОН» розробляє проекти з відновлення земель, що постраждали від аграрної діяльності, і впроваджує сучасні методи зрошення для збереження водних ресурсів [21].

Компанія бере активну участь у різних міжнародних екологічних проектах і програмах, що дозволяє їй не тільки відповідати світовим стандартам, але й допомагати покращенню екологічної ситуації в Україні. «НІБУЛОН» також здійснює моніторинг впливу своєї діяльності на екосистеми і постійно вдосконалює свої виробничі процеси для зменшення викидів в атмосферу і раціонального використання природних ресурсів [22].

3.2. Зміст екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»

Екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН» є важливим елементом стратегії сталого розвитку підприємства, яка передбачає не лише економічну ефективність, але й мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище (додаток А). Компанія прагне діяти відповідально в усіх аспектах своєї діяльності, дотримуючись сучасних екологічних стандартів і активно впроваджуючи інноваційні технології для збереження природних ресурсів.

Екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН» у довоєнний період зосереджувалась на наступних напрямках.

Захист атмосферного повітря від забруднення:

- застосування закритої технології транспортування зернових вантажів;
- встановлення мереж аспірації забрудненого повітря з очищенням на пилоочисному обладнанні;

— використання пилоочисних установок вищого світового рівня (виробництва Данії, Німеччини);

— використання енергозберігальних технологій – зерносушарок (виробництва США);

— транспортування зернових вантажів водним транспортом вплине на зменшення вантажопотоку по автомагістралям, що позитивно позначиться на стані атмосферного повітря;

— благоустрій та озеленення території підприємства, міст і сіл.

Захист водних ресурсів від забруднення:

— перехід на використання безфосфатних мийних засобів;

— впровадження сучасного світового досвіду при будівництві флоту для транспортування зернових вантажів;

— застосування технологій найвищого світового рівня для очищення господарсько-побутових і дощових стічних вод;

— додержання режиму санітарної охорони підземних вод, що використовуються для водопостачання.

Захист здоров'я людини:

— контроль продукції, що випускається, за показниками безпеки для здоров'я;

— доведення підземної води до питної якості на устаткуванні світових стандартів;

— забезпечення господарсько-питних потреб персоналу якісною водою.

Скорочення утворення відходів виробництва і забезпечення безпечного поводження з ними:

Основними принципами екологічної політики компанії є:

1. Сталий розвиток. Компанія прагне зменшити свій екологічний слід, впроваджуючи новітні технології, які дозволяють мінімізувати викиди шкідливих речовин в атмосферу та скоротити використання природних ресурсів. Виробничі процеси регулярно оптимізуються для зменшення впливу на екосистеми та підтримання природного балансу [23].

2. Дотримання нормативних вимог. ТОВ СП «НІБУЛОН» забезпечує відповідність своєї діяльності національним та міжнародним екологічним стандартам, що стосується як регуляцій, так і рекомендацій щодо захисту довкілля. Компанія суворо дотримується екологічного законодавства України та постійно оновлює свої екологічні стратегії відповідно до нових вимог [24].

3. Участь у відновлювальних ініціативах. «НІБУЛОН» активно залучається до різних проектів, спрямованих на відновлення порушених екосистем, зокрема земельних ділянок та водних ресурсів. Компанія співпрацює з екологічними організаціями, підтримує національні програми з реабілітації екологічно важливих територій та бере участь у міжнародних проектах для збереження біорізноманіття [25].

4. Прозорість і звітність. Компанія відкрита для громадськості та зацікавлених сторін щодо інформації про свій екологічний вплив. Регулярно проводяться екологічні аудити, публікуються звіти про стан довкілля, пов'язані з діяльністю підприємства. Це дозволяє «НІБУЛОН» залишатися прозорим у своїх діях та приймати обґрунтовані рішення для подальшого розвитку своєї екологічної політики [26].

ТОВ СП «НІБУЛОН» усвідомлює важливість адаптації до сучасних екологічних викликів та прагне досягти стійкості у своїй діяльності. Основними екологічними завданнями на майбутнє є:

1. Зменшення викидів забруднюючих речовин. Впровадження інноваційних технологій для зниження викидів CO₂ та інших шкідливих речовин є пріоритетом компанії. Це включає модернізацію виробничих потужностей, перехід на екологічно чистіші джерела енергії, а також зменшення викидів парникових газів шляхом оптимізації транспортної логістики та покращення енергоефективності підприємства [23].

2. Поліпшення системи оброблення відходів. «НІБУЛОН» планує вдосконалити процеси оброблення виробничих відходів, зокрема шляхом використання нових технологій, які дозволяють зменшити обсяги відходів, що потрапляють на сміттєзвалища. Особливу увагу буде приділено вторинній

переробці матеріалів і зниженню утворення небезпечних відходів, що можуть забруднювати навколишнє середовище [20].

3. Збереження водних ресурсів. У рамках своєї екологічної стратегії компанія планує скоротити використання води у виробничих процесах за рахунок оптимізації технологій і запровадження систем водозбереження. Однією з ключових ініціатив є поліпшення очищення стічних вод, що повертаються у природні водні об'єкти, та розробка системи повторного використання води [21].

4. Зелене будівництво. «НІБУЛОН» ставить перед собою завдання впроваджувати енергоефективні та екологічно чисті будівельні технології в нові інфраструктурні проекти. Це включає використання екологічно безпечних матеріалів, впровадження технологій енергоощадження, а також створення умов для збереження та відновлення природних ресурсів у місцях будівництва [24].

З метою забезпечення дотримання екологічних стандартів та мінімізації впливу на навколишнє середовище, ТОВ СП «НІБУЛОН» здійснює комплексну програму моніторингу. Основні аспекти цієї діяльності включають:

1. Моніторинг викидів. Компанія регулярно проводить контроль за рівнем викидів забруднюючих речовин в атмосферу. Використовуючи сучасні аналітичні прилади, «НІБУЛОН» контролює викиди CO₂, оксидів азоту, сірки та інших забруднюючих речовин, що утворюються під час виробничих процесів та транспортування продукції.

2. Моніторинг якості води. Підприємство проводить регулярний аналіз якості води у водоймах, що знаходяться у зоні впливу компанії, зокрема у річках та озерах. Цей моніторинг спрямований на виявлення потенційних забруднень, що можуть виникати через виробничу діяльність, і прийняття заходів для мінімізації цих впливів.

3. Аналіз відходів. «НІБУЛОН» здійснює детальний аналіз кількості та складу відходів, що утворюються в процесі виробництва. Це допомагає оцінити ефективність оброблення відходів і вдосконалити методи управління відходами для зменшення екологічного впливу.

4. Оцінка екологічного впливу нових проектів. Перед запуском нових виробничих та інфраструктурних проектів компанія проводить комплексні екологічні оцінки. Ці оцінки включають аналіз потенційних впливів на навколишнє середовище, розробку заходів для їх мінімізації та інтеграцію екологічних стандартів у планування та реалізацію проектів.

3.3. Заходи з охорони навколишнього середовища

Екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН» спрямована на зменшення негативного впливу виробничої діяльності на навколишнє середовище та збереження природних ресурсів. Компанія активно впроваджує сучасні методи та технології, що відповідають міжнародним стандартам екологічної безпеки. Ключовими напрямками цієї політики є охорона атмосферного повітря, водних ресурсів, рекультивация порушених земель та підтримка біорізноманіття.

3.3.1. Заходи з охорони атмосферного повітря і водного басейну

Встановлення систем очищення. ТОВ СП «НІБУЛОН» приділяє особливу увагу встановленню систем очищення на своїх виробничих підприємствах. Наприклад, на елеваторах компанії впроваджено системи пиловловлювання, які дозволяють суттєво знизити кількість пилу, що утворюється під час зберігання і переробки зернових культур. У портах компанії також встановлені очисні фільтри на транспортних засобах і суднах, що знижують кількість шкідливих викидів в атмосферу під час перевантажувальних робіт. Це дозволяє дотримуватися нормативів з якості повітря і знижувати вплив на екологію портових зон, які є вразливими екосистемами [19].

Контроль за якістю води. Компанія активно впроваджує технології очищення стічних вод. Наприклад, на суднобудівних підприємствах і у виробничих комплексах впроваджено замкнуті цикли водопостачання. Це дозволяє використовувати воду багаторазово, знижуючи її споживання і забруднення. Крім того, на підприємствах працюють станції біологічного очищення стічних вод, які видаляють забруднюючі речовини, включаючи масла і нафтопродукти, перед тим

як повернути воду у річкові системи. Ці станції були розроблені з урахуванням специфіки українських річкових басейнів, що робить їх ефективними для місцевих умов.

Енергетична ефективність. Один із прикладів підвищення енергетичної ефективності полягає у використанні автоматизованих систем управління енергією на виробничих об'єктах компанії. Ці системи дозволяють оптимізувати витрати електроенергії, знижуючи споживання палива та електрики. Крім того, «НІБУЛОН» інвестує в проекти відновлюваної енергії, наприклад, встановлення сонячних панелей на адміністративних будівлях компанії. У планах компанії — розширення цього напрямку за рахунок використання біогазових установок, які дозволять не лише знижувати витрати на електроенергію, а й зменшити викиди парникових газів у виробничих процесах.

3.3.2. Заходи по відновленню порушених територій

Рекультивация земель. ТОВ СП «НІБУЛОН» займається рекультивацією земель, що постраждали внаслідок виробничої діяльності, особливо в тих районах, де проводяться сільськогосподарські роботи або будівництво інфраструктурних об'єктів. Компанія проводить відновлювальні роботи, використовуючи спеціальні техніки агролісомеліорації та внесення біологічно активних речовин до ґрунту для відновлення його родючості. Наприклад, на територіях колишніх будівельних майданчиків та зон тимчасового складування вантажів були проведені роботи з рекультивації з використанням багат шарових методів відновлення ґрунту, що включають внесення органічних добрив та посадку трав'яного покриву [23].

Зелені насадження. Одним із вагомих внесків компанії в екологічну стійкість є програми з відновлення зелених насаджень у прибережних зонах річок та навколо промислових об'єктів. Зокрема, компанія організовує висадку дерев і кущів на територіях, що зазнали негативного впливу від діяльності підприємства. Наприклад, у зоні навколо портів і елеваторів «НІБУЛОН» було висаджено тисячі дерев, що не лише сприяють поліпшенню якості повітря, а й створюють нові

біотопи для місцевої фауни [24]. Такі заходи сприяють зниженню рівня ерозії ґрунтів, стабілізації берегової лінії та покращенню естетичної якості ландшафту.

Підтримка біорізноманіття. Для підтримки біорізноманіття, компанія створила природоохоронні зони, зокрема на територіях, прилеглих до річок та водосховищ. Наприклад, було створено спеціальні охоронні зони для збереження середовищ існування водоплавних птахів та рідкісних видів рослин. Крім того, «НІБУЛОН» співпрацює з екологічними організаціями для впровадження програм з реінтродукції рідкісних та зникаючих видів тварин, що особливо важливо в умовах зростаючого антропогенного тиску на природні екосистеми [25]. Такі заходи дозволяють не лише зберігати природне середовище, а й збільшувати популяції рідкісних видів, що має вагомий позитивний вплив на екосистеми.

3.4. SWOT аналіз екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»

SWOT-аналіз – це стратегічний інструмент, що допомагає оцінити внутрішні сильні й слабкі сторони, а також зовнішні можливості й загрози для компанії чи особи. У назві методики приховані її основні компоненти:

- S [Strengths] – сильні сторони: унікальні характеристики, які виділяють бізнес на фоні конкурентів та сприяють збільшенню доходів. Наприклад, широкий асортимент товарів, гарний сервіс або сучасне обладнання.

- W [Weaknesses] – слабкі сторони: чинники, що гальмують розвиток компанії та роблять її вразливішою. Це може бути малий вибір продукції, низька якість товарів чи застаріле обладнання.

- O [Opportunities] – можливості: зовнішні фактори, які сприяють поліпшенню становища компанії, як-от розташування підприємства, відсутність потужних конкурентів або підтримка з боку партнерів.

- T [Threats] – загрози: зовнішні чинники, що можуть негативно вплинути на бізнес, як-от висока конкуренція, економічна криза або поява нового сильного гравця на ринку.

Сильні сторони:

1. Впровадження інноваційних технологій для зменшення впливу на навколишнє середовище

ТОВ СП «НІБУЛОН» постійно інтегрує сучасні технологічні рішення для мінімізації свого впливу на екосистеми. Наприклад, на елеваторах компанії встановлені системи пиловловлювання, а на суднобудівних об'єктах — новітні системи очищення стічних вод, що відповідають міжнародним стандартам. Це не лише підвищує ефективність виробництва, а й сприяє зниженню забруднення атмосфери і водних ресурсів, що є одним із головних викликів для агропромислового сектора. Інноваційний підхід допомагає компанії підтримувати високу екологічну відповідальність, що збільшує довіру споживачів та партнерів. Однак, впровадження таких технологій вимагає значних капіталовкладень, що відображається у фінансових витратах, але водночас це забезпечує тривалу стійкість і конкурентоспроможність на ринку.

2. Сильна корпоративна культура, що підтримує екологічні ініціативи

Корпоративна культура компанії базується на принципах сталого розвитку, що передбачає інтеграцію екологічної політики в усі аспекти діяльності компанії. Важливу роль у цьому відіграє участь персоналу у програмах екологічної освіти та тренінгах з екологічної відповідальності [26]. Наприклад, в компанії створені внутрішні групи, які займаються екологічними проектами, що дозволяє залучати працівників на всіх рівнях до впровадження екологічних рішень у повсякденну діяльність. Це створює середовище, де екологічні ініціативи стають частиною щоденної роботи, а працівники стають свідомими учасниками процесу зменшення впливу на довкілля.

3. Відповідність міжнародним екологічним стандартам

ТОВ СП «НІБУЛОН» отримала сертифікацію відповідно до міжнародних стандартів ISO 14001, що підтверджує дотримання екологічних норм на всіх етапах виробництва [27]. Відповідність міжнародним стандартам є важливим показником не лише для внутрішнього ринку, а й для виходу на зовнішні ринки, де екологічна відповідальність стає важливим критерієм для співпраці. Це дозволяє компанії укладати контракти з іноземними партнерами, для яких екологічні сертифікати є

обов'язковою умовою. Таким чином, дотримання міжнародних стандартів відкриває нові можливості для розширення ринків та залучення інвестицій.

Слабкі сторони:

1. Високі витрати на реалізацію екологічних технологій

Впровадження сучасних екологічних технологій часто є дорогим і потребує значних капіталовкладень. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» це означає постійні витрати на модернізацію виробничих процесів, зокрема встановлення очисних систем та впровадження енергоефективних технологій. Хоча ці витрати окупаються з часом через зниження негативного впливу на навколишнє середовище та підвищення ефективності виробництва, короткостроково вони можуть стати обтяжливими для компанії. Особливо це може позначитися під час економічних криз, коли доступ до капіталу обмежений.

2. Необхідність постійного оновлення обладнання для відповідності новим екологічним вимогам

Екологічні стандарти постійно змінюються, особливо у контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату та забруднення. Це вимагає від компанії постійно оновлювати своє обладнання та виробничі процеси, щоб відповідати новим вимогам. Наприклад, якщо в Європейському Союзі вводяться нові регуляції щодо викидів в атмосферу або управління водними ресурсами, ТОВ СП «НІБУЛОН» змушена швидко адаптуватися до цих змін, що потребує додаткових інвестицій у модернізацію. Відставання у цьому процесі може призвести до штрафних санкцій або навіть втрати доступу до ринків [28].

Можливості:

1. Можливість отримання додаткових грантів і субсидій на екологічні проекти

Екологічна політика багатьох країн та міжнародних організацій передбачає фінансову підтримку для компаній, що реалізують екологічно чисті технології. Наприклад, ТОВ СП «НІБУЛОН» може отримати доступ до грантів Європейського Союзу, спрямованих на розвиток екологічних технологій у сільському господарстві та промисловості [29]. Це може допомогти компанії знизити фінансовий тягар,

пов'язаний з впровадженням нових технологій, та прискорити модернізацію виробничих потужностей. Крім того, фінансова підтримка може сприяти розширенню екологічних проектів та залученню нових партнерів.

2. Розширення ринків завдяки покращенню екологічного іміджу компанії

У сучасному світі екологічна відповідальність стає важливим фактором при виборі партнерів та постачальників. ТОВ СП «НІБУЛОН», демонструючи свій екологічний імідж та сертифікацію за міжнародними стандартами, може залучити нових клієнтів як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках [30]. Наприклад, компанії з Європейського Союзу часто обирають партнерів з високим рівнем екологічної відповідальності. Це відкриває нові можливості для розширення експортних напрямків, що є важливим стратегічним кроком для компанії в умовах глобальної конкуренції [31].

Загрози:

1. Зміни в екологічному законодавстві, що можуть вимагати додаткових інвестицій

Екологічне законодавство постійно вдосконалюється та стає більш суворим, особливо у країнах, де впроваджуються політики зеленого переходу. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» це означає необхідність постійної адаптації до нових вимог. Наприклад, зміни у правилах щодо викидів парникових газів можуть вимагати додаткових інвестицій у нові очисні системи або модернізацію обладнання.

2. Економічні кризи, які можуть знизити можливості для реалізації екологічних проектів

Економічні кризи, такі як глобальні рецесії чи політичні нестабільності, можуть негативно вплинути на фінансовий стан компанії, обмежуючи можливості для реалізації екологічних проектів. Наприклад, у періоди фінансової нестабільності компанії часто змушені скорочувати витрати, що може призвести до затримки або припинення впровадження нових екологічних ініціатив. Це може сповільнити процес модернізації та знизити ефективність екологічної політики.

3.5. GAP аналіз екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»

GAP аналіз екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» дозволяє виявити розриви між поточним станом екологічної діяльності компанії та її бажаним рівнем відповідності стандартам сталого розвитку. Цей аналіз спрямований на визначення недоліків у впровадженні екологічних ініціатив та виявлення можливостей для їх усунення. Аналіз включає три основні компоненти:

1. Порівняння з галузевими стандартами. На перший погляд, ТОВ СП «НІБУЛОН» має високий рівень відповідності національним і міжнародним екологічним стандартам, зокрема завдяки сертифікації ISO 14001 та впровадженню низки програм екологічного менеджменту. Проте детальніший аналіз показує, що певні процеси компанії можуть не досягати найсучасніших галузевих практик. Наприклад, у сфері оброблення відходів і зменшення викидів в атмосферу існує ще простір для вдосконалення. Розрив у порівнянні з передовими міжнародними агрокомпаніями може бути пов'язаний із використанням менш ефективного обладнання або нестачею інвестицій для його модернізації. ТОВ СП «НІБУЛОН» залишається лідером на національному рівні, але для досягнення передових світових стандартів екологічної ефективності необхідні додаткові інвестиції в новітні технології.

Аналіз відставання від регуляторних змін. GAP аналіз показує, що на рівні деяких нових регулювань ЄС, наприклад у питаннях поводження з небезпечними відходами та викидами парникових газів, компанія має певне відставання, оскільки для відповідності новим вимогам може знадобитися значна модернізація інфраструктури. Це розкриває розрив між фактичною діяльністю компанії та бажаним станом відповідності новим екологічним вимогам, що потенційно загрожує штрафами або обмеженнями доступу до ринків.

2. Аналіз виконання цілей. ТОВ СП «НІБУЛОН» встановила кілька важливих екологічних цілей, таких як зменшення викидів CO₂, підвищення енергоефективності та покращення управління водними ресурсами. GAP аналіз виявив, що хоча компанія досягла значного прогресу у зменшенні викидів парникових газів, існують певні розриви у виконанні інших цілей, зокрема, в

обробленні виробничих відходів та оптимізації використання води. Причини можуть включати відсутність необхідного фінансування або недостатню координацію між різними підрозділами компанії, відповідальними за екологічну політику.

Оцінка ефективності заходів оброблення відходів. За останні роки компанія впровадила декілька проектів оброблення відходів, проте їх ефективність ще не відповідає заявленим цілям. Це свідчить про необхідність удосконалення систем моніторингу та контролю за відходами, а також інтеграцію більш інноваційних технологій переробки. Розрив між запланованими та досягнутими результатами підкреслює необхідність подальшого аналізу і перегляду стратегій поводження з відходами.

3. Визначення потреб у ресурсах. Для того, щоб усунути наявні розриви, ТОВ СП «НІБУЛОН» повинна виділити більше ресурсів для модернізації технологічного обладнання, підвищення кваліфікації персоналу та посилення внутрішніх процедур моніторингу екологічних показників. Наприклад, для досягнення цілей щодо зменшення викидів парникових газів компанія потребує нових енергоефективних технологій та обладнання для збору і переробки викидів. Ці заходи потребують інвестицій, що можуть бути отримані через залучення зовнішніх інвесторів, а також через державні та міжнародні програми фінансування екологічних проектів.

Удосконалення управління екологічними проектами. Інший важливий аспект полягає у вдосконаленні процесів управління екологічними проектами всередині компанії. Зокрема, розрив між запланованими та досягнутими результатами можна частково пояснити недостатньо ефективною координацією між відділами, які займаються екологічною політикою та виробничою діяльністю. Це вимагає підвищення рівня співпраці, інформованості та створення спеціалізованих робочих груп, що будуть займатися лише питаннями сталого розвитку.

3.6. Вплив війни на екологічну політику ТОВ СП «НІБУЛОН»

3.6.1. Зміни умов ведення бізнесу та виробничої і логістичної структури підприємства

Війна в Україні суттєво вплинула на умови ведення бізнесу ТОВ СП «НІБУЛОН», змусивши компанію адаптуватися до нових реалій. Зокрема, зміни стосуються наступних аспектів:

Пошкодження інфраструктури. Війна значно пошкодила критичну інфраструктуру компанії. Інфраструктура ТОВ СП «НІБУЛОН» включає виробничі потужності, склади, транспортні об'єкти, а також логістичні вузли. Через бойові дії і атаки на ці об'єкти, компанія змушена зіткнутися з серйозними проблемами. Наприклад, знищення або пошкодження заводських приміщень та обладнання може призвести до зниження виробничих потужностей, затримок у виконанні замовлень і збільшення витрат на ремонт і відновлення. Пошкодження транспортної інфраструктури, таке як дороги та мости, ускладнює логістику і транспортування продукції, що негативно впливає на ефективність бізнесу. Згідно з інформацією з [32], атаки на ключові об'єкти інфраструктури можуть спричинити тривалі періоди простою, що ускладнює відновлення нормального функціонування.

Зміни у логістиці. Логістична структура ТОВ СП «НІБУЛОН» також зазнала значних змін через війну. Нестабільність у регіонах, де компанія здійснює свою діяльність, призвела до перебоїв у постачаннях і транспортуванні продукції. Наприклад, блокування судноплавства на півдні України, зокрема в зоні конфлікту, ускладнило доставку продукції до портів і далі до споживачів. Це змусило компанію знайти альтернативні маршрути та способи транспортування, що включає використання залізничного та автомобільного транспорту. Перенаправлення маршрутів і перепланування логістики в умовах війни призводять до збільшення витрат на транспортування і затримок у поставках, що негативно впливає на операційну ефективність і прибутковість компанії. Як зазначено на [33], компанії доводиться адаптуватися до нових логістичних реалій, що включає розвиток альтернативних маршрутів і способів доставки.

Проблеми з постачанням ресурсів. Оскільки війна створює нестабільність у постачаннях, ТОВ СП «НІБУЛОН» стикається з труднощами у забезпеченні ресурсами для своїх екологічних проектів. Блокування постачальників та затримки в доставках матеріалів і обладнання ускладнюють реалізацію проектів, спрямованих на модернізацію обладнання для очищення викидів та впровадження нових технологій оброблення відходів. Наприклад, труднощі з постачанням компонентів для систем очищення викидів або нових технологій для оброблення можуть призвести до затримок у реалізації запланованих екологічних ініціатив, що негативно вплине на здатність компанії відповідати новим екологічним стандартам і регуляторним вимогам. Інформація з [35] підтверджує, що компанії доводиться шукати нові постачальники та адаптувати плани проектів у відповідь на зміни в постачаннях і ресурсах.

3.6.2. Нові задачі соціальної та екологічної діяльності ТОВ СП «НІБУЛОН»

Вплив війни на екологічну політику ТОВ СП «НІБУЛОН» може призвести до ряду серйозних екологічних проблем. В умовах активних бойових дій і загальної нестабільності, підприємство може зіткнутися з такими основними проблемами:

Пошкодження екологічних об'єктів і інфраструктури. Пошкодження систем оброблення відходів: Війна може завдати значної шкоди системам очистки викидів та оброблення відходів, які є критичними для підтримки екологічного балансу. Знищення або пошкодження обладнання для очистки викидів може призвести до збільшення забруднення атмосферного повітря. Пошкодження об'єктів оброблення відходів може викликати їх накопичення і забруднення ґрунтів і водних ресурсів.

Порушення водних ресурсів: Військові дії можуть призвести до забруднення водних ресурсів. Наприклад, витік пального, хімічних речовин або боєприпасів у води може серйозно вплинути на якість води у ріках і водоймах, що є критичними для виробничих процесів і екологічної безпеки.

Знищення зелених зон: Військові дії можуть також призвести до знищення зелених зон і природних середовищ, які є важливими для підтримання біорізноманіття та екологічної рівноваги.

Зміни в управлінні відходами. Зниження ефективності оброблення відходів. В умовах війни, де інфраструктура і логістичні канали можуть бути порушені, може спостерігатися зниження ефективності систем оброблення відходів. Неправильне зберігання або нерегулярне оброблення відходів може призвести до їх накопичення і забруднення навколишнього середовища.

Проблеми з переробкою. Війна може ускладнити доступ до технологій і обладнання для переробки відходів. Затримки в постачаннях і пошкодження обладнання можуть призвести до накопичення небезпечних відходів, що збільшує ризик забруднення.

Вплив на біорізноманіття і екосистеми. Деградація природних середовищ. Воєнні дії можуть призвести до деградації природних середовищ і порушення екологічних процесів. Наприклад, знищення лісів або природних резервуарів може серйозно вплинути на місцеву флору і фауну, зменшити біорізноманіття і порушити екологічну рівновагу.

Проблеми з відновленням екосистем. Війна може ускладнити процеси відновлення постраждалих екосистем. Ресурси, необхідні для рекультивациі і відновлення природних середовищ, можуть бути обмежені, що уповільнює відновлення і може мати тривалі негативні наслідки для екології.

Витрати і ресурсні обмеження. В умовах війни компанії можуть бути змушені витрачати значні кошти на відновлення пошкоджених об'єктів і систем. Це може відвернути ресурси від запланованих екологічних ініціатив і проєктів, що може негативно вплинути на довгострокові цілі компанії в сфері екології.

Нестабільність і бойові дії можуть призвести до дефіциту ресурсів, необхідних для підтримки екологічних проєктів. Це може включати труднощі з постачанням обладнання, матеріалів для очистки і оброблення відходів.

Прогноз ситуації та цілі. В умовах війни ТОВ СП «НІБУЛОН» має зосередитися на адаптації своєї екологічної політики до нових умов. Це може включати:

- Розробку і впровадження планів на випадок надзвичайних ситуацій для швидкого реагування на пошкодження екологічної інфраструктури.
- Пошук альтернативних постачальників і технологій для забезпечення безперервності екологічних проектів.
- Залучення ресурсів і партнерів для відновлення постраждалих територій і підтримки місцевих громад.

У довгостроковій перспективі важливо зберігати баланс між негайними потребами і стратегічними цілями в екологічній сфері, щоб забезпечити стійкість і відновлення в умовах тривалих конфліктів.

В умовах війни ТОВ СП «НІБУЛОН» визначає нові пріоритети для своєї соціальної та екологічної діяльності, які відповідають новим викликам і потребам:

1. Допомога у відновленні постраждалих територій. Компанія активно включається у відновлення територій, які постраждали від бойових дій. Це включає участь у програмах розмінування та рекультивації земель, очищення територій від залишків боєприпасів, а також відновлення природного середовища. Наприклад, ТОВ СП «НІБУЛОН» може організовувати акції з очищення забруднених водоносних горизонтів і відновлення родючості ґрунтів на територіях, які постраждали від конфлікту. Співпраця з місцевими органами влади та науковими установами для реалізації проектів з відновлення екосистем може допомогти зменшити негативний вплив війни на навколишнє середовище і сприяти відновленню екологічної рівноваги [35].

2. Підтримка місцевих громад. У нових умовах компанія зосереджується на підтримці місцевих громад, які постраждали від війни. Це може включати фінансову підтримку соціальних ініціатив, надання гуманітарної допомоги, а також участь у проектах, що сприяють покращенню якості життя в постраждалих регіонах. ТОВ СП «НІБУЛОН» може інвестувати в реконструкцію інфраструктури, медичних установ, освітніх закладів і забезпечення необхідними ресурсами для

постраждалих. Це також може включати підтримку місцевих ініціатив і проектів, спрямованих на відновлення соціальної стабільності та покращення умов життя у зонах конфлікту.

3. Адаптація екологічної стратегії. Компанія переглядає свою екологічну стратегію з урахуванням нових реалій війни. Це може включати коригування пріоритетів і стратегії щодо реалізації екологічних проектів, адаптацію технологій і процесів до нових умов. Наприклад, ТОВ СП «НІБУЛОН» може зосередитися на впровадженні енергозберігаючих технологій та відновлювальних джерел енергії, щоб зменшити залежність від постачання і зменшити витрати на енергію в умовах нестабільності. Це також може включати розробку нових підходів до екологічного менеджменту, які враховують специфічні виклики, що виникають в умовах конфлікту.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі роботи проаналізовано екологічну політику ТОВ СП «НІБУЛОН», розглянуто її основні напрями та заходи для зниження екологічного впливу виробничої діяльності. Основні висновки включають такі аспекти:

1. Спрямованість на сталий розвиток: ТОВ СП «НІБУЛОН» активно впроваджує сучасні технології для зниження впливу на довкілля, що включає захист атмосферного повітря, водних ресурсів і управління відходами. Використання закритих систем транспортування, пилоочисних установок та водозберігаючих технологій демонструє прихильність компанії до екологічної стійкості.

2. Комплексний підхід до моніторингу: Компанія систематично контролює якість повітря, води та відходів, що дозволяє своєчасно реагувати на екологічні загрози. Ефективна система моніторингу забезпечує дотримання національних і міжнародних екологічних стандартів.

3. Адаптація до викликів війни: Військові дії значно вплинули на інфраструктуру та логістичні можливості компанії, змушуючи її адаптувати екологічну політику відповідно до нових умов. Впровадження резервних планів та

альтернативних рішень для забезпечення екологічної безпеки стало ключовим напрямком роботи.

4. Підтримка соціально-екологічних ініціатив: У межах своєї екологічної політики компанія активно співпрацює з міжнародними партнерами та екологічними організаціями, сприяючи захисту природних ресурсів та підтримці місцевих громад.

Таким чином, екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН» є важливим елементом стратегії сталого розвитку, що дозволяє підприємству забезпечувати екологічну безпеку своєї діяльності, адаптуючись до сучасних викликів та вимог.

РОЗДІЛ 4

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ЛІДЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

4.1. Екологічна політика підприємств аграрної галузі України

Аграрний сектор є стратегічно важливим для України, оскільки він не тільки забезпечує продовольчу безпеку країни, але й має значний економічний потенціал. У зв'язку з цим екологічна політика агропромислових компаній, таких як ТОВ СП «НІБУЛОН», «Астарта-Київ» та «Кернел», має вирішальне значення для сталого розвитку і охорони навколишнього середовища. У цьому розділі з метою встановлення ключових аспектів екологічної політики ведучих представників агробізнесу України, які можуть бути рекомендовані і для ТОВ СП «НІБУЛОН», проведемо аналіз змісту екологічної політики холдингів «Астарта-Київ» та «Кернел», а також SWOT і GAP аналізи їхньої політики.

4.1.1. Короткий аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ»

4.1.1.1. Зміст екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ»

Агропромисловий холдинг «Астарта-Київ» є одним з провідних агрокомпаній в Україні, що спеціалізується на вирощуванні зернових культур, їх транспортуванні та продажу як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. В умовах зростаючих екологічних викликів, компанія розробила екологічну політику, що базується на принципах сталого розвитку і відповідальності перед суспільством і навколишнім середовищем. Основними напрямками екологічної політики «Астарта-Київ» є наступні [36, 37].

Стійке управління ресурсами. Холдинг активно впроваджує технології, які сприяють раціональному використанню природних ресурсів. Це включає в себе використання сучасних методів обробки ґрунту, які знижують потребу в хімічних

добривах і пестицидах, а також застосування систем для моніторингу і управління водними ресурсами. Наприклад, «Астарта-Київ» реалізує проекти з впровадження систем зрошення, що дозволяють оптимізувати водоспоживання.

Впровадження екологічних технологій. В компанії активно використовуються інноваційні технології для зменшення негативного впливу на довкілля. Сюди входять системи очищення стічних вод, новітні технології для зниження викидів забруднюючих речовин, а також програмне забезпечення для моніторингу екологічних показників. Наприклад, використання біологічних методів очищення стічних вод дозволяє зменшити навантаження на водні ресурси.

Оброблення відходів. «Астарта-Київ» впроваджує ефективні системи оброблення відходів. До складу екологічної політики входять програми з переробки органічних відходів, такі як компостування і виготовлення біогазу. Це дозволяє знижувати обсяг відходів, що відправляються на сміттєзвалища, і отримувати додаткові ресурси для використання в агровиробництві.

Захист біорізноманіття. Одним з важливих аспектів політики є підтримка і збереження біорізноманіття. Компанія активно працює над відновленням природних середовищ, створенням природоохоронних зон і підтримкою рідкісних видів флори і фауни. Це включає в себе програми з відновлення лісових масивів, а також створення спеціальних зон для охорони дикої природи.

Соціальна відповідальність. «Астарта-Київ» також акцентує увагу на соціальних аспектах екологічної політики. Це включає підтримку місцевих громад, участь у соціальних ініціативах, які сприяють покращенню якості життя в регіонах діяльності компанії. Наприклад, компанія проводить освітні програми для місцевих жителів щодо екологічних питань і активно підтримує соціальні проекти в аграрних районах.

4.1.1.2. SWOT аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ»

Проведемо SWOT аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ».

Сильні сторони.

1. Інноваційні екологічні технології:

Агропромисловий холдинг «Астарта-Київ» активно впроваджує сучасні технології для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Це дозволяє знижувати екологічні ризики, покращувати ефективність використання ресурсів та підвищувати продуктивність. Наприклад, впровадження безвідходних технологій у виробництві допомагає зменшити обсяги відходів і знижує навантаження на навколишнє середовище.

2. Сильна корпоративна культура:

Компанія має розвинену корпоративну культуру, що підтримує екологічні ініціативи. Це включає постійне навчання персоналу, інформування про екологічні питання і забезпечення відповідності етичним нормам. Сильна корпоративна культура сприяє високому рівню екологічної свідомості серед співробітників та керівництва.

3. Відповідність міжнародним стандартам:

«Астарта-Київ» дотримується міжнародних екологічних стандартів, що дозволяє компанії підтримувати конкурентоспроможність на світовому ринку і забезпечує позитивний імідж серед міжнародних партнерів і споживачів. Відповідність стандартам, таким як ISO 14001, забезпечує високий рівень екологічної відповідальності.

Слабкі сторони.

1. Високі витрати на впровадження екологічних технологій:

Впровадження новітніх екологічних технологій потребує значних фінансових витрат, що може вплинути на фінансову стабільність компанії. Високі витрати на модернізацію обладнання та інтеграцію нових систем можуть стати значним навантаженням, особливо в умовах економічної нестабільності.

2. Залежність від змін в екологічному законодавстві:

Часті зміни в екологічному законодавстві можуть вимагати додаткових витрат на відповідність новим вимогам, що створює фінансові навантаження для

компанії. Це може призвести до необхідності регулярного оновлення обладнання і технологій для забезпечення відповідності новим стандартам.

Можливості.

1. Отримання грантів і субсидій:

Компанія має можливість отримання додаткового фінансування через гранти і субсидії для реалізації екологічних проектів. Це може допомогти у впровадженні нових технологій і зменшенні фінансового навантаження на компанію. Доступ до таких ресурсів може сприяти реалізації масштабних екологічних ініціатив.

2. Розширення ринків завдяки покращенню екологічного іміджу:

Поліпшення екологічного іміджу може сприяти розширенню ринків для продукції компанії, особливо в країнах з високими екологічними вимогами. Компанія може отримати доступ до нових ринків і підвищити свою конкурентоспроможність на світовій арені.

Загрози.

1. Зміни в екологічному законодавстві:

Несподівані зміни в екологічному законодавстві можуть вимагати додаткових інвестицій для відповідності новим вимогам. Це може створити фінансові труднощі і вплинути на бізнес-процеси компанії. Нові вимоги можуть призвести до необхідності модернізації виробництв і підвищення витрат.

2. Економічні кризи:

Економічні кризи можуть знижувати фінансові можливості компанії для реалізації екологічних проектів. Це може негативно вплинути на здатність компанії інвестувати в нові технології і підтримувати високий рівень екологічної відповідальності.

4.1.1.3. GAP аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «Астарта-Київ»

GAP аналіз дозволяє виявити різницю між фактичним і бажаним рівнем екологічної ефективності підприємства. Це допомагає виявити слабкі місця в існуючій політиці і визначити області для покращення.

Поточний рівень екологічної ефективності. На даний момент «Астарта-Київ» досягла значних результатів у впровадженні екологічних технологій і систем. Однак, існують деякі області, де можливі поліпшення. Наприклад, не всі процеси оброблення відходів повністю оптимізовані, і є потенціал для подальшого вдосконалення систем очищення стічних вод.

Виявлені GAPи:

1. Недостатнє використання відновлювальних джерел енергії. Хоча компанія активно використовує біогазові установки, можливості для впровадження інших відновлювальних джерел енергії, таких як сонячні панелі або вітряки, залишаються недооціненими. Розширення використання відновлювальної енергії може допомогти знизити залежність від невідновлювальних ресурсів і зменшити викиди CO₂.

2. Неоптимальне управління водними ресурсами. Хоча «Астарта-Київ» реалізує проекти з зрошення, існує потреба у впровадженні більш ефективних систем для моніторингу і управління водними ресурсами. Зокрема, використання технологій для моніторингу вологості ґрунту може допомогти знизити витрати води і підвищити ефективність зрошення.

3. Відсутність повного покриття екологічних стандартів. Після проведення аналізу було виявлено, що деякі нові міжнародні екологічні стандарти, які з'явилися в останні роки, не були повністю інтегровані в політику компанії. Це створює потенційні ризики для відповідності та може вплинути на імідж компанії.

Рекомендації для усунення GAPів:

1. Розширення використання відновлювальних джерел енергії. Компанії слід розглянути можливість впровадження додаткових відновлювальних джерел енергії. Це включає інвестиції в сонячні панелі та вітряки, що дозволить зменшити викиди парникових газів і знизити витрати на енергію.

2. Покращення систем управління водними ресурсами. Рекомендується впровадити новітні системи моніторингу вологості ґрунту та вдосконалити системи зрошення для підвищення їх ефективності. Це допоможе зменшити витрати води і покращити продуктивність агровиробництва.

3. Інтеграція нових міжнародних стандартів. Необхідно оновити екологічну політику відповідно до нових міжнародних стандартів, що дозволить компанії зберегти конкурентоспроможність і уникнути потенційних ризиків для іміджу.

4.1.2. Аналіз екологічної політики групи компаній “Кернел”

Група компаній “Кернел” є однією з провідних агрокомпаній в Україні, що займається вирощуванням зернових культур, їх переробкою і експортом. В умовах зростаючого впливу екологічних факторів на агропромисловість, компанія розробила та впровадила всебічну екологічну політику [38-40]. Ця політика охоплює різні аспекти сталого розвитку та екологічного управління, які відповідають як національним, так і міжнародним стандартам.

4.1.2.1. Зміст екологічної політики групи компаній “Кернел”

Рациональне використання природних ресурсів. “Кернел” реалізує ряд ініціатив, спрямованих на рациональне використання природних ресурсів. Одним із ключових напрямків є впровадження технологій точного землеробства. Наприклад, компанія використовує системи точного зрошення, такі як крапельне зрошення, які дозволяють зменшити витрати води та підвищити ефективність зрошення. Це значно знижує втрати води, покращує здоров'я рослин та забезпечує більш високі врожаї. Документ, опублікований на офіційному сайті “Кернел”, підтверджує впровадження таких технологій як частину стратегії сталого розвитку.

Компанія також акцентує увагу на зменшенні споживання енергії. Модернізація технічного обладнання, такого як трактори та комбайни, призводить до зниження викидів CO₂. Це включає впровадження нових двигунів з підвищеною паливною ефективністю та системи рекуперації енергії. Наприклад, нові моделі тракторів, які використовуються в господарствах компанії, оснащені системами для оптимізації витрат пального, що дозволяє зменшити загальний вуглецевий слід компанії.

Інноваційні екологічні технології. “Кернел” активно впроваджує інноваційні технології для зменшення екологічного впливу своєї діяльності. Важливим

елементом є системи очищення стічних вод. Наприклад, компанія використовує біологічні реактори для обробки стічних вод. Ці системи забезпечують високу ефективність очищення завдяки використанню аеробних процесів, що дозволяє зменшити забруднення водних ресурсів. У 2022 році було завершено впровадження нової системи очищення на одному з великих заводів компанії, що дозволило зменшити викиди забруднюючих речовин у води на 30%.

Компанія також використовує безвідходні технології в виробництві, що включає переробку аграрних відходів. Наприклад, відходи з переробки зерна використовуються як корм для тварин або як сировина для біогазових установок. Це допомагає зменшити кількість відходів, що потрапляють на сміттєзвалища, і використовувати їх у корисний спосіб.

Захист біорізноманіття. Компанія “Кернел” приділяє значну увагу захисту біорізноманіття. Один з проектів, що реалізується компанією, включає створення природоохоронних зон на територіях, що належать компанії. Це може включати відновлення природних середовищ, таких як водно-болотні угіддя та лісові масиви. Наприклад, на території одного з агрогосподарств компанії було створено водно-болотне угіддя для підтримки місцевих видів птахів і рослин, яке стало частиною ширшого екологічного проекту.

Компанія також підтримує проекти по відновленню рідкісних видів рослин і тварин. Це включає співпрацю з екологічними організаціями для моніторингу і відновлення популяцій видів, що перебувають під загрозою зникнення.

Соціальна відповідальність. “Кернел” активно підтримує соціальні ініціативи в регіонах, де вона працює. Це включає участь у програмах, що сприяють покращенню якості життя місцевих громад. Наприклад, компанія реалізує проекти з екологічної освіти, які включають навчальні семінари та тренінги для місцевих мешканців. Компанія також підтримує місцеві екологічні ініціативи та благодійні проекти, що допомагає формувати позитивний імідж і зміцнювати соціальні зв'язки.

Документування екологічної політики “Кернел” можна знайти на офіційних ресурсах компанії, де регулярно публікуються звіти про виконання екологічних зобов'язань та результати реалізації проектів.

4.1.2.2. SWOT аналіз екологічної політики групи компаній “Кернел”

Сильні сторони екологічної політики.

Впровадження інноваційних технологій. Група компаній “Кернел” активно впроваджує інноваційні технології, що дозволяє зменшити негативний вплив на довкілля. Наприклад, компанія використовує сучасні системи безвідходного виробництва та вдосконалені технології очищення стічних вод. Інвестиції в інновації дозволяють зменшити екологічний слід і забезпечити відповідність міжнародним екологічним стандартам. Згідно з даними звіту про сталий розвиток “Кернел”, компанія реалізує проекти з впровадження нових систем очищення, які допомагають знизити рівень забруднення води.

Сильний корпоративний імідж. Завдяки чіткій екологічній політиці та постійним інвестиціям у сталий розвиток, “Кернел” зарекомендувала себе як компанія, що дбає про навколишнє середовище. Наприклад, компанія отримала сертифікацію ISO 14001, що підтверджує її відповідність міжнародним стандартам у сфері екологічного менеджменту. Це допомагає укріпити довіру з боку партнерів і клієнтів, а також відкриває нові ринки для її продукції.

Досвід у сфері екологічного менеджменту. Компанія має значний досвід у сфері екологічного менеджменту завдяки реалізації великої кількості екологічних проектів. Це включає проекти з покращення якості ґрунтів, зменшення витрат води і енергії, а також зниження викидів забруднюючих речовин. Досвід у впровадженні екологічних рішень дозволяє компанії ефективно управляти своїми екологічними ризиками і досягати високих стандартів у сфері сталого розвитку.

Слабкі сторони.

Високі витрати на реалізацію екологічних ініціатив. Витрати на впровадження нових екологічних технологій можуть бути значними. Наприклад, модернізація систем очищення стічних вод або впровадження безвідходних

технологій потребують значних інвестицій. Це може обмежити можливості компанії для подальшого розвитку або зменшити фінансову гнучкість в умовах економічної нестабільності.

Недостатня інтеграція нових технологій. Хоча компанія активно впроваджує нові технології, не всі об'єкти компанії можуть бути забезпечені новітніми системами. Наприклад, деякі заводи можуть ще використовувати застарілі технології, що впливає на загальний екологічний баланс і може зменшити ефективність реалізації екологічної політики.

Залежність від постачальників. Компанія залежить від постачальників обладнання та технологій для реалізації своїх екологічних проєктів. Збої у постачанні або проблеми з якістю обладнання можуть негативно вплинути на ефективність екологічних ініціатив. Наприклад, затримки в постачанні нових фільтрів або систем очищення можуть призвести до порушення термінів реалізації проєктів.

Можливості.

Розширення на нові ринки. Відповідність міжнародним екологічним стандартам дозволяє компанії розширювати свою діяльність на нові міжнародні ринки. Це відкриває можливості для укладання нових контрактів і партнерств, що може суттєво збільшити обсяги продажів і доходи компанії.

Інвестиції в безвідходні технології. Інвестиції в безвідходні технології можуть не тільки зменшити витрати, але й покращити загальні показники сталого розвитку. Наприклад, впровадження нових технологій переробки відходів може знизити витрати на оброблення і зменшити екологічний слід.

Партнерство з екологічними організаціями. Співпраця з екологічними організаціями може допомогти реалізувати нові проєкти та ініціативи, підвищити рівень довіри та підтримки з боку громадськості. Наприклад, участь у програмах відновлення природних ресурсів може покращити імідж компанії і забезпечити додаткові ресурси для реалізації екологічних проєктів.

Загрози.

Зміни в законодавстві. Зміни в національному або міжнародному екологічному законодавстві можуть створити нові виклики для компанії. Наприклад, нові вимоги до зменшення викидів забруднюючих речовин можуть потребувати додаткових інвестицій у модернізацію обладнання та процесів.

Економічна нестабільність. Економічна нестабільність може вплинути на фінансову спроможність компанії інвестувати в нові екологічні проекти. Наприклад, економічні кризи можуть призвести до зменшення бюджету на екологічні ініціативи та затримок у реалізації запланованих проектів.

Конкуренція на ринку. Зростаюча конкуренція на ринку агропромисловості може поставити під загрозу позиції компанії. Конкуренти, які також впроваджують екологічні технології та стратегії, можуть вплинути на ринкову частку компанії, особливо якщо їх екологічні практики є більш ефективними або інноваційними.

4.1.2.3. GAP аналіз екологічної політики групи компаній “Кернел”

Оцінка існуючої екологічної політики. Група компаній “Кернел” має розгорнуту екологічну політику, яка охоплює всі аспекти її діяльності, від зменшення викидів забруднюючих речовин до покращення ефективності ресурсів. Основні напрямки включають впровадження безвідходних технологій, зменшення споживання води та енергії, а також модернізацію систем очищення стічних вод.

Аналіз виконання екологічної політики. Проведений аналіз показує, що компанія досягла значного прогресу у впровадженні ряду екологічних ініціатив. Наприклад, "Кернел" реалізував проекти з модернізації обладнання для очищення стічних вод, що дозволило знизити їх викиди на 30% протягом останніх трьох років. Однак, існують і певні розриви між бажаним і фактичним станом.

Порівняння з галузевими стандартами. Компанія “Кернел” активно працює над відповідністю міжнародним екологічним стандартам, таким як ISO 14001, що підтверджує її зобов'язання щодо управління екологічними аспектами. Однак, існують відмінності між екологічними стандартами та фактичними практиками, що може бути обумовлено швидкими змінами в технологіях та регуляторному середовищі.

Виявлені розриви.

Розриви виявлені в області технологічного оновлення. Хоча компанія активно впроваджує нові технології, не всі об'єкти були модернізовані до рівня, який відповідає найсучаснішим екологічним вимогам. Наприклад, старі системи очистки на деяких заводах ще не були оновлені до останніх стандартів, що впливає на загальний екологічний вплив.

Оцінка потреб у ресурсах. Для усунення виявлених розривів компанії необхідно інвестувати в модернізацію обладнання, впровадження нових технологій та покращення процесів управління відходами. Це може включати фінансування для закупівлі нових систем очистки, навчання персоналу та адаптацію до нових стандартів.

Оцінка ресурсів. Оцінка ресурсів показує, що компанія має можливість залучення додаткових фінансових ресурсів через гранти, субсидії та партнерства з екологічними організаціями. Важливим є також оптимізація витрат через ефективне управління ресурсами і впровадження безвідходних технологій.

4.2. Екологічна політика підприємств аграрної галузі США на прикладі Heartland Co-op.

Екологічна політика в аграрному секторі США, зокрема у компанії Heartland Co-op, є важливим аспектом стійкого розвитку та відповідального управління ресурсами. Heartland Co-op, як один з ключових гравців аграрного ринку США, реалізує екологічну політику, спрямовану на зменшення впливу на довкілля та покращення ефективності агропромислових практик [41, 42]. Розглянемо детально зміст їх екологічної політики, проведемо SWOT-аналіз та визначимо розриви у виконанні політики.

4.2.1. Зміст екологічної політики Heartland Co-op.

Основні принципи та цілі екологічної політики Heartland Co-op сформульовані наступним чином.

Стійкий розвиток агровиробництва. Heartland Co-op прагне до стійкого розвитку, зокрема через впровадження інноваційних агрономічних практик, які мінімізують негативний вплив на навколишнє середовище. Це включає зменшення використання хімічних пестицидів та добрив, а також застосування технік збереження води. Компанія використовує методи точного землеробства, які дозволяють зменшити використання добрив і пестицидів на основі детального аналізу потреб рослин, що допомагає зменшити викиди забруднюючих речовин у ґрунти та водні ресурси [41].

Управління водними ресурсами. Управління водними ресурсами є критично важливим аспектом екологічної політики Heartland Co-op. Компанія реалізує програми для зменшення водоспоживання та покращення якості води шляхом впровадження нових технологій і практик водозбереження. Heartland Co-op інвестує в системи для збору та повторного використання дощової води, що дозволяє зменшити споживання питної води для зрошення [42].

Відновлення екосистем. Компанія також акцентує увагу на відновленні екосистем, зокрема шляхом посадки лісів і відновлення природних середовищ існування, які були порушені аграрною діяльністю. Heartland Co-op підтримує проекти з відновлення місцевих лісів і водно-болотних угідь, що сприяє покращенню біорізноманіття та стабільності екосистем.

Екологічні інновації та технології. Впровадження нових технологій, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля, є ще однією важливою складовою екологічної політики. Компанія активно підтримує розробки в сфері екологічних технологій і їх інтеграцію в аграрний сектор. Відзначено, що Heartland Co-op активно використовує новітні технології для моніторингу якості ґрунту та води, що дозволяє своєчасно реагувати на можливі екологічні проблеми.

4.2.2. SWOT аналіз екологічної політики Heartland Co-op.

Сильні сторони екологічної політики Heartland Co-op.

Інноваційні технології. Heartland Co-op активно впроваджує інноваційні технології, що дозволяють зменшити негативний вплив на довкілля. Технології

точного землеробства та системи для управління водними ресурсами є прикладом їхнього підходу до екологічного управління. Застосування технологій для моніторингу ґрунтів і води, які дозволяють оптимізувати використання ресурсів.

Відповідність екологічним стандартам. Компанія дотримується міжнародних екологічних стандартів, таких як ISO 14001, що свідчить про високий рівень управління екологічними аспектами. Сертифікація за ISO 14001 підтверджує зобов'язання компанії щодо відповідності найкращим екологічним практикам.

Активна участь у відновлювальних проектах. Heartland Co-op активно підтримує проекти з відновлення екосистем і біорізноманіття, що сприяє покращенню екологічного стану регіонів, де вони працюють. Як приклад можна навести проекти з відновлення лісів і водно-болотних угідь.

Слабкі сторони екологічної політики Heartland Co-op.

Високі витрати на екологічні інновації. Впровадження нових технологій і екологічних практик може бути пов'язане з високими витратами, що може обмежувати можливості компанії в реалізації всіх запланованих ініціатив. Інвестиції в нові технології часто вимагають значних фінансових ресурсів, що може створювати фінансові труднощі.

Потреба в постійному оновленні технологій. Постійний розвиток технологій потребує регулярного оновлення обладнання та технологій, що може бути викликом для компанії з точки зору управління витратами та ресурсами.

Можливості.

Отримання грантів і субсидій. Можливість отримання додаткових фінансових ресурсів для екологічних проектів через гранти та субсидії може сприяти реалізації нових ініціатив. Компанія може подати заявки на фінансування з боку урядових або міжнародних екологічних програм.

Розширення ринків завдяки покращенню екологічного іміджу. Покращення екологічного іміджу компанії може сприяти розширенню ринків збуту та залученню нових клієнтів. Позитивний імідж у сфері екології може привабити нових клієнтів, які цінують екологічну відповідальність.

Загрози.

Зміни в екологічному законодавстві. Нові регуляторні вимоги можуть збільшити витрати на відповідність та реалізацію екологічних проектів.

Економічні кризи. Економічні кризи можуть знизити можливості компанії для інвестицій в екологічні ініціативи та реалізацію запланованих проектів дорогих екологічних інновацій.

4.2.3. GAP Аналіз Екологічної Політики Heartland Co-op.

Відповідність міжнародним стандартам. Heartland Co-op частково відповідає міжнародним стандартам, таким як ISO 14001. Однак існують певні аспекти, де компанії потрібно ще вдосконалити свої практики. Деякі з нових екологічних технологій, таких як системи для зменшення викидів, не були повністю впроваджені, що є недоліком порівняно з галузевими стандартами.

Адаптація до нових екологічних вимог. Компанія повинна забезпечити постійне оновлення своїх практик для відповідності новим екологічним вимогам. Це включає оновлення технологій та вдосконалення процесів, створює потребу у впровадженні нових технологій для управління відходами, які ще не повністю інтегровані у виробничі процеси.

Аналіз виконання цілей. Heartland Co-op встановлює чіткі екологічні цілі, але деякі з них можуть бути недостатньо досягнуті через фінансові обмеження або недостатню технологічну підтримку. Так, хоча компанія має плани щодо зменшення споживання води, реалізація цих планів не завжди відповідає очікуваним результатам через високі витрати.

Необхідність коригування планів. Необхідно коригувати плани і стратегії з урахуванням нових реалій та викликів, які постають перед компанією у сфері екологічного управління у відповідь на зміни у законодавстві та ринку.

Виявлені розриви.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. Компанія стикається з розривами у технологічній інфраструктурі, що обмежує її можливості у досягненні екологічних цілей, як, наприклад, обмежене впровадження нових технологій для зменшення викидів CO₂ та інших забруднюючих речовин.

Недостатня ефективність у виконанні екологічних ініціатив. Реалізація деяких екологічних ініціатив не досягає очікуваних результатів через недостатню підтримку або неефективне управління, як, наприклад, програм з відновлення екосистем через недостатнє фінансування та відсутність чітких стратегій реалізації.

Рекомендації.

Посилення технологічної підтримки: Впровадження нових екологічних технологій та удосконалення існуючих систем для зменшення негативного впливу на довкілля.

Покращення управління проектами: Впровадження чітких стратегій та планів для реалізації екологічних ініціатив з визначенням ресурсів та відповідальності.

Збільшення фінансування екологічних проектів: Залучення додаткових фінансових ресурсів для підтримки екологічних ініціатив та вдосконалення інфраструктури.

Регулярний моніторинг та коригування: Постійний моніторинг ефективності екологічних практик та коригування планів у відповідь на нові виклики і умови.

4.3. Екологічна політика підприємств аграрної галузі Австралії на прикладі GrainCorp

4.3.1. Зміст екологічної політики GrainCorp

Основні принципи та цілі екологічної політики GrainCorp полягають в наступному.

Стійке управління ресурсами. GrainCorp впроваджує комплексний підхід до управління природними ресурсами з метою зменшення їхнього споживання та покращення ефективності. Основними аспектами є оптимізація використання води, енергії та сировини. Так, GrainCorp реалізує проекти з впровадження технологій, які дозволяють зменшити споживання води в процесі зберігання та обробки зерна. Наприклад, у деяких складів компанії використовуються системи збору дощової води для повторного використання, що дозволяє зменшити навантаження на водні ресурси [43, 44].

Зменшення викидів забруднюючих речовин. Компанія має стратегію для зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферу, яка включає модернізацію обладнання і впровадження нових технологій очищення викидів. GrainCorp інвестує в новітні системи фільтрації та очищення викидів для своїх елеваторів і обробних заводів. Наприклад, на одному з великих заводів компанії були встановлені високоефективні системи для очищення викидів пилу та NOx, що значно зменшує вплив на атмосферу.

Управління відходами. Управління відходами є важливою частиною екологічної політики GrainCorp. Компанія активно працює над зменшенням обсягів відходів і підвищенням їхньої переробки. GrainCorp впроваджує програми переробки органічних відходів, що включають використання органічних відходів з виробництва для виготовлення біогазу. Це дозволяє зменшити обсяг відходів, що потрапляють на сміттєзвалища, і водночас виробляти відновлювальну енергію.

Забезпечення сталого постачання. Компанія забезпечує сталий розвиток у своїй ланцюжку постачання, впроваджуючи стандарти сталого сільського господарства серед своїх постачальників. GrainCorp працює над сертифікацією своїх постачальників за стандартами сталого сільського господарства, такими як Rainforest Alliance. Це включає вимоги до зменшення використання пестицидів та оптимізації добрив.

Відповідальність перед громадами. GrainCorp активно підтримує місцеві громади, в яких працює, через різні соціальні ініціативи та програми. Компанія організовує благодійні заходи і фінансову підтримку для розвитку місцевих шкіл та лікарень. Наприклад, у одному з регіонів компанія надала грант для будівництва нової спортивної арени для місцевих школярів.

4.3.2. SWOT аналіз екологічної політики GrainCorp

Сильні сторони екологічної політики GrainCorp.

Інноваційні технології для зменшення викидів. GrainCorp активно впроваджує новітні технології, що дозволяють зменшити викиди забруднюючих речовин та покращити екологічні показники. Впровадження систем очищення

викидів, таких як фільтрація пилу на заводах, яка зменшує викиди часток PM10 і PM2.5, що є важливим для покращення якості повітря.

Ефективне управління ресурсами. Компанія демонструє високу ефективність у використанні природних ресурсів завдяки застосуванню енергозберігаючих технологій. Встановлення енергозберігаючих LED-освітлювальних систем у виробничих приміщеннях, що дозволяє зменшити споживання електроенергії на 30%.

Соціальна відповідальність. Активна підтримка соціальних ініціатив і проектів демонструє позитивний імідж компанії і її відповідальність перед громадами. Гранти для фінансування місцевих освітніх проектів, таких як нові комп'ютерні класи для шкіл, що допомагають підвищити якість освіти в регіонах діяльності компанії.

Слабкі сторони екологічної політики GrainCorp.

Високі витрати на впровадження нових технологій. Витрати на модернізацію обладнання для очищення викидів можуть бути суттєвими, що може зменшити фінансові ресурси компанії.

Необхідність постійного оновлення практик. Часті зміни у законодавстві можуть вимагати від компанії оперативного оновлення технологій і процедур, що може бути складним і витратним процесом.

Можливості.

Доступ до фінансування і грантів. Залучення додаткових фінансових ресурсів через гранти і підтримку може сприяти реалізації нових екологічних проектів як, наприклад, впровадження технологій зменшення викидів і переробки відходів.

Розширення ринків через підвищення екологічного іміджу. Позитивний імідж завдяки екологічним ініціативам може сприяти збільшенню попиту на продукцію компанії, особливо серед клієнтів, що орієнтуються на екологічні аспекти.

Загрози.

Зміни в екологічному законодавстві. Нові екологічні норми і вимоги можуть зобов'язати компанію до інвестування в нові технології або процедури для відповідності новим стандартам.

Економічні нестабільності. Економічна нестабільність може зменшити бюджет на екологічні проекти, що може вплинути на реалізацію запланованих ініціатив.

4.3.3. GAP аналіз екологічної політики GrainCorp

Відповідність галузевим стандартам. GrainCorp дотримується основних галузевих стандартів, таких як ISO 14001, але є певні аспекти, де політика компанії потребує вдосконалення. Компанія частково відповідає міжнародним стандартам у сфері екологічного управління, але недостатня інтеграція нових технологій очищення викидів є недоліком. Наприклад, існуючі системи очищення не відповідають найновішим вимогам щодо зменшення викидів NOx.

Адаптація до нових екологічних вимог. Постійні зміни в екологічних нормах можуть вимагати від компанії частих оновлень її екологічної стратегії. Наприклад, нові вимоги щодо зменшення використання хімічних добрив можуть потребувати адаптації політики щодо управління сільським господарством.

Аналіз виконання екологічної політики.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. GrainCorp стикається з певними технологічними та інфраструктурними обмеженнями, які впливають на реалізацію її екологічних ініціатив. Високі витрати на модернізацію обладнання і обмежена доступність нових технологій можуть перешкоджати ефективному виконанню екологічних цілей. Наприклад, запровадження нових систем очищення відходів може бути затримане через високу вартість і потребу у спеціалізованій інфраструктурі.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Не всі заплановані екологічні ініціативи реалізуються у повному обсязі через фінансові та управлінські проблеми. Програми з управління відходами можуть бути недостатньо ефективними через недостачу ресурсів і відсутність чіткої стратегії. Наприклад,

часткова реалізація програм переробки органічних відходів може не забезпечувати очікуваного зменшення відходів.

Виявлені розриви.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. GrainCorp має певні технологічні та інфраструктурні обмеження, які впливають на досягнення екологічних цілей. Так, недостатня модернізація старих заводів та недостатній рівень технологічного оснащення можуть обмежити можливості компанії щодо впровадження нових екологічних технологій. Наприклад, недостатня кількість інфраструктурних ресурсів може перешкоджати ефективному збору та переробці відходів.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Наприклад, неефективність у впровадженні програм з управління відходами може бути зумовлена відсутністю чіткої стратегії або недостатньою підтримкою на всіх рівнях управління.

Рекомендації.

Посилення технологічної підтримки: Рекомендується впровадження нових екологічних технологій та удосконалення інфраструктури для досягнення екологічних цілей.

Коригування стратегій: Регулярний перегляд і коригування екологічних планів відповідно до нових викликів і вимог.

Залучення додаткових ресурсів: Рекомендується залучення фінансових і технічних ресурсів для підтримки екологічних ініціатив.

Покращення управління екологічними проектами: Розробка чітких стратегій і планів для реалізації екологічних ініціатив, включаючи визначення ресурсів і відповідальності.

4.4. Екологічна політика підприємств аграрної галузі Китаю на прикладі Beidahuang Group.

4.4.1. Зміст екологічної політики Beidahuang Group.

Основні принципи та цілі екологічної політики Beidahuang Group.

Управління земельними ресурсами. Weidahuang Group впроваджує політику сталого управління земельними ресурсами, орієнтуючи свої зусилля на відновлення і збереження родючості ґрунтів [45, 46]. Компанія використовує сучасні агрономічні методи, такі як сівозміна і використання органічних добрив, для покращення якості ґрунтів. Вони також ведуть активну боротьбу з ерозією ґрунтів через впровадження захисних полос і технік збереження води.

Зменшення забруднення водних ресурсів. Weidahuang Group активно працює над зменшенням забруднення води, яке може виникати внаслідок використання пестицидів і добрив. Компанія реалізує проекти з очищення стічних вод на своїх агрогосподарствах, впроваджуючи системи для фільтрації і повторного використання води. Це дозволяє зменшити забруднення водних джерел і покращити якість води в регіонах їх діяльності.

Управління відходами. Управління відходами є важливою частиною екологічної політики Weidahuang Group. Компанія прагне до мінімізації відходів і їх повторного використання. Так, Weidahuang Group використовує відходи рослинності для виробництва біопального та органічних добрив. Цей підхід не лише зменшує обсяг відходів, а й забезпечує ефективне використання ресурсів.

Зменшення викидів парникових газів. Компанія вживає заходів для зменшення викидів парникових газів у своїх виробничих процесах і агрогосподарствах. Weidahuang Group інвестує в новітні технології для зменшення викидів CO₂, такі як вдосконалені системи обробки ґрунтів і енергоефективні технології для сільськогосподарської техніки.

Підтримка біорізноманіття. Компанія підтримує заходи, спрямовані на збереження біорізноманіття у своїх агрогосподарствах. Weidahuang Group впроваджує програми з відновлення природних середовищ і створення заповідних зон для захисту місцевої флори і фауни. Це включає створення зелених коридорів і захисних територій для птахів і інших видів.

4.4.2. SWOT аналіз екологічної політики Weidahuang Group

Сильні сторони екологічної політики Weidahuang Group.

Інноваційні практики управління ресурсами. Weidahuang Group впроваджує передові агрономічні практики, що сприяють збереженню і відновленню земельних ресурсів. Використання сівозміни і органічних добрив дозволяє зберігати родючість ґрунтів і покращувати їхню якість. Це допомагає підвищити врожайність і зменшити потребу у хімічних добривах.

Зменшення забруднення води. Встановлення систем фільтрації стічних вод на агрогосподарствах допомагає зменшити забруднення місцевих водних джерел і покращити якість води в регіонах діяльності компанії.

Підтримка біорізноманіття. Проекти з відновлення природних середовищ і створення заповідних зон забезпечують захист місцевої флори і фауни, що підвищує екологічну стійкість регіонів.

Слабкі сторони екологічної політики Weidahuang Group.

Високі витрати на інновації. Вартість впровадження сучасних систем очищення води та біопального може бути високою, що може вплинути на фінансову стійкість компанії.

Обмежений ресурсний потенціал. Недостатня кількість фінансових і технічних ресурсів може обмежити реалізацію програм з відновлення біорізноманіття та модернізації інфраструктури.

Можливості.

Підтримка державних ініціатив. Державні програми і гранти на підтримку екологічних ініціатив можуть допомогти компанії впроваджувати нові технології і зменшувати витрати на екологічні проекти.

Розширення на нові ринки. Зростання попиту на екологічно чисті продукти може сприяти розширенню ринків для продукції Weidahuang Group.

Загрози.

Зміни у екологічному законодавстві. Нові екологічні вимоги можуть потребувати значних інвестицій у модернізацію обладнання і зміну практик.

Економічні нестабільності. Економічна нестабільність може призвести до зменшення фінансування екологічних ініціатив і вплинути на реалізацію запланованих проектів.

4.4.3. GAP Аналіз Екологічної Політики Beidahuang Group

Відповідність галузевим стандартам. Beidahuang Group дотримується основних екологічних стандартів, таких як ISO 14001, але є області, де потрібно вдосконалення. Компанія реалізує базові вимоги щодо управління відходами, але може бути недоліком інтеграція новітніх стандартів для зменшення викидів парникових газів. Наприклад, деякі з їхніх агрогосподарств не відповідають найновішим стандартам контролю викидів.

Адаптація до нових екологічних вимог. Компанія частково адаптує свої практики до нових вимог, але є необхідність у більшій гнучкості. Наприклад, зміни в законодавстві можуть вимагати від Beidahuang Group швидшого впровадження нових технологій для очищення води або зменшення використання пестицидів.

Аналіз виконання екологічної політики.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. Beidahuang Group стикається з технологічними та інфраструктурними обмеженнями, що впливають на виконання екологічних ініціатив. Наприклад, обмежений доступ до сучасних технологій очищення стічних вод може зменшити ефективність програм зменшення забруднення води.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Частина екологічних ініціатив може бути недостатньо реалізована через фінансові та управлінські проблеми. Наприклад, програми з відновлення біорізноманіття можуть бути частково реалізовані через недостатню кількість фінансових ресурсів.

Виявлені розриви.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. Недостатня модернізація старих заводів і недостатній рівень технологічного оснащення можуть обмежити можливості компанії щодо впровадження нових екологічних технологій. Наприклад, недостатня кількість інфраструктурних ресурсів може перешкоджати ефективному збору та переробці відходів.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Наприклад, неефективність у впровадженні програм з управління відходами може бути зумовлена відсутністю чіткої стратегії або недостатньою підтримкою на всіх рівнях управління.

Рекомендації.

Посилення технологічної підтримки: Рекомендується впровадження нових екологічних технологій та удосконалення інфраструктури для досягнення екологічних цілей.

Коригування стратегій: Регулярний перегляд і коригування екологічних планів відповідно до нових викликів і вимог.

Залучення додаткових ресурсів: Рекомендується залучення фінансових і технічних ресурсів для підтримки екологічних ініціатив.

Покращення управління екологічними проектами: Розробка чітких стратегій і планів для реалізації екологічних ініціатив, включаючи визначення ресурсів і відповідальності.

Висновки до розділу 4

Екологічна політика провідних аграрних підприємств України, таких як ТОВ СП «НІБУЛОН», «Астарта-Київ» та «Кернел», відображає прагнення до сталого розвитку та збереження довкілля в умовах складних економічних і екологічних викликів. Аналіз їхніх стратегій засвідчує інтеграцію інноваційних підходів, таких як впровадження сучасних систем очищення води, використання енергоефективного обладнання та раціональне управління відходами.

Міжнародні практики, зокрема досвід компаній Heartland Co-op у США та GrainCorp в Австралії, підкреслюють значення стійкого управління ресурсами, зменшення використання хімічних добрив і впровадження точного землеробства. Ці приклади є корисними для вдосконалення екологічної політики українських підприємств, зокрема для адаптації до змін клімату та забезпечення продовольчої безпеки.

SWOT-аналіз виявив сильні сторони екологічної політики українських компаній, серед яких відповідність міжнародним стандартам і використання інноваційних технологій. Водночас основними викликами залишаються фінансова нестабільність, викликана військовими діями, та недостатнє використання міжнародного досвіду у сфері відновлення екосистем.

Значна увага приділяється адаптації до умов війни, включаючи відновлення забруднених земель і водних ресурсів. Аналіз політики лідерів аграрного сектору світу свідчить про важливість впровадження програм сталого управління земельними ресурсами, зменшення викидів забруднюючих речовин та інтеграції екологічного моніторингу.

Таким чином, екологічна політика лідерів аграрної галузі України та світу демонструє необхідність комплексного підходу до вирішення екологічних проблем, що виникли внаслідок військових дій. Інтеграція міжнародного досвіду та впровадження інновацій сприятимуть відновленню екосистем і підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на глобальному рівні.

РОЗДІЛ 5

РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ ТОВ СП «НІБУЛОН» ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

5.1. Механізм досягнення світових стандартів екологічної безпеки промислового об'єкта шляхом удосконалення екологічної політики

Сучасний стан екологічної безпеки промислових об'єктів є важливим аспектом сталого розвитку. В умовах глобалізації та зростаючого тиску на природні ресурси, необхідність впровадження світових стандартів екологічної безпеки стає дедалі актуальнішою. Промисловість, як один з основних забруднювачів навколишнього середовища, повинна адаптувати свої процеси до міжнародних вимог, щоб зменшити негативний вплив на екосистеми. У даній доповіді розглядається механізм досягнення цих стандартів через удосконалення екологічної політики промислових підприємств, що включає в себе аналіз існуючих практик, розробку нових стратегій та моніторинг їх реалізації.

Екологічна безпека визначається як стан захищеності природного середовища, що забезпечує збереження екосистем і здоров'я населення. Вона включає в себе не лише запобігання забрудненню, але й управління природними ресурсами, що є критично важливим для промислових об'єктів. Відповідно до визначення, наданого ЮНЕП, екологічна безпека є інтегративним поняттям, що охоплює екологічні, економічні та соціальні аспекти [47]. Важливо зазначити, що екологічна безпека не є статичним поняттям; вона постійно еволюціонує у відповідь на зміни в технологіях, законодавстві та суспільних очікуваннях.

Світові стандарти екологічної безпеки, такі як ISO 14001, надають рамки для розробки ефективних екологічних політик. ISO 14001 є міжнародним стандартом, що визначає вимоги до системи управління навколишнім середовищем (СУНС). Він сприяє зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище, підвищенню ефективності використання ресурсів та забезпеченню відповідності законодавчим вимогам [48]. Впровадження цього стандарту дозволяє

підприємствам систематично покращувати свою екологічну діяльність, що, в свою чергу, може призвести до зниження витрат на енергію та сировину, а також до покращення іміджу компанії.

Крім ISO 14001, існують й інші міжнародні стандарти, такі як EMAS (Eco-Management and Audit Scheme), які також сприяють підвищенню екологічної безпеки. EMAS є добровільною ініціативою Європейського Союзу, що дозволяє організаціям оцінювати, повідомляти та покращувати свою екологічну діяльність. Це створює додаткові стимули для підприємств, які прагнуть досягти високих стандартів екологічної відповідальності.

Для досягнення світових стандартів необхідно провести детальний аналіз існуючих екологічних політик на підприємствах. Це включає в себе оцінку їх відповідності міжнародним стандартам, а також виявлення слабких місць у реалізації екологічних ініціатив. Наприклад, дослідження показують, що багато підприємств не мають чітко визначених цілей у сфері екологічної безпеки, що ускладнює їхню адаптацію до міжнародних вимог [49]. Важливо також враховувати специфіку кожного підприємства, оскільки різні галузі можуть мати різні екологічні виклики та можливості.

На основі проведеного аналізу, підприємства повинні розробити нові стратегії, які включають в себе:

1] Впровадження системи управління навколишнім середовищем відповідно до ISO 14001. Це дозволяє підприємствам систематизувати свої екологічні зусилля, визначити цілі та завдання, а також забезпечити контроль за їх виконанням.

2] Розробка екологічних програм, що сприяють зменшенню викидів забруднюючих речовин. Це може включати впровадження нових технологій очищення викидів, перехід на безвідходні технології, а також використання відновлювальних джерел енергії.

3] Підвищення обізнаності працівників щодо екологічних питань через навчання та тренінги. Важливо, щоб усі співробітники розуміли значення екологічної безпеки та були залучені до процесу її забезпечення. Це може включати регулярні семінари, тренінги та інформаційні кампанії.

Важливим етапом є моніторинг та оцінка ефективності впроваджених заходів. Це дозволяє виявити недоліки в реалізації екологічної політики та вчасно коригувати стратегії. Використання сучасних технологій, таких як системи дистанційного моніторингу, може значно підвищити ефективність цього процесу [50]. Наприклад, автоматизовані системи моніторингу можуть забезпечити безперервний контроль за викидами забруднюючих речовин, що дозволяє оперативно реагувати на будь-які відхилення від норм.

Крім того, важливо впроваджувати регулярні аудити екологічної діяльності, які дозволяють оцінити відповідність підприємства встановленим стандартам та виявити можливості для подальшого покращення. Аудити можуть проводитися як внутрішніми, так і зовнішніми експертами, що забезпечує об'єктивність оцінки.

Удосконалення екологічної політики промислових об'єктів є ключовим фактором для досягнення світових стандартів екологічної безпеки. Це вимагає комплексного підходу, що включає аналіз існуючих політик, розробку нових стратегій та моніторинг їх реалізації. Лише через інтеграцію міжнародних стандартів та активну участь усіх зацікавлених сторін можна досягти стійкого розвитку та забезпечити екологічну безпеку. Важливо, щоб підприємства не лише відповідали вимогам законодавства, але й прагнули до проактивного підходу в управлінні екологічними ризиками.

5.2. Порівняльна характеристика екологічної політики лідерів аграрної галузі світу.

На основі матеріалів розділу 3 можна зробити порівняльний аналіз екологічних політик підприємств аграрної галузі України — "Астарта Київ", "Кернел", а також міжнародних прикладів — Heartland Coop (США) і Grain Corp (Австралія) та визначити аспекти, які можуть посилити екологічну політику ТОВ СП «НІБУЛОН» в умовах війни.

1. Основні цілі та принципи екологічних політик:

"Астарта Київ" фокусується на сталому управлінні ресурсами, впровадженні екологічних технологій, оброблення відходів, захисті біорізноманіття та соціальній

відповідальності. Компанія активно використовує системи зрошення та очищення стічних вод, що сприяє зниженню споживання води та зменшенню забруднення.

"Кернел" також наголошує на раціональному використанні природних ресурсів, впровадженні технологій точного землеробства, зменшенні споживання енергії та очищенні стічних вод. Додатково компанія підтримує проекти з відновлення природних середовищ і біорізноманіття.

Heartland Coop в США акцентує увагу на стійкому розвитку агровиробництва, зменшенні хімічних добрив та пестицидів, ефективному управлінні водними ресурсами та екосистемами. Вони активно інвестують у нові технології та екологічні ініціативи.

Grain Corp зосереджується на управлінні природними ресурсами, зменшенні викидів забруднюючих речовин, управлінні відходами та підтримці місцевих громад через соціальні програми.

2. Впровадження екологічних технологій:

"Астарта Київ" активно використовує інноваційні методи, як безвідходні технології та очищення стічних вод біологічними методами, що дозволяє зменшити забруднення водних ресурсів і підвищити ефективність.

"Кернел" впроваджує системи точного зрошення і модернізує технічне обладнання, що дозволяє зменшити споживання води та викиди CO₂.

Heartland Coop втілює технології точного землеробства та системи для управління водними ресурсами, а також біорізноманіття.

Grain Corp акцентує увагу на інноваційних технологіях, таких як системи збору дощової води та фільтрація викидів пилу, що дозволяє значно зменшити вплив на довкілля.

3. Соціальна відповідальність та підтримка громад:

"Астарта Київ" і "Кернел" беруть участь у соціальних програмах і освітніх ініціативах у регіонах своєї діяльності. Компанії підтримують місцеві громади через освітні програми та благодійні ініціативи.

Heartland Coop та Grain Corp також активно підтримують соціальні ініціативи, зокрема проекти для покращення якості освіти та інфраструктури місцевих громад.

4. Основні екологічні виклики:

"Астарта Київ" та "Кернел" стикаються з викликами у вигляді високих витрат на впровадження екологічних технологій та необхідності адаптації до змін в екологічному законодавстві.

Heartland Coop має подібні виклики — високі витрати на інновації та потребу в постійному оновленні технологій.

Grain Corp також стикається з високими витратами на модернізацію технологій і необхідністю постійного вдосконалення відповідно до нових екологічних стандартів.

5. SWOT і GAP аналізи:

"Астарта Київ" і "Кернел" мають сильні сторони в інноваціях і відповідності міжнародним стандартам ISO 14001, однак обидві компанії стикаються з викликами у вигляді високих витрат і необхідності постійної адаптації до законодавства.

Heartland Coop і Grain Corp поділяють сильні сторони у впровадженні екологічних технологій і соціальних ініціатив, проте також стикаються з викликами у вигляді високих витрат і технологічних розривів.

Таким чином, екологічні політики "Астарта Київ", "Кернел", Heartland Coop та Grain Corp демонструють спільні напрямки сталого розвитку, інновацій і соціальної відповідальності, але кожна компанія має свої унікальні сильні сторони та виклики, пов'язані з управлінням ресурсами і впровадженням екологічних технологій.

Для детального порівняльного аналізу екологічних політик компаній "Астарта Київ", "Кернел", Heartland Coop та Grain Corp відносно одне одного, а також для визначення рекомендацій для ТОВ СП «НІБУЛОН» в умовах війни, розглянемо ключові аспекти та обґрунтування кожного пункту.

Стійке управління ресурсами та впровадження екологічних технологій. "Астарта Київ" фокусується на раціональному використанні природних ресурсів, зокрема завдяки системам зрошення та технологіям для зменшення потреби в хімічних добривах і пестицидах. Наприклад, впровадження систем моніторингу водних ресурсів дозволяє значно економити воду та знижувати негативний вплив на довкілля. Основна перевага цієї політики — зниження витрат на сировину і збереження навколишнього середовища, однак вона може бути затратною на етапі впровадження, що є недоліком в умовах економічної нестабільності, спричиненої війною.

"Кернел" також застосовує інноваційні технології, зокрема точне землеробство та модернізацію технічного обладнання для зниження викидів. Проте, на відміну від "Астарта Київ", "Кернел" робить більший акцент на технології точного зрошення, що допомагає зменшити витрати води. Перевага такої політики полягає в можливості скорочення витрат на ресурси, що особливо важливо в умовах обмеженого доступу до природних ресурсів під час війни.

Heartland Coop у США впроваджує аналогічні технології точного землеробства, але робить акцент на зменшенні використання пестицидів і добрив, що дозволяє знизити забруднення води та ґрунту. Це забезпечує стійке управління ресурсами, але водночас вимагає значних інвестицій, що може бути складно реалізувати під час економічної кризи.

Grain Corp фокусується на управлінні водними ресурсами і зменшенні викидів шкідливих речовин за рахунок новітніх технологій. Наприклад, використання систем збору дощової води та фільтрації забруднюючих речовин робить їх підхід ефективним з точки зору зменшення впливу на атмосферу. Це особливо корисно для ТОВ СП «НІБУЛОН», який має великі земельні площі для аграрної діяльності.

Рекомендація для ТОВ СП «НІБУЛОН». У воєнний час компанії варто зосередитись на інноваціях, що зменшують залежність від імпорту та інфраструктурних потреб. Наприклад, впровадження систем точного зрошення та технологій для збору і повторного використання дощової води (за прикладом Grain

Corp) допоможе ТОВ СП «НІБУЛОН» зберегти водні ресурси і підвищити продуктивність під час дефіциту.

Управління відходами та безвідходні технології. "Астарта Київ" ефективно впроваджує системи переробки органічних відходів, що дозволяє знижувати обсяги відходів і отримувати додаткові ресурси, такі як біогаз. Це допомагає компанії оптимізувати використання ресурсів і зменшити залежність від зовнішніх джерел енергії. Однак, такі технології можуть вимагати значних початкових інвестицій, що є викликом під час війни.

"Кернел" використовує схожі підходи, зокрема переробку аграрних відходів для виробництва біогазу. Проте, їхня система є менш розвиненою порівняно з "Астарта Київ". Перевага — створення додаткових ресурсів, зокрема в енергетичному секторі, що особливо актуально в умовах війни.

Heartland Coop активно підтримує біорізноманіття та впроваджує програми переробки відходів для отримання органічних добрив, що сприяє відновленню екосистем. Однак, це вимагає більшого часу та інвестицій, що не завжди можливо під час війни.

Grain Corp ефективно використовує системи переробки органічних відходів для виробництва біогазу, що знижує кількість відходів, які йдуть на сміттєзвалища, і забезпечує додаткове джерело енергії.

Рекомендація для ТОВ СП «НІБУЛОН». Варто розглянути впровадження безвідходних технологій за прикладом "Астарта Київ" та Grain Corp, які допоможуть забезпечити енергетичну незалежність підприємства за рахунок виробництва біогазу з органічних відходів.

Соціальна відповідальність та підтримка громад. "Астарта Київ" активно залучає місцеві громади до екологічних ініціатив, організовуючи освітні програми та підтримуючи соціальні проекти в аграрних регіонах. Такий підхід сприяє підвищенню екологічної свідомості населення, але під час війни може бути складно підтримувати таку діяльність на належному рівні через обмежені ресурси.

"Кернел" має схожу політику соціальної відповідальності, зосереджену на підтримці місцевих ініціатив та освітніх проектів. Це дозволяє компанії отримати

підтримку від місцевих громад і підвищити лояльність працівників, що є важливим під час кризи.

Heartland Coop фокусується на розвитку громад через екологічну освіту та залучення до проектів з відновлення екосистем. Це важливо для підтримки екологічного іміджу компанії, але може бути складно реалізувати в умовах військових дій.

Grain Corp активно підтримує місцеві громади через фінансування освітніх та інфраструктурних проектів. Це сприяє зміцненню соціальних зв'язків і покращенню умов життя в регіонах, де компанія веде діяльність.

Рекомендація для ТОВ СП «НІБУЛОН». НІБУЛОН варто зосередитись на підтримці місцевих громад через надання допомоги в умовах воєнного часу, зокрема через програми підтримки фермерів та освітні ініціативи щодо збереження довкілля. Це може допомогти зміцнити довіру населення до компанії та покращити соціальну стабільність у регіоні.

Управління ризиками під час війни. "Астарта Київ" і "Кернел" стикаються з високими витратами на впровадження екологічних технологій, особливо в умовах нестабільності через часті зміни законодавства. Це може стати перешкодою для подальшого розвитку екологічних ініціатив під час війни.

Heartland Coop та Grain Corp мають аналогічні виклики, пов'язані з високими витратами на модернізацію та впровадження нових технологій. Під час війни ці витрати можуть стати недоступними через обмежений бюджет і економічну нестабільність.

5.3. Рекомендації щодо удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

В умовах військових дій аграрний сектор України, зокрема ТОВ СП «НІБУЛОН», зіштовхнувся з низкою нових екологічних викликів. Через пошкодження інфраструктури, забруднення земель і водних ресурсів, блокування експортних маршрутів компанія потребує модернізації екологічної політики, щоб забезпечити стійкий розвиток і мінімізувати негативний вплив на навколишнє

середовище. На основі досвіду українських та закордонних аграрних компаній розроблені рекомендації для адаптації екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» під час воєнного стану та післявоєнного відновлення.

5.3.1. Рекомендації на період воєнного стану.

Відновлення стану ґрунтового та водного середовища. Біоремедіація може бути ефективно застосована для очищення земель поблизу елеваторів, річкових портів і складів, де збираються залишки паливних матеріалів та інших забруднень. Зокрема, місця для очищення водних ресурсів мають бути розташовані вздовж річок, що використовуються для транспортування, аби не допустити потрапляння забруднень у водний басейн.

ТОВ СП «НІБУЛОН» може запровадити біоремедіацію, впроваджуючи біорізні штами мікроорганізмів, які сприяють розкладу токсичних речовин у ґрунті. Такі штами можуть вирощуватися у мобільних лабораторіях, що дозволить проводити очищення навіть на віддалених ділянках.

Для захисту водних ресурсів доцільно використати технології, подібні до тих, що використовує французька компанія Veolia для швидкого очищення води в умовах забруднення. Мобільні станції очищення води здатні працювати автономно і очищувати воду від важких металів, нафтопродуктів та інших небезпечних речовин. Це дозволить забезпечити потреби компанії в технічній воді, необхідній для зрошення полів та технічних процесів.

Ці заходи знижують ризики довготривалого забруднення ґрунтів і водних джерел, що є ключовим для збереження родючості земель та запобігання забрудненню річок, що вплине на екосистеми. Крім того, така політика сприятиме підвищенню репутації ТОВ СП «НІБУЛОН» як екологічно відповідального підприємства. Виконання цієї рекомендації забезпечить населення України чистішими ґрунтами і водою, зменшивши кількість випадків хронічних захворювань, пов'язаних із токсичним впливом на здоров'я.

Для ТОВ СП «НІБУЛОН» біоремедіація зменшить витрати на інші дорогі способи очищення і дозволить швидше відновити використання земель.

Паралельне впровадження екологічного моніторингу дозволить оцінювати ефективність біоремедіаційних заходів і вчасно коригувати стратегію очищення.

Розвиток системи екологічного моніторингу. Військові дії вимагають посиленої системи екологічного моніторингу для виявлення та ліквідації забруднень. Використання дистанційного зондування (наприклад, за допомогою супутникових даних) та геоінформаційних систем (ГІС) дозволить оперативно відстежувати стан екосистем. Такий підхід активно використовують аграрні компанії США, які застосовують ГІС для відстеження стану ґрунтів і зволоженості для оперативного прийняття рішень. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» моніторинг ґрунтів і водних ресурсів є особливо важливим, адже порти та склади компанії розташовані поблизу річок і можуть піддаватися значному антропогенному навантаженню.

ТОВ СП «НІБУЛОН» може використовувати дрони для збирання екологічних даних, таких як хімічний склад ґрунтів і стан водних ресурсів на полях. Дрони, оснащені сенсорами, дозволять швидко оцінювати рівень забруднення, моніторити рослинність та вологість ґрунту.

Запровадження ГІС дозволить ТОВ СП «НІБУЛОН» відслідковувати стан земель, на яких компанія проводить сільськогосподарську діяльність, а також якість води у зоні портів і річкових транспортних шляхів. Це забезпечить точне розуміння екологічного стану і виявить забруднені ділянки для вчасного реагування.

Регулярний моніторинг допоможе знизити ризик тривалого впливу забруднень, уникнути екологічних штрафів та забезпечити прозорість у звітуванні.

Використання моніторингу дозволить ТОВ СП «НІБУЛОН» оперативно реагувати на зміну екологічного стану, тим самим зберігаючи репутацію відповідальної компанії. Суспільство матиме впевненість у прозорості та екологічності виробничих процесів.

Система моніторингу стане основою для реалізації інших екологічних заходів, зокрема охорони водних ресурсів і рекультивації земель після завершення воєнних дій.

Адаптація логістики. З урахуванням блокування морських шляхів та руйнування наземної інфраструктури, компаніям у період воєнних дій доцільно перейти на використання альтернативних логістичних шляхів. ТОВ СП «НІБУЛОН» має досвід роботи з річковим транспортом, який можна посилити за рахунок інтеграції цифрових платформ управління логістикою, що дозволить оперативно реагувати на зміни маршрутів та контролювати транспортні потоки. У Європі цифрові платформи широко застосовують для управління екологічними ризиками під час перевезення небезпечних вантажів.

Актуальним завданням є розробка альтернативних маршрутів. ТОВ СП «НІБУЛОН» може впровадити інтегровану логістичну платформу для відстеження перевезень продукції у режимі реального часу, перенаправляючи потоки на залізничні й автомобільні маршрути. Використання хмарних сервісів для управління логістикою дозволить знизити ризики затримок і скоротити витрати, пов'язані з вимушеним використанням альтернативних маршрутів. Власний флот компанії також можна перенаправляти на річкові порти, які залишилися доступними.

Адаптація логістики дозволить ТОВ СП «НІБУЛОН» не лише забезпечити безперебійність поставок продукції, але й скоротити час транспортування. Оптимізована логістика сприятиме зменшенню викидів CO₂, що позитивно вплине на екологічну ситуацію. В результаті адаптації логістичної стратегії ТОВ СП «НІБУЛОН» зможе зберегти ефективність виробничих процесів і підвищити надійність своєї продукції на ринку.

Адаптація логістики дозволить компанії продовжувати експорт продукції навіть в умовах воєнних дій, що сприятиме збереженню ринків і робочих місць, а також забезпеченню продовольчої безпеки України. Використання адаптивної логістики тісно пов'язане з заходами з моніторингу, які допомагають відслідковувати стан територій навколо логістичних об'єктів.

Скорочення викидів CO₂ у виробничих процесах. Зменшення викидів вуглекислого газу є одним із пріоритетів екологічної політики в країнах ЄС. Наприклад, у Німеччині аграрні підприємства активно впроваджують

енергоефективні зерносушарки та системи утилізації тепла. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» використання енергоефективних зерносушарок також є перспективним рішенням, оскільки це дозволяє скоротити витрати на енергію та зменшити викиди.

ТОВ СП «НІБУЛОН» може впроваджувати системи рекуперації тепла, що дозволяють знизити споживання енергії на виробничих об'єктах. Заміна старих зерносушарок на більш енергоефективні (як моделі, що використовують біомасу) дозволить компанії зменшити витрати на енергоносії та покращити показники екологічної відповідальності.

Підвищення енергоефективності допоможе скоротити витрати на енергоресурси та зменшити викиди CO₂, що є важливим кроком у збереженні екологічного іміджу компанії. Цей крок, разом із підвищенням енергоефективності логістики, дозволить досягнути взаємодоповнювального ефекту, оскільки скорочення викидів підвищить стійкість компанії до екологічних викликів.

Енергоефективність у виробничих процесах зменшить витрати компанії та підвищить її екологічну привабливість для партнерів. Для суспільства це означає чистіше повітря та менший вплив на зміну клімату.

5.3.2. Рекомендації на післявоєнний період.

Відновлення пошкоджених земель та екосистем. Для відновлення земель, що зазнали пошкоджень внаслідок бойових дій, доцільно впровадити масштабну програму рекультивациі, яка передбачає використання методів агролісомеліорації та фітореMediaції. Досвід європейських країн, таких як Німеччина та Італія, показує ефективність засад фіторекультивациі (відновлення ґрунтів за допомогою висадження спеціальних рослин), які очищують ґрунти від токсичних речовин і сприяють природній біорізноманітності. Для "ТОВ СП «НІБУЛОН» цей підхід стане основою відновлення земель, які компанія використовувала для сільського господарства та зберігання продукції.

Рекультивациа земель дозволить компанії ефективно повернути до господарського використання частину земель у припортових зонах, які

постраждали від техногенних забруднень. Зокрема, на цих землях можна буде висадити спеціальні види рослин, здатні очищати ґрунти від залишків палива, важких металів та інших токсинів, що зберігає родючість та продуктивність ділянок.

Відновлення ґрунтів забезпечить уникнення ризиків втрати сільськогосподарських угідь, деградації біорізноманіття і зменшить вплив екологічної кризи, спричиненої бойовими діями. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» це відкриває можливості для продовження і розширення виробничої діяльності на власних територіях. Суспільство виграє за рахунок збереження та відновлення природного ландшафту, поліпшення якості повітря та зменшення впливу на здоров'я населення.

Рекультивация земель матиме успіх за умови її поєднання з системою моніторингу, яка забезпечить контроль за ефективністю впровадження фітореємедіаційних заходів.

Війна пошкодила значні площі сільськогосподарських земель, що ускладнило їх використання для вирощування культур. Це вимагало від компанії швидкої адаптації та впровадження заходів з відновлення земель. ТОВ СП «НІБУЛОН» активно працює над відновленням сільськогосподарських земель, впроваджуючи сучасні агротехнології та методи відновлення родючості ґрунтів. Наприклад, компанія використовує сидерати – рослини, які висаджуються для покращення структури ґрунту та збагачення його органічними речовинами.

Конкретні заходи з відновлення сільськогосподарських земель:

- використання сидератів для відновлення родючості ґрунтів;
- впровадження системи нульового обробітку ґрунту для зменшення ерозії;
- застосування органічних добрив для покращення структури та родючості ґрунтів.

Відновлення родючості сільськогосподарських земель, підвищення врожайності та зменшення витрат на хімічні добрива. Це також сприятиме збереженню екологічного балансу та покращенню якості продукції.

Війна призвела до збільшення ерозії ґрунтів через руйнування природних бар'єрів та інфраструктури. Це створило додаткові виклики для компанії у збереженні структури ґрунтів. ТОВ СП«НІБУЛОН» впроваджує заходи для зменшення ерозії ґрунтів, зокрема, використання контурного обробітку та створення захисних лісосмуг. Наприклад, компанія висаджує дерева та кущі вздовж полів для захисту ґрунтів від вітрової ерозії.

Конкретні заходи зі зменшення ерозії ґрунтів:

- використання контурного обробітку ґрунтів для зменшення ерозії.;
- створення захисних лісосмуг вздовж полів;
- впровадження системи нульового обробітку ґрунту для зменшення ерозії.

Зменшення ерозії ґрунтів, покращення їхньої структури та збереження родючості. Це сприятиме підвищенню врожайності та збереженню екологічного балансу.

Дотримання міжнародних екологічних стандартів та співпраця з міжнародними організаціями. З метою забезпечення конкурентоспроможності та залучення іноземних інвестицій компанії доцільно орієнтуватися на впровадження міжнародних стандартів (ISO 14001, GlobalGAP), які підвищують якість продукції та екологічну безпеку виробництва. Досвід таких міжнародних корпорацій, як Bayer та Cargill, свідчить, що відповідність стандартам ISO дозволяє зміцнити екологічний імідж компанії та підвищити її стійкість до міжнародних викликів.

Для "ТОВ СП «НІБУЛОН» впровадження стандартів ISO 14001 дозволить не лише продемонструвати високий рівень екологічної відповідальності, але й підвищить привабливість компанії для іноземних партнерів. Компанія також може отримати підтримку від міжнародних екологічних організацій для розвитку програм відновлення довкілля.

Зниження ризиків невідповідності міжнародним вимогам з екології та можливих екологічних штрафів або обмежень на експорт продукції. Для компанії це забезпечує вихід на нові ринки та розширення спектру партнерів. Суспільство отримує користь від підвищення екологічної відповідальності, а також від збереження навколишнього середовища на довготривалий період.

Співпраця з міжнародними організаціями дозволить краще реалізувати програми рекультивації та запровадження зеленої інфраструктури (пункт 4), отримуючи експертну підтримку та додаткове фінансування.

Розвиток відновлювальної енергетики. Встановлення відновлюваних джерел енергії є актуальним з огляду на необхідність скорочення залежності від традиційних енергоносіїв. На прикладі компанії Nestlé можна побачити, як встановлення сонячних панелей і біогазових установок допомагає зменшити викиди парникових газів і сприяє енергетичній незалежності. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» використання відновлюваних джерел дозволить знизити вартість електроенергії для елеваторів та інших виробничих потужностей.

Встановлення сонячних панелей на елеваторах і адміністративних будівлях дозволить знизити споживання електроенергії з традиційних джерел та забезпечити компанії енергетичну незалежність.

Перспективним є використання системи переробки органічних відходів для виробництва біогазу, що знижує кількість відходів, які йдуть на сміттєзвалища, і забезпечує додаткове джерело енергії.

Ці заходи призведуть до скорочення ризиків нестабільності поставок енергії та підвищення витрат на традиційні енергоресурси. Зменшення викидів CO₂ та інших шкідливих газів. Енергетична незалежність дозволить "ТОВ СП «НІБУЛОН» стабільно функціонувати, знижуючи витрати на електроенергію. Для суспільства це означає зменшення викидів та зміцнення енергетичної безпеки країни.

Використання відновлюваних джерел енергії сприятиме реалізації заходів з підвищення енергоефективності в логістиці та виробництві.

Запровадження зеленої інфраструктури. Використання зеленої інфраструктури включає проекти екологічно безпечного будівництва та відновлення прибережних зон. Прикладом є компанії Danone і Unilever, які активно застосовують енергоефективні матеріали та облаштовують зелені зони навколо своїх виробничих об'єктів. Для "ТОВ СП «НІБУЛОН» застосування цих підходів є

важливим для створення екологічно чистих умов праці та підтримки природного ландшафту.

Компанія може запровадити проекти зеленого будівництва для зниження впливу на навколишнє середовище на нових об'єктах, таких як елеватори, порти та склади, зокрема використання матеріалів із низьким вмістом вуглецю та створення зелених зон для покращення якості повітря.

Зменшення впливу на природне середовище та ерозії земель, особливо у прибережних зонах, де може відбуватися зміна русла річок та розмивання ґрунтів. Зелене будівництво дозволить покращити екологічні умови праці, а також зміцнити екосистеми регіону. Суспільство отримає нові зелені зони для рекреації та відновлення біорізноманіття.

Проекти зеленої інфраструктури доповнять відновлення пошкоджених земель і забезпечать просторове планування для оптимального використання відновлюваних джерел енергії.

Оновлення річкового флоту. Військові дії пошкодили частину річкового флоту та інфраструктури, що ускладнило перевезення вантажів річками. Це вимагало від компанії швидкої адаптації та модернізації флоту.

ТОВ СП«НІБУЛОН» продовжує модернізацію свого річкового флоту, впроваджуючи судна з більш екологічними двигунами, що зменшують викиди шкідливих речовин у воду та повітря. Компанія також інвестує в ремонт та відновлення пошкоджених суден.

Очікувані результати: зменшення екологічного впливу від річкового транспорту, підвищення ефективності перевезень та зниження витрат на паливо. Це також сприятиме зменшенню викидів парникових газів.

Відновлення річкових шляхів. Війна пошкодила багато річкових шляхів, що ускладнило навігацію та перевезення вантажів. Це створило додаткові виклики для компанії у забезпеченні безпеки та ефективності перевезень.

ТОВ СП«НІБУЛОН» активно працює над відновленням річкових шляхів, забезпечуючи безпечне та ефективне перевезення вантажів. Компанія також

співпрацює з державними та міжнародними організаціями для залучення додаткових ресурсів.

Відновлення річкових шляхів дозволить забезпечити безперебійне перевезення вантажів, зменшити навантаження на автомобільні дороги та знизити витрати на логістику. Це також сприятиме зменшенню викидів парникових газів.

Співпраця з науковими установами. Війна створила додаткові виклики для реалізації екологічних проектів, що вимагало залучення додаткових ресурсів та експертних знань. ТОВ СП«НІБУЛОН» посилив співпрацю з науковими установами для реалізації екологічних проектів. Це дозволяє залучати додаткові фінансові ресурси та експертні знання для вирішення екологічних проблем.

Конкретні заходи співпраці з науковими установами:

- укладання угод з науковими установами для реалізації екологічних проектів;
- залучення наукових експертів для консультування та підтримки проектів;
- спільні дослідження та моніторинг стану ґрунтів.

Очікувані результати: реалізація екологічних проектів на високому рівні, зменшення екологічного впливу діяльності компанії та покращення стану ґрунтів. Це також сприятиме підвищенню репутації компанії на міжнародному рівні.

Вирішення проблеми замінованих територій. Заміновані території стали серйозною проблемою для аграріїв, оскільки міни та нерозірвані боєприпаси становлять загрозу для життя людей і перешкоджають обробітку земель. Це ускладнює сільськогосподарську діяльність та створює додаткові екологічні ризики.

ТОВ СП«НІБУЛОН» отримав статус оператора протимінної діяльності і вже повернув в обробіток перші 1500 га українських земель. Компанія впроваджує заходи з розмінування територій, що дозволяє безпечно використовувати ці землі для сільськогосподарських потреб. Це включає використання спеціалізованої техніки та залучення експертів з розмінування.

Конкретні заходи з вирішення проблеми замінованих територій:

- розмінування замінованих територій для безпечної обробітку земель;

— використання спеціалізованої техніки для виявлення та знешкодження мін;
— співпраця з міжнародними організаціями для залучення додаткових ресурсів та експертних знань.

Очікувані результати: безпечне використання сільськогосподарських земель, зменшення ризиків для життя людей та відновлення сільськогосподарської діяльності. Це також сприятиме збереженню екологічного балансу та покращенню якості продукції.

Висновки до розділу 5

Удосконалення екологічної політики ТОВ СП«НІБУЛОН» у військовий та післявоєнний періоди є необхідною умовою для забезпечення стійкості компанії, її репутації як екологічно відповідального підприємства, а також для зміцнення екологічної ситуації в Україні. Реалізація вказаних заходів сприятиме як стабільності бізнесу, так і збереженню природного балансу, що є стратегічно важливим у сучасних умовах.

Основними напрямками удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» є наступні:

1. Ліквідація наслідків забруднення від військових дій. Створити спеціалізовані програми очищення ґрунтів і водних ресурсів від забруднень важкими металами та хімічними речовинами, що накопичились через бойові дії. Це може включати використання технологій біоремедіації та фіторемедіації.

2. Співпраця з міжнародними організаціями. Залучити експертів та гранти від таких організацій, як FAO чи UNEP, для фінансування відновлювальних проєктів.

3. Розширення зеленої інфраструктури. Продовжити рекультивацію пошкоджених земель, з акцентом на інтеграцію в місцеві екосистеми та підтримку біорізноманіття.

4. Покращення енергетичної незалежності. Встановлення більшої кількості відновлюваних джерел енергії, таких як біогазові установки, які одночасно вирішуватимуть проблему оброблення органічних відходів.

5. Запровадження мобільних екологічних лабораторій. Це дозволить швидко аналізувати екологічний стан в умовах бойових дій та приймати оперативні рішення для зменшення ризиків.

6. Диверсифікація джерел фінансування. Включення державних програм і міжнародних грантів для реалізації екологічних проєктів.

7. Запровадження стандартів зеленого будівництва. У нових інфраструктурних об'єктах використовувати екологічно чисті матеріали та технології.

8. Посилення громадської участі. Залучити місцеві громади до екологічних проєктів, що сприятиме соціальному впливу та збільшенню підтримки.

9. Адаптація досвіду закордонних компаній. Використати моделі, застосовані в Нідерландах для роботи з підтопленими територіями, або підходи Китаю у відновленні деградованих земель.

10. Розробка екологічних карт. Впровадити геоінформаційні системи для відстеження стану ґрунтів, води та біорізноманіття з метою планування ефективних відновлювальних заходів.

11. Проведення розмінування територій.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідження спрямоване на вирішення критичних проблем, що постали перед аграрним сектором України через військові дії 2022–2024 років. Екологічні наслідки війни проявляються в забрудненні ґрунтів і водних ресурсів, деградації природних екосистем та втраті біорізноманіття. Ці процеси негативно впливають на довгострокову стійкість аграрного сектору.

Екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН» має добре структуровану основу, яка включає заходи зі зменшення викидів забруднюючих речовин, раціонального використання водних ресурсів та оброблення відходів. Проте, у контексті військових дій 2022–2024 років, політика компанії потребує адаптації до нових екологічних проблем.

Компанія інтегрувала екологічні аспекти в основні виробничі процеси, зокрема через впровадження інноваційних очисних систем, які зменшують забруднення повітря та води. «НІБУЛОН» здійснює регулярний моніторинг якості води, повітря та утворення відходів, що є важливим для контролю екологічних ризиків, посиленних війною.

SWOT-аналіз екологічної політики підприємства виявляє сильні сторони, такі як використання інноваційних технологій та відповідність міжнародним стандартам, а також слабкі сторони, зокрема високі витрати на впровадження екологічних технологій.

GAP-аналіз показав необхідність вдосконалення існуючих практик та наближення до передових галузевих стандартів через інтеграцію інновацій та підвищення ефективності управління екологічними ресурсами.

Використання важкої техніки та боєприпасів суттєво погіршило екологічний стан територій. Ці проблеми компанія почала враховувати у своїй політиці, але потребують глибших підходів. Розмінування, рекультивация земель, висадка зелених насаджень та створення захисних лісосмуг є ефективними заходами, які позитивно впливають на відновлення природних екосистем. Однак масштаби цих дій залишаються обмеженими в умовах масових руйнувань через військові дії, що вимагає їхнього суттєвого розширення.

Недоліком екологічної політики компанії є недостатнє використання сучасних підходів до відновлення ґрунтів, таких як біоремедіація та фіторемедіація, які широко застосовуються у міжнародній практиці. Враховуючи поширене забруднення земель важкими металами та хімічними речовинами, вибухонебезпечними предметами внаслідок бойових дій, ці методи могли б стати ключовими у ліквідації наслідків війни.

Потреба у значних фінансових ресурсах є ще однією слабкою стороною. Високі витрати на впровадження екологічних проєктів ускладнюють їх реалізацію в умовах економічної нестабільності, спричиненої війною. Обмеженість державної підтримки та складність залучення грантів додатково ускладнюють ситуацію. Війна обмежила фінансові можливості компанії для інвестування у великі екологічні проєкти з ліквідації наслідків забруднення. Однак, відповідність стандартам ISO 14001 відкриває можливості для залучення іноземних інвестицій та партнерств для відновлення екології.

«НІБУЛОН» може вдосконалити свою екологічну політику через залучення міжнародного досвіду у сфері реабілітації екосистем. Розширення партнерства з міжнародними організаціями, такими як UNEP або GEF, може надати доступ до новітніх екологічних рішень та фінансової підтримки. Важливо інтегрувати ці ресурси у програми відновлення, спрямовані на ліквідацію наслідків бойових дій та зменшення їх довгострокового впливу.

Екологічна політика «НІБУЛОН» також має включати посилений моніторинг зон, які зазнали найбільшого впливу військових дій. Це сприятиме своєчасному виявленню проблем, таких як забруднення води чи деградація ґрунтів, та оперативному впровадженню заходів з їх усунення.

Загальні висновки підкреслюють необхідність комплексного підходу до вирішення екологічних проблем в аграрному секторі України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Знищення доріг, мостів та залізничних шляхів порушило експортні можливості України // Forbes.ua. - 2024. - Режим доступу: <https://forbes.ua/ru/leadership/vikliki-ta-stiykist-yak-viyna-transformovala-dorozhne-budivnitstvo-v-ukraini-yuriy-shumakher-rds-pro-strategii-kompanii-ta-klyuchovi-proekti-29102024-24354>
2. Пітель Н.Я. Аграрний експорт України в умовах війни / Н.Я. Пітель // Економіка та управління АПК. - 2023. - №2. - С. 45-56. - Режим доступу: https://econommeneg.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/economika/pitel_2_2023-45-56_1.pdf
3. Морські перевезення в аграрному експорті України / І. П. Коваль // Журнал «Морський транспорт». - 2021. - №2. - С. 75-90. - Режим доступу: <https://agroportal.ua/news/ukraina/ukrajina-eksportovala-53-5-mln-t-agroprodukciji-cherez-morskiy-koridor>
4. Макалюк І.В., Кашпуренко Т.О., Баранніков М.О. Становище підприємств аграрного сектору України в умовах війни: фінансово-інвестиційні аспекти / І.В. Макалюк, Т.О. Кашпуренко, М.О. Баранніков // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». - 2023. - Режим доступу: https://www.ela.kpi.ua/bitstream/123456789/54700/1/Makaliuk_Kashpurenko_Barannikov_Stanovyshche_pidpriemstv_ahrarnoho_sektoru_Ukrainy.pdf
5. Грунтові метаморфози: Українське дослідження впливу війни на ґрунти // Ukraine War Environmental Consequences Work Group. - 2023. - Режим доступу: <https://uwecworkgroup.info/uk/soil-metamorphosis-ukrainian-study-of-war-impacts-on-soils/>
6. Вплив повномасштабної агресії на водні об'єкти як джерела водопостачання / С. Величко, О. Дупляк // Київський національний університет будівництва і архітектури. - 2023. - Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/376641707_The_impact_of_full-scale_armed_conflict_on_water_bodies_as_water_supply_sources/fulltext/6581a7b56f6

e450f19884316/The-impact-of-full-scale-armed-conflict-on-water-bodies-as-water-supply-sources.pdf

7. Підрив Каховської ГЕС: екологічні наслідки трагедії / О. Павлишин // Куншт. - 2023. - Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/articles/pidryv-kakhovskoyi-hes-ekolohichni-naslidky-trahediyi>

8. Пріоритети забезпечення стійкості промисловості й аграрного сектору економіки України в умовах повномасштабної війни // Національний інститут стратегічних досліджень. - 2023. - Режим доступу: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/priorytety-zabezpechennya-stiykosti-promyslovosti-y-ahrarnoho>

9. Два міжнародні модулі цієї осені: Природоохоронне законодавство ЄС та Екоменеджмент // Офіс Сталих Рішень. - 2024. - Режим доступу: <https://ukraine-oss.com/dva-mizhnarodni-moduli-cziyeyi-oseni-pryrodoohoronne-zakonodavstvo-yes-ta-ekomenedzhment/>

10. Європейський зелений курс та потенційні наслідки його впровадження сусідніми державами для України // Рада зовнішньої політики “Українська призма”. - 2021. - Режим доступу: <https://prismua.org/wp-content/uploads/2022/01/Green-Deal.pdf>

11. Історичний розвиток та формування екологічної політики Європейського Союзу // Науковий журнал «Екологія та суспільство». - 2010. - №2. - С. 45-60.

12. Екологічна політика ЄС — Вікіпедія // Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічна_політика_ЄС

13. Перга Т. Ю. Екологічна політика США. Епоха становлення: монографія / Т. Ю. Перга. - Київ: Наукова думка, 2015. - 320 с.

14. Екологічні питання в Китаї — Вікіпедія // Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Екологічні_питання_в_Китаї

15. Global Environmental Politics: Concepts, Theories and Case Studies / Edited by Gabriela Kütting and Ronnie D. Lipschutz. - Routledge, 2012. - 320 p.

16. Екологічна політика України: цілі, напрями та інструменти реалізації / Під ред. О. С. Власенко. - Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. - 250 с.

17. Теоретичні засади сучасної екологічної політики / Під ред. М. П. Коваленко. - Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2017. - 300 с.
18. Політика як соціальне явище - Політологія: підручник / Під ред. І. І. Кравченко. - Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2014. - 350 с.
19. ТОВ СП «НІБУЛОН». Офіційний сайт компанії. Режим доступу: <https://nibulon.com>.
20. НІБУЛОН — агропромислова компанія з повним циклом. ЛІГА Бізнес Інформ. Режим доступу: <https://biz.liga.net/all/company/nibulon>.
21. НІБУЛОН розвиває екологічно чисті технології в Україні. АгроЕксперт. Режим доступу: <https://agroexpert.ua/nibulon-rozvyvaie-ekolohichno-chysti-tekhnologii-v-ukraini>.
22. Олексій Вадатурський: «НІБУЛОН» інвестує у стійкий розвиток та підтримку аграрної галузі України. Forbes Україна. Режим доступу: <https://forbes.ua/company/nibulon-29082021-181>.
23. Агроекологічні рішення у виробництві НІБУЛОН. Екологія та агропромисловість. Режим доступу: <https://eco.agroprom.ua>.
24. «НІБУЛОН» та зелена економіка: інновації в агробізнесі. Зелене майбутнє. Режим доступу: <https://greenfuture.org.ua>.
25. Співпраця НІБУЛОН з екологічними організаціями. Режим доступу: <https://eco-partners.ua>.
26. АгроЕксперт. Освіта та тренінги НІБУЛОН з екологічної відповідальності. Режим доступу: [<https://agroexpert>
27. ЛІГА Бізнес Інформ. Агропромислова діяльність НІБУЛОН. Режим доступу: <https://biz.liga.net>.
28. ISO. Environmental Management Systems – ISO 14001. Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/60857.html>.
29. Європейська комісія. Вимоги екологічної відповідності. Режим доступу: <https://ec.europa.eu/environment/>.
30. Бізнес Юкрейн. Вплив екологічних проектів на розвиток підприємств. Режим доступу: <https://businessukraine.com.ua>.

31. АгроЕксперт. Екологічні цілі компаній агросектору. Режим доступу: <https://agroexpert.ua>.

32. Компанія "Нібулон" становить екологічну загрозу. Режим доступу: khersondaily.com

33. Директор із логістики компанії «Нібулон» розповів про освоєння дунайських маршрутів та експорт української агропродукції. Режим доступу: izmail.rayon.in.ua

34. Повідомлення ТОВ СП «НІБУЛОН» про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Режим доступу: kamenkamr.gov.ua

35. Екологічна політика. <https://old-version.nibulon.com/data/investiciina-diyalnist/ekologichna-politika.html>

36. Astarta-Київ. (n.d.). Sustainability. Режим доступу: <https://astartaholding.com/en/sustainability/>

37. Astarta-Київ. (n.d.). About the Company. Режим доступу: <https://astartaholding.com/en/about-the-company/>

38. Kernel. (n.d.). Environmental Protection Policy. Режим доступу: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2020/08/Environmental-Protection-Policy_ENG_08.20.pdf

39. Kernel. (n.d.). Sustainability. Режим доступу: <https://www.kernel.ua/sustainable-development/>

40. Політика з охорони навколишнього середовища. Київ, червень 2020. – 13с. Режим доступу: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2020/08/Politika-z-ohoroni-navkolishnogo-seredovishha_UKR_08.20.pdf

41. Heartland Co-op. (n.d.). Conservation. Режим доступу: <https://conservation.heartlandcoop.com/about-us>

42. Iowa Agriculture Water Alliance. (n.d.). Режим доступу: <https://www.iaagwater.org/>

43. GrainCorp Sustainability Report 2023. (2023). Режим доступу: <https://www.graincorp.com.au/wp-content/uploads/2023/11/FY23-Sustainability-Report.pdf>

44. GrainCorp Sustainability Report 2021. (2021). Режим доступу: https://www.graincorp.com.au/wp-content/uploads/2021/11/GrainCorp_Sustainability-Report_2021.pdf

45. China Beidahuang Industry Group Holdings Limited. (2019). Environmental, Social and Governance Report 2019. Режим доступу: https://www.hkexnews.hk/listedco/listconews/sehk/2020/0731/2020073100829_c.pdf

46. Sustainable Platform. (n.d.). Режим доступу: <https://sustainableplatform.com/HKG/0039/>

47. UNEP. (2018). Global Environment Outlook: Regional Assessments. United Nations Environment Programme.

48. ISO. (2021). ISO 14001:2015 - Environmental management systems - Requirements with guidance for use. International Organization for Standardization.

49. Коваленко, О. (2020). Екологічна політика промислових підприємств: проблеми та перспективи. Екологічний вісник, 12(3), 45-52.

50. Smith, J., Johnson, L., & Brown, R. (2022). The Role of Technology in Environmental Monitoring: A Review. Environmental Science & Technology, 56(4), 2345-2356.

ДОДАТКИ

Екологічні аспекти діяльності ТОВ СП «НІБУЛОН» довоєнного періоду

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

У зв'язку з тим, що більшість виробничих підрозділів розташовані в сільській місцевості, їх водокористування загалом здійснюється з підземних джерел. Так, підрозділами ком-

панії експлуатується 44 свердловини, при цьому майже третина забраної води безкоштовно подається у водопровідні мережі місцевих громад.

Загальні обсяги водозабору

Рік	Водозабір з свердловин, тис. м ³		Водозабір з поверхневих водних об'єктів, тис. м ³	За договорами з комунальними підприємствами (водоканалами), тис. м ³
	Загальний	у тому числі передано місцевим громадам		
2019	301,823	83,559	20,757	65,863
2020	313,900	88,499	52,278	74,649

Водовідведення підрозділів забезпечується системами господарсько-побутової та дощової каналізації з локальними очисними спо-

рудами, що забезпечують їх ефективне очищення.

Загальні обсяги водовідведення очищених стічних вод

Рік	Загальний скид очищених стічних вод, тис. м ³	у тому числі:		Дренажні води, тис. м ³
		господарсько-побутових	дощових	
2019	168,038	43,734	124,304	114,522
2020	168,920	40,714	128,206	121,392

Компанія на своїх підрозділах впроваджує європейський підхід щодо роздільного збирання виробничих відходів з подальшою передачею їх ліцензованим організаціям для утилізації або повторного використання в якості сировини.

У результаті діяльності підрозділів виробництва постійно утворюються 37 видів відходів – це відходи машинно-тракторного парку та флоту, суднобудування, тваринницьких комплексів, елеваторного та сільськогосподарського виробництва, будівельні відходи.

Шляхи поводження з відходами

Шляхи поводження з відходами	Обсяги відходів, тонн	
	2019 рік	2020 рік
Передано на утилізацію ліцензованим організаціям	306,5	186,7
Реалізовано як вторинну сировину	3 261,8	3 185,9
Використано для власних потреб	32 744,1	27 748,9
<i>у т.ч. гній як органічне добриво</i>	32 077,0	27 209,1
Розміщено на звалищах	2 912,9	3 751,9

Загальні обсяги викидів парникових газів

Назва забруднюючої речовини	Всього парникових газів, тонн		У тому числі по речовинах, тонн	
	2019 рік	2020 рік	2019 рік	2020 рік
Діоксид вуглецю (CO ₂)	19 837,418	18 196,877	19 707,419	18 063,895
Метан (CH ₄)			129,999	132,981

Днопоглиблювальні роботи, що здійснюються для підтримання прохідних глибин операційних акваторій та водних підходів до вантажних причалів компанії, супроводжуються компенсаційними заходами рибному господарству. Протягом 2019 року проведено вселення у водойми України рибопосадкового матеріалу товстолоба в кількості 12,7 тонн на загальну суму 716,0 тис. грн, а у 2020 році –

в кількості 5 тонн на загальну суму 216,0 тис. грн.

У якості компенсаційних заходів на постійній основі провадиться озеленення своїх та суміжних територій. У 2020 році лише в рамках Всеукраїнської акції «Озеленення України» підрозділами компанії було висаджено 1141 саджанців.

Загальні обсяги проведеного озеленення

Рік	Витрати, тис. грн	Кількість висаджених зелених насаджень, шт.
2019 рік	201,8	1 362
2020 рік	301,0	2 039

Екологічні витрати ТОВ СП «НІБУЛОН»

Екологічні витрати, тис. грн (без ПДВ)	2019 рік	2020 рік
Загальні витрати, у тому числі:	44 825,2	45 041,8
охорона атмосферного повітря	21 620,8	28 782,1
очищення зворотних вод	15 239,9	8 714,6
поводження з відходами	2 032,9	656,5
захист і реабілітація ґрунту, підземних вод	14,9	91,0
екологічний податок	994,7	845,1
інші витрати	4 922,0	5 952,5

РИЗИКИ

Основними ризиками, що виникають у діяльності групи «НІБУЛОН», та тісно пов'язані з функціями її підрозділів та споріднених осіб, є:

- **Ринковий ризик**, який полягає в можливій зміні ринкових цін на продукцію, що закуповується на внутрішньому ринку України та постачається компанією на експорт, внаслідок зміни економічної кон'юнктури, будь-яких ринкових умов, зростання конкуренції, несприятливого попиту чи нездатності задовольнити потреби покупців.
- **Ризик якості продукції** виникає як під час закупівлі продукції на внутрішньому ринку України у місцевих постачальників, так і під час постачання продукції кінцевому споживачеві внаслідок формування експортних партій продукції неналежної якості, так і внаслідок можливого погіршення якості під час транспортування.
- **Валютний ризик** – виникає зі зміною валютних курсів, коли валюта операції відрізняється від функціональної валюти, а також коли відрізняються валюти придбання товарів та валюти їх продажу.
- **Підприємницький ризик**, пов'язаний із здійсненням просування продукції на ринку, включаючи стратегію розвитку, цінову політику та стратегію збільшення частки ринку.
- **Транспортний ризик**, пов'язаний з можливим пошкодженням продукції під час її транспортування, та ризиками фрахтування.
- **Складський ризик** або ризик зниження попиту на запаси, що купуються без прив'язки до конкретних експортних контрактів.
- **Регуляторний ризик** може виникнути при неочікуваних змінах у чинному законодавстві, діях державних органів тощо.
- **Ризик ліквідності**, пов'язаний із неможливістю своєчасно виконувати свої зобов'язання як по відношенню до постачальників продукції, так і по відношенню до інституцій, що здійснюють фінансування діяльності групи.

РИЗИКИ

Для протидії зазначеним ризикам та мінімізації їх впливу на діяльність компанії та її результати розроблено та впроваджено відповідні **Політики (Правила)**.

Політика з ризиків описує та регламентує порядок та методологію встановлення ліміту капіталу під ризиком та розподіл такого ліміту по кожній товарній позиції. Діючий на постійній основі Комітет з ризиків, що керується положеннями Політики з ризиків, щотижнево проводить колегіальний розгляд фактичних товарних позицій, їх відповідність встановленим Політикою лімітам, проводить перерозподіл лімітів між окремими товарними позиціями та, за необхідності та за погодженням з власниками компанії, проводить коригування загального ліміту капіталу під ризиком.

Політика хеджування валютних ризиків регламентує питання хеджування валютних ризиків по операціях, номінованих у різних валютах, та описує методологію та взаємодію у цих питаннях різних підрозділів та служб. Питання хеджування валютних ризиків є предметом розгляду та погодження Комітету з ризиків.

Положення про фінансовий моніторинг та забезпечення ліквідності регламентує взаємодію відповідних відділів та служб щодо оперативного обміну інформацією та прийняття рішень у питаннях управління ліквідністю. На щоденній основі проводиться моніторинг наявних зобов'язань та активів щодо забезпечення ліквідності діяльності компанії.

Положення про ціноутворення описує правила визначення економічно обґрунтованого

рівня закупівельних цін на сільгосппродукцію для її подальшого експорту. У Положенні регламентовано технічний порядок та методологію визначення рівня закупівельних цін та порядок їх затвердження.

Крім зазначених вище **Політик**, в оперативній діяльності компанія застосовує **Політику управління ризиками по контрагентах (іноземних покупцях)** та **Політику хеджування ризиків по фрахту**.

Керуючись принципами, що закладені в зазначених Політиках, та створеній структурі прийняття рішень за участі Комітету з ризиків та Комітету з ціноутворення компанія мінімізує можливий негативний вплив зазначених ризиків.

Наявність власної розгалуженої мережі елеваторів, перевантажувальних терміналів та морського перевантажувального терміналу, оснащених найсучаснішим лабораторним обладнанням та устаткуванням для здійснення всебічного контролю якості зерна, що купується та відвантажується, майже унеможливорює ризики якості.

Регуляторний ризик у разі змін у чинному законодавстві чи діях державних органів знаходиться поза межами впливу компанії. Але отриманий досвід за 28 років за часів становлення незалежної України, авторитет компанії як в Україні, так і за кордоном, а також неухильне слідування принципам відкритості у своїй діяльності у повній відповідності до чинного законодавства, надає компанії впевненості в забезпеченні безперервності та прибутковості діяльності.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Перспективи розвитку компанії полягають в досягненні певних показників та впровадженні певних заходів, що передбачають:

- покращення ефективності власного аграрного виробництва шляхом підвищення продуктивності та зниження собівартості продукції;
- приймання замовлень на виготовлення на власному суднобудівно-судноремонтному заводі «НІБУЛОН» суден для українських та іноземних замовників;
- збільшення обсягів транспортування вантажів внутрішніми водними шляхами України до 6 млн тонн на рік;
- вихід на нові ринки збуту або збільшення своєї присутності на існуючих ринках постачання сільгосппродукції та стабільне забезпечення частки експорту з України на рівні 10%;
- продовження розвитку автоматизації бізнес-процесів в оперативній та стратегічній діяльності компанії.

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут нафти і газу
Кафедра прикладної екології та природокористування

Графічна частина

до магістерської роботи

на тему "Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»"

Виконав магістрант групи 601-мТЗ спеціальність
183 «Технології захисту навколишнього середовища»
Миколайчик М.В.
Керівник к.т.н, доцент кафедри прикладної екології
та природокористування
Бредун В. І.

АНАЛІЗ ВІДОМИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ПУБЛІКАЦІЇ

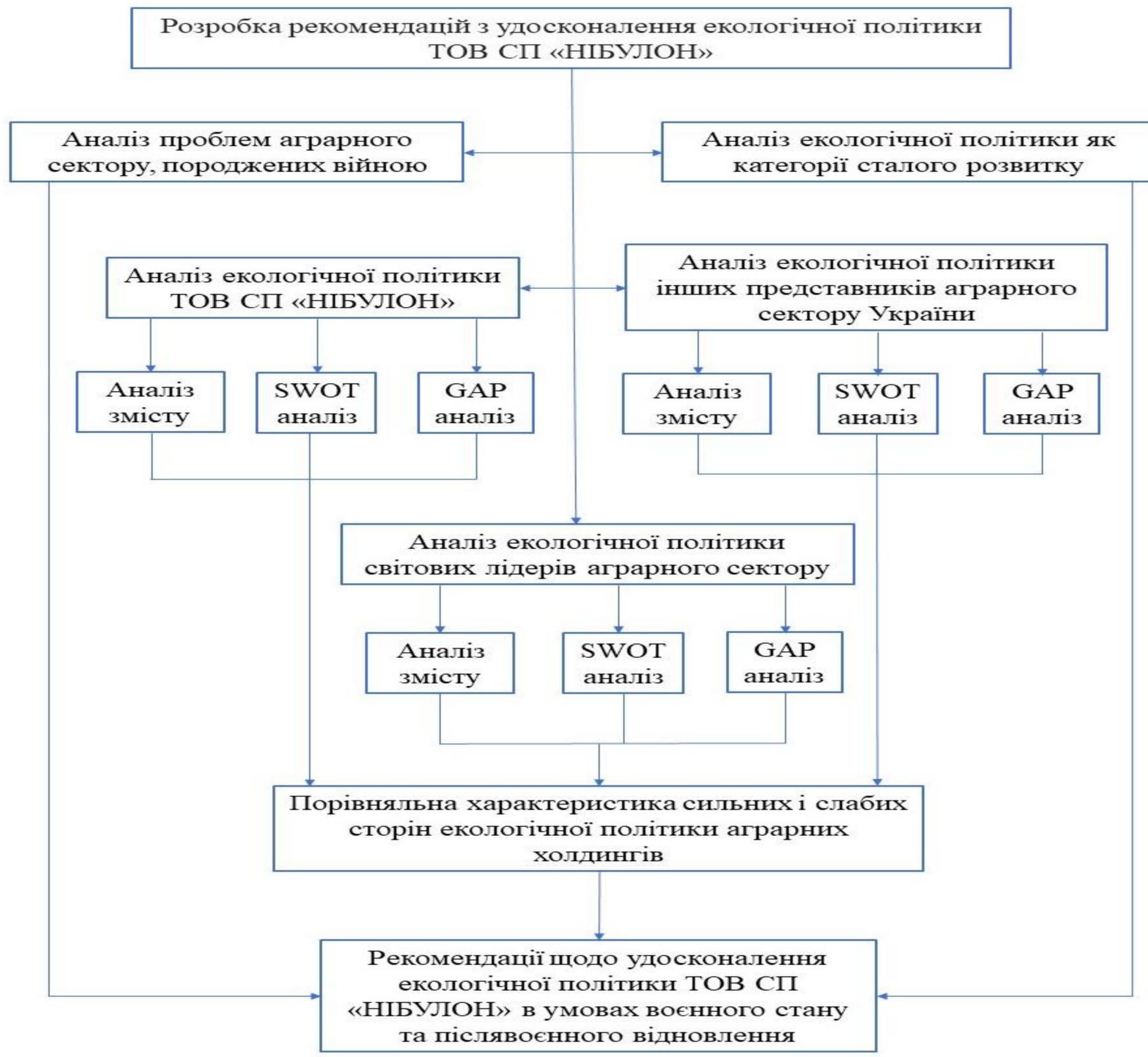
1. Знищення доріг, мостів та залізничних шляхів порушило експортні можливості України // *Forbes.ua*. – 2024.
2. Пітель Н.Я. Аграрний експорт України в умовах війни / Н.Я. Пітель // *Економіка та управління АПК*. – 2023. – №2. – С. 45–56.
3. Морські перевезення в аграрному експорті України / І. П. Коваль // *Журнал «Морський транспорт»*. – 2021. – №2. – С. 75–90.
4. Макалюк І.В., Кашпуренко Т.О., Баранніков М.О. Становище підприємств аграрного сектору України в умовах війни: фінансово-інвестиційні аспекти / І.В. Макалюк, Т.О. Кашпуренко, М.О. Баранніков // *Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*. – 2023.
5. Ґрунтові метаморфози: Українське дослідження впливу війни на ґрунти // *Ukraine War Environmental Consequences Work Group*. – 2023.
Вплив повномасштабної агресії на водні об'єкти як джерела водопостачання / С. Величко, О. Дупляк // *Київський національний університет будівництва і архітектури*. – 2023.
6. Підриб Каховської ГЕС: екологічні наслідки трагедії / О. Павлишин // *Куншт*. – 2023.
7. Пріоритети забезпечення стійкості промисловості і аграрного сектору економіки України в умовах повномасштабної війни // *Національний інститут стратегічних досліджень*. – 2023.
8. Історичний розвиток та формування екологічної політики Європейського Союзу // *Науковий журнал «Екологія та суспільство»*. – 2010. – №2. – С. 45–60.
9. Перга Т. Ю. Екологічна політика США. Епоха становлення: монографія / Т. Ю. Перга. – Київ: *Наукова думка*, 2015. – 320 с.
10. Екологічна політика України: цілі, напрями та інструменти реалізації / Під ред. О. С. Власенка. – Харків: *ХНУ ім. В. Н. Каразіна*, 2018. – 250 с.
11. Теоретичні засади сучасної екологічної політики / Під ред. М. П. Коваленко. – Львів: *ЛНУ ім. І. Франка*, 2017. – 300 с.

Недоліки відомих досліджень:

1. Більшість публікацій періоду війни стосуються окремих екологічних або економічних аспектів діяльності але не розглядають питання в контексті формування і модернізації екологічної політики аграрної галузі України.
2. Наукові публікації в галузі екологічної політики підприємств як правило орієнтовані на сталий розвиток у стабільних економічних умовах і майже не розглядають питання реформування екологічної політики підприємств в умовах дії військового стану та поствійськових наслідків.

						601-мТЗ 11393598 МР		
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБС/ЮН»		
Ім'я	Колір	Лист	№ рядок	Підпис	Дата	Старший	Лист	Листів
Розробив	Миколайчак М.В.							
Керівник	Борисенко В.І.					Аналіз відомих досліджень	3	17
						Огляд літературних джерел		
Зав. кафедрою	Ілляш О.Е.					НІ «Політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Київський національний університет будівництва і архітектури		
						Формат А1		

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ДОСЛІДЖЕНЬ

						601-МТЗ 11393598 МР		
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»		
Ім'я	Кваліф.	Лист	М'язк.	Підп.	Дата	Стандія	Лист	Листів
Гордійко	Миколай МВ					Структурно-логічна схема досліджень	4	17
Керівник	Борис ВІ					Етапи проведення досліджень		
						<small>НІТ "Політехніка підприємства ім. В. Ковалюка" Корпорація прикладної екології та продовольства</small> Формат А1		

Основні напрямки екологічної політики

Захист атмосферного повітря від забруднення:

- застосування закритої технології транспортування зернових вантажів;
- встановлення мереж аспірації забрудненого повітря з очищенням на пилоочисному обладнанні;
- використання пилоочисних установок вищого світового рівня (виробництва Данії, Німеччини);
- використання енергозберігальних технологій – зерносушарок (виробництва США);
- транспортування зернових вантажів водним транспортом вплине на зменшення вантажопотоку по автомагістралям, що позитивно позначиться на стані атмосферного повітря;
- благоустрій та озеленення території підприємства, міст і сіл.

Захист водних ресурсів від забруднення:

- перехід на використання безфосфатних миючих засобів;
- впровадження сучасного світового досвіду при будівництві флоту для транспортування зернових вантажів;
- застосування технологій найвищого світового рівня для очищення господарсько-побутових і дощових стічних вод;
- додержання режиму санітарної охорони підземних вод, що використовуються для водопостачання.

Захист здоров'я людини:

- контроль продукції, що випускається, за показниками безпеки для здоров'я;
- доведення підземної води до питної якості на устаткуванні світових стандартів;
- забезпечення господарсько-питних потреб персоналу якісною водою.

Скорочення утворення відходів виробництва і забезпечення безпечного поводження з ними.

Основні принципи екологічної політики

Сталий розвиток. Компанія прагне зменшити свій екологічний слід, впроваджуючи новітні технології, які дозволяють мінімізувати викиди шкідливих речовин в атмосферу та скоротити використання природних ресурсів.

Дотримання нормативних вимог. ТОВ СП «НІБУЛОН» забезпечує відповідність своєї діяльності національним та міжнародним екологічним стандартам, що стосується як регуляції, так і рекомендації щодо захисту довкілля.

Участь у відновлювальних ініціативах. «НІБУЛОН» активно залучається до різних проектів, спрямованих на відновлення порушених екосистем, зокрема земельних ділянок та водних ресурсів.

Прозорість і звітність. Компанія відкрита для громадськості та зацікавлених сторін щодо інформації про свій екологічний вплив.

Основними екологічними завданнями на майбутнє є:

1. Зменшення викидів забруднюючих речовин. Впровадження інноваційних технологій для зниження викидів CO₂ та інших шкідливих речовин є пріоритетом компанії.
2. Поліпшення системи утилізації відходів. «НІБУЛОН» планує вдосконалити процеси переробки та утилізації виробничих відходів, зокрема шляхом використання нових технологій, які дозволяють зменшити обсяги відходів, що потрапляють на сміттєзвалища.
3. Збереження водних ресурсів. У рамках своєї екологічної стратегії компанія планує скоротити використання води у виробничих процесах за рахунок оптимізації технологій і запровадження систем водозбереження.
4. Зелене будівництво. «НІБУЛОН» ставить перед собою завдання впроваджувати енергоефективні та екологічно чисті будівельні технології в нові інфраструктурні проекти.

Комплексна програма моніторингу.

1. Моніторинг викидів.
2. Моніторинг якості води.
3. Аналіз відходів.
4. Оцінка екологічного впливу нових проектів.

						601-МТЗ 11393598 МР		
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»		
Ім'я	Код	Лист	Місяць	Рік	Дата	Зміст екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН» у довоєнний період	Лист	Листів
Розробив	Миколай МІВ						6	17
Керівник	Борис ВІ							
						Основні напрямки та принципи екологічної політики		
Зав. кафедрою	Ірина О.Е.							
						НІ ТОВ «НІБУЛОН» поточна (н. в.) версія		
						Корпорація прикладної екології та природокористування		
						Формат А1		

SWOT АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ СП «НІБУЛОН»

Сильні сторони:

- Впровадження інноваційних технологій для зменшення впливу на навколишнє середовище
ТОВ СП «НІБУЛОН» постійно інтегрує сучасні технологічні рішення для мінімізації свого впливу на екосистеми. Наприклад, на елеваторах компанії встановлені системи пилловловлювання, а на суднобудівних об'єктах — новітні системи очищення стічних вод, що відповідають міжнародним стандартам.
- Сильна корпоративна культура, що підтримує екологічні ініціативи.
Корпоративна культура компанії ґрунтується на принципах сталого розвитку, що передбачає інтеграцію екологічної політики в усі аспекти діяльності компанії.
- Відповідність міжнародним екологічним стандартам
ТОВ СП «НІБУЛОН» отримала сертифікацію відповідно до міжнародних стандартів ISO 14001, що підтверджує дотримання екологічних норм на всіх етапах виробництва.

Слабкі сторони:

- Високі витрати на реалізацію екологічних технологій.
Для ТОВ СП «НІБУЛОН» це означає постійні витрати на модернізацію виробничих процесів, зокрема встановлення очисних систем та впровадження енергоефективних технологій.
- Необхідність постійного оновлення обладнання для відповідності новим екологічним вимогам
Екологічні стандарти постійно змінюються, особливо у контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату та забруднення. Це вимагає від компанії постійно оновлювати своє обладнання та виробничі процеси, щоб відповідати новим вимогам.

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА

Можливості:

- Можливість отримання додаткових грантів і субсидій на екологічні проекти.
Екологічна політика багатьох країн та міжнародних організацій передбачає фінансову підтримку для компанії, що реалізують екологічно чисті технології.
- Розширення ринків завдяки покращенню екологічного іміджу компанії.
У сучасному світі екологічна відповідальність стає важливим фактором при виборі партнерів та постачальників. ТОВ СП «НІБУЛОН», демонструючи свій екологічний імідж та сертифікацію за міжнародними стандартами, може залучити нових клієнтів як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Загрози:

- Зміни в екологічному законодавстві, що можуть вимагати додаткових інвестицій.
Для ТОВ СП «НІБУЛОН» це означає необхідність постійної адаптації до нових вимог.
- Економічні кризи, які можуть знизити можливості для реалізації екологічних проектів.
Економічні кризи, такі як глобальні рецесії чи політичні нестабільності, можуть негативно вплинути на фінансовий стан компанії, обмежуючи можливості для реалізації екологічних проектів.

601-МТЗ 11393598 МР					
Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»					
Ім'я	Колір	Лист	Місяць	Лист	Дата
Розробив	Миколай МІВ				
Керівник	Борис ВІ				
Результати SWOT аналізу				Сторінка	Листів
ТОВ СП «НІБУЛОН»				7	17
Результати SWOT аналізу				НІ ТОВ СП «НІБУЛОН»	
Зав. кафедр				Ірина О.Е.	
				Кодифікація (всі вказівники) Корпорації «НІБУЛОН» та її виробничих одиниць	
				Формат А1	

GAР АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ СП «НІБУЛОН»

Екологічна політика

1. **Порівняння з галузевими стандартами.** ТОВ СП «НІБУЛОН» має високий рівень відповідності національним і міжнародним екологічним стандартам, зокрема завдяки сертифікації ISO 14001 та впровадженню низки програм екологічного менеджменту. Проте, певні процеси компанії можуть не досягати найсучасніших галузевих практик. Наприклад, у сфері утилізації відходів і зменшення викидів в атмосферу існує ще простір для вдосконалення. Розрив у порівнянні з передовими міжнародними агрокомпаніями може бути пов'язаний із використанням менш ефективного обладнання або нестачею інвестицій для його модернізації.
2. **Аналіз відставання від регуляторних змін.** GAР аналіз показує, що на рівні деяких нових регулювань ЄС, наприклад у питаннях поводження з небезпечними відходами та викидами парникових газів, компанія має певне відставання, оскільки для відповідності новим вимогам може знадобитися значна модернізація інфраструктури.
3. **Аналіз виконання цілей.** Компанія досягла значного прогресу у зменшенні викидів парникових газів, існують певні розриви у виконанні інших цілей, зокрема, в утилізації виробничих відходів та оптимізації використання води.
4. **Оцінка ефективності заходів з утилізації відходів.** За останні роки компанія впровадила декілька проектів з переробки та утилізації відходів, проте їх ефективність ще не відповідає заявленим цілям.
5. **Визначення потреб у ресурсах.** Для того, щоб усунути наявні розриви, ТОВ СП «НІБУЛОН» повинна виділити більше ресурсів для модернізації технологічного обладнання, підвищення кваліфікації персоналу та посилення внутрішніх процедур моніторингу екологічних показників.
6. **Удосконалення управління екологічними проектами.** Зокрема, розрив між запланованими та досягнутими результатами можна частково пояснити недостатньо ефективною координацією між відділами, які займаються екологічною політикою та виробничою діяльністю.

601-МТЗ 11393598 МР					
Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»					
Ізм.	Колір	Лист	МРЗок	Лист	Дата
Розробив	Михайлик М.В.				
Керівник	Бондир В.І.				
GAР аналіз екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»				Сторінка	Листів
Результати GAР аналізу				8	17
Не Повторювано					
Копія проекту екологічної політики					
Зав. кафедрой					
Ілляши О.Е.					
Формат А1					

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКОЛОГІЧНУ ПОЛІТИКУ ТОВ СП «НІБУЛОН»

ВІЙНА

Нові проблеми соціальної та екологічної діяльності ТОВ СП «НІБУЛОН»

Зміни умов ведення бізнесу та виробничої і логістичної структури підприємства

Знищення зелених зон

Порушення водних ресурсів

Проблеми з переробкою.

Підтримка місцевих громад.

Допомога у відновленні постраждалих територій.

Адаптація екологічної стратегії

Пошкодження інфраструктури

Зміни у логістиці.

Проблеми з постачанням ресурсів

Спеціаліст
Ім'я, прізвище, по батькові
Підп. і дата
Важ. шифр, №

						601-МТЗ 11393598 МР			
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»			
Ім'я	Колір	Лист	№ док.	Підп.	Дата	Вплив війни на екологічну політику ТОВ СП «НІБУЛОН»	Сторінка	Лист	Листів
Гордійчук	Миколай	118					9		17
Котівник	Борис	11				Негативні наслідки війни			
Заб. картами	Ілляш О.Е.								
						НІ ТОВ «НІБУЛОН»			
						Корпорація з екологічної та природоохоронної діяльності			
						Формат А1			

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ХОЛДИНГУ «АСТАРТА-КИЇВ»

SWOT аналіз

Сильні сторони.

1. Інноваційні екологічні технології:

Агропромисловий холдинг «Астарта-Київ» активно впроваджує сучасні технології для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Це дозволяє знижувати екологічні ризики, покращувати ефективність використання ресурсів та підвищувати продуктивність.

2. Сильна корпоративна культура:

Компанія має розвинену корпоративну культуру, що підтримує екологічні ініціативи. Це включає постійне навчання персоналу, інформування про екологічні питання і забезпечення відповідності етичним нормам. 3. Відповідність міжнародним стандартам:

«Астарта-Київ» дотримується міжнародних екологічних стандартів, що дозволяє компанії підтримувати конкурентоспроможність на світовому ринку і забезпечує позитивний імідж серед міжнародних партнерів і споживачів.

Слабкі сторони.

1. Високі витрати на впровадження екологічних технологій:

Впровадження новітніх екологічних технологій потребує значних фінансових витрат, що може вплинути на фінансову стабільність компанії.

2. Залежність від змін в екологічному законодавстві:

Часті зміни в екологічному законодавстві можуть вимагати додаткових витрат на відповідність новим вимогам, що створює фінансові навантаження для компанії.

Можливості.

1. Отримання грантів і субсидій:

Компанія має можливість отримання додаткового фінансування через гранти і субсидії для реалізації екологічних проектів.

2. Розширення ринків завдяки покращенню екологічного іміджу:

Поліпшення екологічного іміджу може сприяти розширенню ринків для продукції компанії, особливо в країнах з високими екологічними вимогами.

Загрози.

1. Зміни в екологічному законодавстві:

Несподівані зміни в екологічному законодавстві можуть вимагати додаткових інвестицій для відповідності новим вимогам.

2. Економічні кризи:

Економічні кризи можуть знижувати фінансові можливості компанії для реалізації екологічних проектів.

GAP аналіз

Виявлені GAPи:

1. Недостатнє використання відновлювальних джерел енергії. Хоча компанія активно використовує біогазові установки, можливості для впровадження інших відновлювальних джерел енергії, таких як сонячні панелі або вітряки, залишаються недооціненими.

2. Неоптимальне управління водними ресурсами. Хоча «Астарта-Київ» реалізує проекти з зрошення, існує потреба у впровадженні більш ефективних систем для моніторингу і управління водними ресурсами.

3. Відсутність повного покриття екологічних стандартів. Після проведення аналізу було виявлено, що деякі нові міжнародні екологічні стандарти, які з'явилися в останні роки, не були повністю інтегровані в політику компанії.

Рекомендації для усунення GAPів:

1. Розширення використання відновлювальних джерел енергії. Компанії слід розглянути можливість впровадження додаткових відновлювальних джерел енергії.

2. Покращення систем управління водними ресурсами. Рекомендується впровадити новітні системи моніторингу вологості ґрунту та вдосконалити системи зрошення для підвищення їх ефективності. Це допоможе зменшити витрати води і покращити продуктивність агровиробництва.

3. Інтеграція нових міжнародних стандартів.

601-МТЗ 11393598 МР					
Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»					
Ім'я	Кільк.	Лист	Місяць	Рік	Дата
Розробив	Михайлик М.В.				
Керівник	Бондур В.І.				
Аналіз екологічної політики агропромислового холдингу «АСТАРТА-КИЇВ»				Сторінка	Лист
				10	17
Результати SWOT аналізу та GAP аналізу				НІ «Поміська платформа (ін. в. АкваТехніка)» Корпорація прикладної екології та агроінженерства	
Зав. кафедрою				Ільїн О.Е.	
				Формат А1	

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ГРУПИ КОМПАНІЙ “КЕРНЕЛ”

SWOT аналіз

Сильні сторони екологічної політики.

Впровадження інноваційних технологій. Група компанії “Кернел” активно впроваджує інноваційні технології, що дозволяє зменшити негативний вплив на довкілля. Наприклад, компанія використовує сучасні системи безвідходного виробництва та вдосконалені технології очищення стічних вод. Інвестиції в інновації дозволяють зменшити екологічний слід і забезпечити відповідність міжнародним екологічним стандартам.

Сильний корпоративний імідж. Наприклад, компанія отримала сертифікацію ISO 14001, що підтверджує її відповідність міжнародним стандартам у сфері екологічного менеджменту. Це допомагає укріпити довіру з боку партнерів і клієнтів, а також відкриває нові ринки для її продукції.

Досвід у сфері екологічного менеджменту. Компанія має значний досвід у сфері екологічного менеджменту завдяки реалізації великої кількості екологічних проектів. Це включає проекти з покращення якості ґрунтів, зменшення витрат води і енергії, а також зниження викидів забруднюючих речовин.

Слабкі сторони.

Високі витрати на реалізацію екологічних ініціатив. Витрати на впровадження нових екологічних технологій можуть бути значними. Наприклад, модернізація систем очищення стічних вод або впровадження безвідходних технологій потребують значних інвестицій.

Недостатня інтеграція нових технологій. Хоча компанія активно впроваджує нові технології, не всі об'єкти компанії можуть бути забезпечені новітніми системами.

Залежність від постачальників. Компанія залежить від постачальників обладнання та технологій для реалізації своїх екологічних проектів.

Можливості.

Розширення на нові ринки. Відповідність міжнародним екологічним стандартам дозволяє компанії розширювати свою діяльність на нові міжнародні ринки.

Інвестиції в безвідходні технології. Інвестиції в безвідходні технології можуть не тільки зменшити витрати, але й покращити загальні показники сталого розвитку. Наприклад, впровадження нових технологій переробки відходів може знизити витрати на утилізацію і зменшити екологічний слід.

Партнерство з екологічними організаціями. Співпраця з екологічними організаціями може допомогти реалізувати нові проекти та ініціативи, підвищити рівень довіри та підтримки з боку громадськості.

Загрози.

Зміни в законодавстві. Зміни в національному або міжнародному екологічному законодавстві можуть створити нові виклики для компанії.

Економічна нестабільність. Економічна нестабільність може вплинути на фінансову спроможність компанії інвестувати в нові екологічні проекти.

Конкуренція на ринку. Конкуренти, які також впроваджують екологічні технології та стратегії, можуть вплинути на ринкову частку компанії, особливо якщо їх екологічні практики є більш ефективними або інноваційними.

GAP аналіз

Аналіз виконання екологічної політики. Проведений аналіз показує, що компанія досягла значного прогресу у впровадженні ряду екологічних ініціатив. Наприклад, “Кернел” реалізував проекти з модернізації обладнання для очищення стічних вод, що дозволило знизити їх викиди на 30% протягом останніх трьох років. Однак, існують певні розриви між бажаним і фактичним станом.

Порівняння з галузевими стандартами. Компанія “Кернел” активно працює над відповідністю міжнародним екологічним стандартам, таким як ISO 14001, що підтверджує її зобов'язання щодо управління екологічними аспектами. Однак, існують відмінності між екологічними стандартами та фактичними практиками, що може бути обумовлено швидкими змінами в технологіях та регуляторному середовищі.

Виявлені розриви.

Розриви виявлені в області технологічного оновлення. Хоча компанія активно впроваджує нові технології, не всі об'єкти були модернізовані до рівня, який відповідає найсучаснішим екологічним вимогам.

Оцінка потреб у ресурсах. Для усунення виявлених розривів компанії необхідно інвестувати в модернізацію обладнання, впровадження нових технологій та покращення процесів управління відходами. Це може включати фінансування для закупівлі нових систем очистки, навчання персоналу та адаптацію до нових стандартів.

Оцінка ресурсів. Оцінка ресурсів показує, що компанія має можливість залучення додаткових фінансових ресурсів через гранти, субсидії та партнерства з екологічними організаціями. Важливим є також оптимізація витрат через ефективне управління ресурсами і впровадження безвідходних технологій.

601-МТЗ 11393598 МР					
Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУ/ОН»					
Ім'я	Колір	Лист	Місяць	Рік	Дата
Розробив	Миколай ПІВ				
Керівник	Борис ВІ				
Результати SWOT аналізу та GAP аналізу				Лист	Листів
				11	17
Зав. кафедрою				Ірина О.Е.	
				НІ «Поміська політехніка ім. В. Ковалюка» Корпорація прикладної екології та природокористування	
				Формат А1	

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ HEARTLAND CO-OP

SWOT аналіз

Сильні сторони

Інноваційні технології. Heartland Co-op активно впроваджує інноваційні технології, що дозволяють зменшити негативний вплив на довкілля. Технології точного землеробства та системи для управління водними ресурсами є прикладом їхнього підходу до екологічного управління.

Відповідність екологічним стандартам. Сертифікація за ISO 14001 підтверджує зобов'язання компанії щодо відповідності найкращим екологічним практикам.

Активна участь у відновлювальних проектах. Heartland Co-op активно підтримує проекти з відновлення екосистем і біорізноманіття, що сприяє покращенню екологічного стану регіонів, де вони працюють.

Слабкі сторони

Високі витрати на екологічні інновації. Впровадження нових технологій і екологічних практик може бути пов'язане з високими витратами, що може обмежувати можливості компанії в реалізації всіх запланованих ініціатив.

Потреба в постійному оновленні технологій. Постійний розвиток технологій потребує регулярного оновлення обладнання та технологій, що може бути викликом для компанії з точки зору управління витратами та ресурсами.

Можливості

Отримання грантів і субсидій. Можливість отримання додаткових фінансових ресурсів для екологічних проектів через гранти та субсидії може сприяти реалізації нових ініціатив.

Розширення ринків завдяки покращенню екологічного іміджу. Покращення екологічного іміджу компанії може сприяти розширенню ринків збуту та залученню нових клієнтів.

Загрози

Зміни в екологічному законодавстві. Нові регуляторні вимоги можуть збільшити витрати на відповідність та реалізацію екологічних проектів.

Економічні кризи. Економічні кризи можуть знизити можливості компанії для інвестицій в екологічні ініціативи та реалізацію запланованих проектів дорогих екологічних інновацій.

GAP Аналіз

Відповідність міжнародним стандартам. Heartland Co-op частково відповідає міжнародним стандартам, таким як ISO 14001. Однак існують певні аспекти, де компанії потрібно ще вдосконалити свої практики. Деякі з нових екологічних технологій, таких як системи для зменшення викидів, не були повністю впроваджені, що є недоліком порівняно з галузевими стандартами.

Адаптація до нових екологічних вимог. Компанія повинна забезпечити постійне оновлення своїх практик для відповідності новим екологічним вимогам.

Аналіз виконання цілей. Heartland Co-op встановлює чіткі екологічні цілі, але деякі з них можуть бути недостатньо досягнуті через фінансові обмеження або недостатню технологічну підтримку.

Необхідність коригування планів. Необхідно коригувати плани і стратегії з урахуванням нових реалій та викликів, які постають перед компанією у сфері екологічного управління у відповідь на зміни у законодавстві та ринку.

Виявлені розриви

Технологічні та інфраструктурні обмеження. Компанія стикається з розривами у технологічній інфраструктурі, що обмежує її можливості у досягненні екологічних цілей, як, наприклад, обмежене впровадження нових технологій для зменшення викидів CO₂ та інших забруднюючих речовин.

Недостатня ефективність у виконанні екологічних ініціатив. Реалізація деяких екологічних ініціатив не досягає очікуваних результатів через недостатню підтримку або неефективне управління, як, наприклад, програм з відновлення екосистем через недостатнє фінансування та відсутність чітких стратегій реалізації.

Рекомендації

Посилення технологічної підтримки: Впровадження нових екологічних технологій та удосконалення існуючих систем для зменшення негативного впливу на довкілля.

Покращення управління проектами: Впровадження чітких стратегій та планів для реалізації екологічних ініціатив з визначенням ресурсів та відповідальності.

Збільшення фінансування екологічних проектів: Залучення додаткових фінансових ресурсів для підтримки екологічних ініціатив та вдосконалення інфраструктури.

Регулярний моніторинг та коригування: Постійний моніторинг ефективності екологічних практик та коригування планів у відповідь на нові виклики і умови.

601-МТЗ 11393598 МР					
Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУ/ОН»					
Ім'я	Колір	Лист	Місяць	Рік	Дата
Розробив	Місяць	Рік			
Коригував	Місяць	Рік			
Аналіз екологічної політики HEARTLAND CO-OP				Сторінка	Лист
Результати SWOT аналізу та GAP аналізу				12	17
НІ "Поміська патентна (т.т.) компанія" корпорація прикладної екології та природорегулювання					
Формат А1					

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ GRAINCORP

SWOT аналіз

Сильні сторони

Інноваційні технології для зменшення викидів. GrainCorp активно впроваджує новітні технології, що дозволяють зменшити викиди забруднюючих речовин та покращити екологічні показники. Впровадження систем очищення викидів, таких як фільтрація пилу на заводах, яка зменшує викиди часток PM10 і PM2.5, що є важливим для покращення якості повітря.

Ефективне управління ресурсами. Компанія демонструє високу ефективність у використанні природних ресурсів завдяки застосуванню енергозберігаючих технологій. Встановлення енергозберігаючих LED-освітлювальних систем у виробничих приміщеннях, що дозволяє зменшити споживання електроенергії на 30%.

Соціальна відповідальність. Активна підтримка соціальних ініціатив і проектів демонструє позитивний імідж компанії і її відповідальність перед громадами. Гранти для фінансування місцевих освітніх проектів, таких як нові комп'ютерні класи для шкіл, що допомагають підвищити якість освіти в регіонах діяльності компанії.

Слабкі сторони

Високі витрати на впровадження нових технологій. Витрати на модернізацію обладнання для очищення викидів можуть бути суттєвими, що може зменшити фінансові ресурси компанії.

Необхідність постійного оновлення практик. Часті зміни у законодавстві можуть вимагати від компанії оперативного оновлення технологій і процедур, що може бути складним і витратним процесом.

Можливості

Доступ до фінансування і грантів. Залучення додаткових фінансових ресурсів через гранти і підтримку може сприяти реалізації нових екологічних проектів як, наприклад, впровадження технологій зменшення викидів і переробки відходів.

Розширення ринків через підвищення екологічного іміджу. Позитивний імідж завдяки екологічним ініціативам може сприяти збільшенню попиту на продукцію компанії, особливо серед клієнтів, що орієнтуються на екологічні аспекти.

Загрози

Зміни в екологічному законодавстві. Нові екологічні норми і вимоги можуть зобов'язати компанію до інвестування в нові технології або процедури для відповідності новим стандартам.

Економічні нестабільності. Економічна нестабільність може зменшити бюджет на екологічні проекти, що може вплинути на реалізацію запланованих ініціатив.

GAP аналіз

Відповідність галузевим стандартам. GrainCorp дотримується основних галузевих стандартів, таких як ISO 14001, але є певні аспекти, де політика компанії потребує вдосконалення. Компанія частково відповідає міжнародним стандартам у сфері екологічного управління, але недостатня інтеграція нових технологій очищення викидів є недоліком.

Адаптація до нових екологічних вимог. Постійні зміни в екологічних нормах можуть вимагати від компанії частих оновлень її екологічної стратегії. Наприклад, нові вимоги щодо зменшення використання хімічних добрив можуть потребувати адаптації політики щодо управління сільським господарством.

Аналіз виконання екологічної політики.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. GrainCorp стикається з певними технологічними та інфраструктурними обмеженнями, які впливають на реалізацію її екологічних ініціатив. Високі витрати на модернізацію обладнання і обмежена доступність нових технологій можуть перешкоджати ефективному виконанню екологічних цілей.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Не всі заплановані екологічні ініціативи реалізуються у повному обсязі через фінансові та управлінські проблеми.

Виявлені розриви.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. Недостатня модернізація старих заводів та недостатній рівень технологічного оснащення можуть обмежити можливості компанії щодо впровадження нових екологічних технологій.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Наприклад, неефективність у впровадженні програм з управління відходами може бути зумовлена відсутністю чіткої стратегії або недостатньою підтримкою на всіх рівнях управління.

Рекомендації.

Посилення технологічної підтримки: Рекомендується впровадження нових екологічних технологій та удосконалення інфраструктури для досягнення екологічних цілей.

Коригування стратегії: Регулярний перегляд і коригування екологічних планів відповідно до нових викликів і вимог.

Залучення додаткових ресурсів: Рекомендується залучення фінансових і технічних ресурсів для підтримки екологічних ініціатив.

Покращення управління екологічними проектами: Розробка чітких стратегій і планів для реалізації екологічних ініціатив, включаючи визначення ресурсів і відповідальності.

601-МТЗ 11393598 МР					
Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБС/ЮН»					
Ім'я	Колір	Лист	№Як	Підп.	Дата
Розробив	Миколай МІВ				
Керівник	Борис ВІ				
Аналіз екологічної політики GRAINCORP				Сторінка	Лист
Результати SWOT аналізу та GAP аналізу				13	17
НІ "Повітряне підприємство (м. В. Ковалівка)" Корпорація прикладної екології та природокористування					
Формат А1					

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ BEIDAHUANG GROUP

SWOT аналіз

Сильні сторони

Інноваційні практики управління ресурсами. Beidahuang Group впроваджує передові агрономічні практики, що сприяють збереженню і відновленню земельних ресурсів. Використання сівозміни і органічних добрив дозволяє зберігати родючість ґрунтів і покращувати їхню якість. Це допомагає підвищити врожайність і зменшити потребу у хімічних добривах.

Зменшення забруднення води. Встановлення систем фільтрації стічних вод на агрогосподарствах допомагає зменшити забруднення місцевих водних джерел і покращити якість води в регіонах діяльності компанії.

Підтримка біорізноманіття. Проекти з відновлення природних середовищ і створення заповідних зон забезпечують захист місцевої флори і фауни, що підвищує екологічну стійкість регіонів.

Слабкі сторони

Високі витрати на інновації. Вартість впровадження сучасних систем очищення води та біопального може бути високою, що може вплинути на фінансову стійкість компанії.

Обмежений ресурсний потенціал. Недостатня кількість фінансових і технічних ресурсів може обмежити реалізацію програм з відновлення біорізноманіття та модернізації інфраструктури.

Можливості

Підтримка державних ініціатив. Державні програми і гранти на підтримку екологічних ініціатив можуть допомогти компанії впроваджувати нові технології і зменшувати витрати на екологічні проекти.

Розширення на нові ринки. Зростання попиту на екологічно чисті продукти може сприяти розширенню ринків для продукції Beidahuang Group.

Загрози

Зміни у екологічному законодавстві. Нові екологічні вимоги можуть потребувати значних інвестицій у модернізацію обладнання і зміну практик.

Економічні нестабільності. Економічна нестабільність може призвести до зменшення фінансування екологічних ініціатив і вплинути на реалізацію запланованих проектів.

GAP аналіз

Відповідність галузевим стандартам. Beidahuang Group дотримується основних екологічних стандартів, таких як ISO 14001, але є області, де потрібно вдосконалення. Компанія реалізує базові вимоги щодо управління відходами, але може бути недоліком інтеграція новітніх стандартів для зменшення викидів парникових газів. Наприклад, деякі з їхніх агрогосподарств не відповідають найновішим стандартам контролю викидів.

Адаптація до нових екологічних вимог. Компанія частково адаптує свої практики до нових вимог, але є необхідність у більшій гнучкості. Наприклад, зміни в законодавстві можуть вимагати від Beidahuang Group швидшого впровадження нових технологій для очищення води або зменшення використання пестицидів.

Аналіз виконання екологічної політики. Технологічні та інфраструктурні обмеження. Beidahuang Group стикається з технологічними та інфраструктурними обмеженнями, що впливають на виконання екологічних ініціатив. Наприклад, обмежений доступ до сучасних технологій очищення стічних вод може зменшити ефективність програм зменшення забруднення води.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Частина екологічних ініціатив може бути недостатньо реалізована через фінансові та управлінські проблеми. Наприклад, програми з відновлення біорізноманіття можуть бути частково реалізовані через недостатню кількість фінансових ресурсів.

Виявлені розриви.

Технологічні та інфраструктурні обмеження. Недостатня модернізація старих заводів і недостатній рівень технологічного оснащення можуть обмежити можливості компанії щодо впровадження нових екологічних технологій. Наприклад, недостатня кількість інфраструктурних ресурсів може перешкоджати ефективному збору та переробці відходів.

Невиконання частини екологічних ініціатив. Наприклад, неефективність у впровадженні програм з управління відходами може бути зумовлена відсутністю чіткої стратегії або недостатньою підтримкою на всіх рівнях управління.

Рекомендації.

Посилення технологічної підтримки: Рекомендується впровадження нових екологічних технологій та удосконалення інфраструктури для досягнення екологічних цілей.

Коригування стратегій: Регулярний перегляд і коригування екологічних планів відповідно до нових викликів і вимог.

Залучення додаткових ресурсів: Рекомендується залучення фінансових і технічних ресурсів для підтримки екологічних ініціатив.

Покращення управління екологічними проектами: Розробка чітких стратегій і планів для реалізації екологічних ініціатив, включаючи визначення ресурсів і відповідальності.

						601-МТЗ 11393598 МР		
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБС/ЮН»		
Ім'я	Кільк.	Лист	№/жк	Підп.	Дата	Старший	Лист	Листів
Розробив	Михайлик М.В.							
Керівник	Білош В.І.							
Аналіз екологічної політики BEIDAHUANG GROUP								
Результати SWOT аналізу та GAP аналізу								
Зав. кафедр						Ільїн О.Е.		
							14	17
						НІ "Платформа покращення якості продукції" Корпорація прикладної екології та природокористування		
						Формат А1		

Рекомендації на період воєнного стану.

Відновлення стану ґрунтового та водного середовища. Біоремедіація може бути ефективно застосована для очищення земель поблизу елеваторів, річкових портів і складів, де збираються залишки паливних матеріалів та інших забруднень.

Для захисту водних ресурсів доцільно використати мобільні станції очищення води станції здатні працювати автономно і очищувати воду від важких металів, нафтопродуктів та інших небезпечних речовин.

Розвиток системи екологічного моніторингу. Використання дистанційного зондування (наприклад, за допомогою супутникових даних) та геоінформаційних систем (ГІС) дозволить оперативно відстежувати стан екосистем.

ТОВ СП «НІБУЛОН» може використовувати дрони для збирання екологічних даних, таких як хімічний склад ґрунтів і стан водних ресурсів на полях.

Запровадження ГІС дозволить ТОВ СП «НІБУЛОН» відслідковувати стан земель, на яких компанія проводить сільськогосподарську діяльність, а також якість води у зоні портів і річкових транспортних шляхів.

Адаптація логістики. З урахуванням блокування морських шляхів та руйнування наземної інфраструктури, компаніям у період воєнних дій доцільно перейти на використання альтернативних логістичних шляхів. Використання хмарних сервісів для управління логістикою дозволить знизити ризики затримок і скоротити витрати, пов'язані з вимушеним використанням альтернативних маршрутів. Власний флот компанії також можна перенаправляти на річкові порти, які залишилися доступними.

Скорочення викидів CO₂ у виробничих процесах. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» використання енергоефективних зерносушарок також є перспективним рішенням, оскільки це дозволяє скоротити витрати на енергію та зменшити викиди.

ТОВ СП «НІБУЛОН» може впроваджувати системи рекуперації тепла, що дозволяють знизити споживання енергії на виробничих об'єктах.

Рекомендації на післявоєнний період.

Відновлення пошкоджених земель та екосистем. Для відновлення земель, що зазнали пошкоджень внаслідок бойових дій, доцільно впровадити масштабну програму рекультивациі, яка передбачає використання методів агролісомеліорації та фітореємедіації.

Конкретні заходи з відновлення сільськогосподарських земель:

- використання сидератів для відновлення родючості ґрунтів;
- впровадження системи нульового обробітку ґрунту для зменшення ерозії;
- застосування органічних добрив для покращення структури та родючості ґрунтів.

Відновлення родючості сільськогосподарських земель, підвищення врожайності та зменшення витрат на хімічні добрива

- використання контурного обробітку ґрунтів для зменшення ерозії;
- створення захисних лісосмуг вздовж полів;
- впровадження системи нульового обробітку ґрунту для зменшення ерозії.

Дотримання міжнародних екологічних стандартів та співпраця з міжнародними організаціями. Співпраця з міжнародними організаціями дозволить краще реалізувати програми рекультивациі та запровадження зеленої інфраструктури (пункт 4), отримуючи експертну підтримку та додаткове фінансування.

Розвиток відновлювальної енергетики. Встановлення відновлюваних джерел енергії є актуальним з огляду на необхідність скорочення залежності від традиційних енергоносіїв. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» використання відновлюваних джерел дозволить знизити вартість електроенергії для елеваторів та інших виробничих потужностей.

Запровадження зеленої інфраструктури. Використання зеленої інфраструктури включає проекти екологічно безпечної будівництва та відновлення прибережних зон. Для ТОВ СП «НІБУЛОН» застосування цих підходів є важливим для створення екологічно чистих умов праці та підтримки природного ландшафту.

Оновлення річкового флоту. Військові дії пошкодили частину річкового флоту та інфраструктури, що ускладнило перевезення вантажів річками. Це вимагало від компанії швидкої адаптації та модернізації флоту. Відновлення річкових шляхів. Війна пошкодила багато річкових шляхів, що ускладнило навігацію та перевезення вантажів.

Співпраця з науковими установами. Конкретні заходи співпраці з науковими установами:

- укладання угод з науковими установами для реалізації екологічних проектів;
- залучення наукових експертів для консультування та підтримки проектів;
- спільні дослідження та моніторинг стану ґрунтів.

Вирішення проблеми замінованих територій. Заміновані території стали серйозною проблемою для аграріїв, оскільки міни та нерозірвані боєприпаси становлять загрозу для життя людей і перешкоджають обробітку земель. Конкретні заходи з вирішення проблеми замінованих територій:

- розмінування замінованих територій для безпечної обробітку земель;
- використання спеціалізованої техніки для виявлення та знешкодження мін;
- співпраця з міжнародними організаціями для залучення додаткових ресурсів та експертних знань.

						601-МТЗ 11393598 МР		
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»		
Ім'я	Кількість	Лист	№	Лист	Дата	Рекомендації щодо удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»	Лист	Лист
Розробив	Миколай МІВ						15	17
Керівник	Борис ВІ							
						Рекомендації для воєнного та післявоєнного часів		
Зав. кафедрою	Ірина О.Е.							
						НІ ТОВ «НІБУЛОН» платформи (в. 4) «Екологія» Корпорація прикладної екології та природокористування		
						Формат А1		

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ СП «НІБУЛОН»

Ліквідація наслідків забруднення від військових дій. Створити спеціалізовані програми очищення ґрунтів і водних ресурсів від забруднень важкими металами та хімічними речовинами, що накопичились через бойові дії. Це може включати використання технологій біоремедіації та фіторемедіації.

Співпраця з міжнародними організаціями. Залучити експертів та гранти від таких організацій, як FAO чи UNEP, для фінансування відновлювальних проектів.

Розширення зеленої інфраструктури. Продовжити рекультивацию пошкоджених земель, з акцентом на інтеграцію в місцеві екосистеми та підтримку біорізноманіття.

Покращення енергетичної незалежності. Встановлення більшої кількості відновлюваних джерел енергії, таких як біогазові установки, які одночасно вирішуватимуть проблему утилізації органічних відходів.

Запровадження мобільних екологічних лабораторій. Це дозволить швидко аналізувати екологічний стан в умовах бойових дій та приймати оперативні рішення для зменшення ризиків.

Диверсифікація джерел фінансування. Включення державних програм і міжнародних грантів для реалізації екологічних проектів.

Запровадження стандартів зеленого будівництва. У нових інфраструктурних об'єктах використовувати екологічно чисті матеріали та технології.

Посилення громадської участі. Залучити місцеві громади до екологічних проектів, що сприятиме соціальному впливу та збільшенню підтримки.

Адаптація досвіду закордонних компаній. Використати моделі, застосовані в Нідерландах для роботи з підтопленими територіями, або підходи Китаю у відновленні деградованих земель.

Розробка екологічних карт. Впровадити геоінформаційні системи для відстеження стану ґрунтів, води та біорізноманіття з метою планування ефективних відновлювальних заходів.

Проведення розмінування території.

						601-МТЗ 11393598 МР			
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»			
Ім'я	Колір	Лист	№зак.	Підп.	Дата	Основні напрями удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»	Старший	Лист	Листів
Розробив	Миколайків М.В.							16	17
Керівник	Бондур В.І.								
						Перелік концептуальних зобов'язань			
						НІ ТОВ «Нібулон» підприємство (ін. в. акцій) «Нібулон» Корпорація (ін. в. акцій) «Нібулон»			
						Зав. корпоративними справами			
						Ілляш О.Є.			
						Формат А1			

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Екологічна політика ТОВ СП «НІБУЛОН» має добре структуровану основу, яка включає заходи зі зменшення викидів забруднюючих речовин, раціонального використання водних ресурсів та утилізації відходів. Проте, у контексті військових дій 2022–2024 років, політика компанії потребує адаптації до нових екологічних проблем.

Компанія інтегрувала екологічні аспекти в основні виробничі процеси, зокрема через впровадження інноваційних очисних систем, які зменшують забруднення повітря та води. «НІБУЛОН» здійснює регулярний моніторинг якості води, повітря та утворення відходів, що є важливим для контролю екологічних ризиків, посилених війною.

SWOT-аналіз екологічної політики підприємства виявляє сильні сторони, такі як використання інноваційних технологій та відповідність міжнародним стандартам, а також слабкі сторони, зокрема високі витрати на впровадження екологічних технологій.

GAP-аналіз показав необхідність вдосконалення існуючих практик та наближення до передових галузевих стандартів через інтеграцію інновацій та підвищення ефективності управління екологічними ресурсами.

Використання важкої техніки та боєприпасів суттєво погіршило екологічний стан території. Розмінування, рекультивація земель, висадка зелених насаджень та створення захисних лісосмуг є ефективними заходами, які позитивно впливають на відновлення природних екосистем. Однак масштаби цих дій залишаються обмеженими в умовах масових руйнувань через військові дії, що вимагає їхнього суттєвого розширення.

Недоліком екологічної політики компанії є недостатнє використання сучасних підходів до відновлення ґрунтів, таких як біоремедіація та фіторемедіація, які широко застосовуються у міжнародній практиці. Враховуючи поширене забруднення земель важкими металами та хімічними речовинами, вибухонебезпечними предметами внаслідок бойових дій, ці методи могли б стати ключовими у ліквідації наслідків війни.

Високі витрати на впровадження екологічних проектів ускладнюють їх реалізацію в умовах економічної нестабільності, спричиненої війною. Обмеженість державної підтримки та складність залучення грантів додатково ускладнюють ситуацію. Війна обмежила фінансові можливості компанії для інвестування у великі екологічні проекти з ліквідації наслідків забруднення. Однак, відповідність стандартам ISO 14001 відкриває можливості для залучення іноземних інвестицій та партнерств для відновлення екології.

«НІБУЛОН» може вдосконалити свою екологічну політику через залучення міжнародного досвіду у сфері реабілітації екосистем. Розширення партнерства з міжнародними організаціями, такими як UNEP або GEF, може надати доступ до новітніх екологічних рішень та фінансової підтримки. Важливо інтегрувати ці ресурси у програми відновлення, спрямовані на ліквідацію наслідків бойових дій та зменшення їх довгострокового впливу.

Екологічна політика «НІБУЛОН» також має включати посилений моніторинг зон, які зазнали найбільшого впливу військових дій. Це сприятиме своєчасному виявленню проблем, таких як забруднення води чи деградація ґрунтів, та оперативному впровадженню заходів з їх усунення.

						601-МТЗ 11393598 МР		
						Розробка рекомендацій з удосконалення екологічної політики ТОВ СП «НІБУЛОН»		
Ім'я	Код	Лист	№	Лист	Дата	Сторінка	Лист	Листів
Розробив	Михайлик М.В.							
Керівник	Бондар В.І.							
						Загальні висновки		
						Висновки до роботи		
						17 17		
						НІ ТОВ «НІБУЛОН» підприємство (ш. в. А) «Квалітет» Корпорація прикладної екології та природокористування		
						Формат А1		